

Załącznik nr 1 do zarządzenia nr 0050.0321.2026
Wójta Gminy Ornontowice
z dnia 24 czerwca 2026 r.

Strategia Rozwoju
**GMINY
ORNONTOWICE**
na lata 2026–2035

Zespół ds. opracowania, zarządzania,
monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju:
Zarządzenie Nr 0050.0164.2025 z dnia 3 lipca 2025 r.

Ekspert zewnętrzny:
Dominika Ziaja

Opracowanie i koordynowanie prac:
ENVITERM Sp. z o.o. (dawniej ENVITERM S.C.)
Urząd Gminy Ornontowice

Spis treści

WSTĘP: STRATEGIA ROZWOJU GMINY ORNONTOWICE JAKO PODSTAWA PROGRAMOWA ROZWOJU LOKALNEGO	4
PRZESŁANKI I ZAŁOŻENIA OPRACOWANIA STRATEGII	5
WPROWADZENIE	6
UWARUNKOWANIA PRAWNE	6
METODYKA OPRACOWANIA STRATEGII	8
KOMPLEMENTARNOŚĆ.....	10
OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI.....	14
CHARAKTERYSTYKA GMINY ORNONTOWICE	28
CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	31
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ	31
DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ	42
DIAGNOZA SYTUACJI ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNEJ	43
JAKOŚĆ ŻYCIA W GMINIE ORNONTOWICE- PARTYCYPACJA SPOŁECZNA	53
WZÓR ANKIETY WYKORZYSTANEJ W BADANIU ANALITYCZNYM	69
STAN I WYZWANIA ROZWOJOWE GMINY ORNONTOWICE	71
WYNIKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ, PRZESTRZENNEJ I KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWEJ	71
ANALIZA SWOT Z UWZGLĘDNIENIEM ELEMENTÓW PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ	77
STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY ORNONTOWICE	80
ZAŁOŻENIA ROZWOJOWE	80
WIZJA I MISJA	81
CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	82
MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY ORNONTOWICE.....	90
PRIORYTETY POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY ORNONTOWICE	92
USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE ORNONTOWICE	93
SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII GMINY ORNONTOWICE	102
REALIZACJA, MONITORING, EWALUACJA I AKTUALIZACJA STRATEGII	102
FINANSOWANIE STRATEGII	105

WSTĘP: STRATEGIA ROZWOJU GMINY ORNONTOWICE JAKO PODSTAWA PROGRAMOWA ROZWOJU LOKALNEGO

Strategia Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2026-2035 jest dokumentem wyznaczającym wizję, misję oraz główne cele strategiczne w perspektywie długookresowej, które przyczynią się do zrównoważonego rozwoju Gminy Ornontowice. Opracowanie niniejszej strategii wynika m.in. z potrzeby budowania przewagi konkurencyjnej gminy pod kątem osiedleńczym i gospodarczym. Rozwój ten jest możliwy dzięki wdrożeniu działań wykorzystujących istniejące potencjały gminy, przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnego wpływu barier rozwojowych. Niniejsza strategia składa się z trzech części:

Pierwsza z nich dotyczy uwarunkowań prawnych oraz komplementarności w stosunku do dokumentów na poziomie regionalnym i krajowym oraz uwzględnia część diagnostyczną. Według obowiązujących przepisów największe znaczenie dla strategii gminnych ma strategia wojewódzka, w tym przypadku Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”. Przedmiotowy dokument jest zgodny z zapisami strategii wojewódzkiej, co pozwala na bardziej efektywną realizację założeń strategicznych zdefiniowanych w części planistycznej. W tej części zawarto również wnioski z przeprowadzonej diagnozy oraz analizę SWOT będącą podsumowaniem części diagnostycznej - mocnych i słabych stron Gminy Ornontowice oraz potencjałów i zagrożeń wynikających z uwarunkowań zewnętrznych.

Drugą część stanowi część strategiczna, w której zawarto misję, wizję, cele strategiczne i kierunki działań gminy - jest to najważniejszy element dokumentu. Cele i kierunki są odpowiedzią na potrzeby mieszkańców gminy, będących głównymi beneficjentami działań strategicznych. Wizualnym przedstawieniem zamierzeń strategicznych jest model struktury funkcjonalno-przestrzennej zawarty w części planistycznej, którego dopełnieniem są ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.

W trzeciej części dokumentu zawarto system wdrażania strategii, gdzie zebrano wytyczne dotyczące monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii oraz sporządzania dokumentów wykonawczych. Strategia określa także ramy finansowe i źródła finansowania, które umożliwią realizację jej założeń oraz działań inwestycyjnych i adaptacyjnych.

Powstała strategia stanowi odpowiedź na potrzeby mieszkańców oraz umożliwia skuteczne prowadzenie procesu doskonalenia uwarunkowań ekonomiczno-społecznych i przestrzennych gminy, zgodnych z wyznaczonymi priorytetami i zasadami ładu oraz zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska. Ponadto wspiera sprawne zarządzanie gminą oraz pozyskiwanie środków finansowych na realizację zaplanowanych przedsięwzięć.

PRZESŁANKI I ZAŁOŻENIA OPRACOWANIA STRATEGII

Obowiązująca w roku 2025 Strategia Rozwoju Gminy Ornontowice została przyjęta 7 listopada 2018 roku uchwałą Rady Gminy Ornontowice nr XLVIII/406/18. Stanowiła ona spójną i kompleksową koncepcję rozwoju Gminy Ornontowice w perspektywie średniookresowej, adekwatną do istniejących wówczas uwarunkowań i wyzwań rozwojowych. Od czasu jej uchwalenia zaszły istotne zmiany w sytuacji społeczno-gospodarczej, wynikające w głównej mierze z generalnych tendencji rozwojowych w kraju oraz w prawodawstwie europejskim, oznaczające konieczność uwzględnienia nowych wyzwań, z którymi Gmina Ornontowice będzie musiała się zmierzyć w najbliższych latach. Ogólnej poprawie poziomu życia towarzyszy coraz silniej artykułowana potrzeba dynamizowania pozytywnych przekształceń społeczno-gospodarczych w regionie, wynikająca zarówno z chęci zmniejszenia dystansu wobec silniejszych gospodarczo regionów w kraju, jak i budowania kapitału wzrostu dla przyszłych pokoleń. Od czasu uchwalenia Strategii zmieniły się zatem także uwarunkowania formalnoprawne prowadzenia polityki rozwoju w Polsce. Tak więc na decyzję o wszczęciu procesu opracowania nowego dokumentu strategii złożyły się m.in. zmiany prawne i strategiczno - programowe w kraju i UE jakie zaszły w tym okresie, związane przede wszystkim z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju¹.

Wprowadziły one do polskiego prawodawstwa unijne dyrektywy dotyczące programowania perspektywy finansowej 2021-2027. Wdrożyły również nowy instrument polityki rozwoju - kontrakt terytorialny, czyli umowę zawieraną pomiędzy rządem a województwem, która określa cele i najistotniejsze inwestycje dla obu stron, sposób ich finansowania i realizacji. Ustawa odwołuje się również do terytorialnego wymiaru polityki rozwoju, w szczególności zintegrowanego podejścia terytorialnego i koncentracji geograficznej, wprowadzając dodatkowe terminy, takie jak: obszar funkcjonalny, obszar strategicznej interwencji oraz obszar problemowy. Opracowanie nowej Strategii Rozwoju to również konsekwencja uwzględnienia propozycji programowych zawartych w dokumentach strategicznych na poziomie krajowym, przyjętych w okresie od uchwalenia pierwotnej wersji Strategii w 2018 roku i mających podstawowe znaczenie dla polityki rozwoju województwa. Ponieważ Strategia stanowi element krajowego systemu programowania rozwoju, celem zapewnienia integralności podejścia do rozwoju terytorialnego, niezbędne jest zachowanie spójności działań planowanych i podejmowanych na szczeblu krajowym i regionalnym, jak także dostosowanie zawartości nowego dokumentu do zapisów krajowych dokumentów strategicznych i planistycznych.

¹ Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2025 poz. 198)

WPROWADZENIE

UWARUNKOWANIA PRAWNE

Podstawą prawną do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2026-2035 jest Uchwała nr XIV/118/25 Rady Gminy Ornontowice z dnia 29 maja 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2026-2035. Treść uchwały określa ponadto szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Do koordynacji prac nad opracowaniem Strategii, Wójt Gminy Ornontowice Zarządzeniem Nr 0050.0164.2025 z dnia 3 lipca 2025 r. powołał Zespół Roboczy, którego głównym zadaniem jest opracowanie, zarządzanie, monitoring i ewaluacja Strategii Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2026-2035.

Kształt i strukturę niniejszego dokumentu definiuje przede wszystkim ustawa o samorządzie gminnym². Według zapisów wskazanej ustawy, strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz zawiera:

- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym;
- kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, w tym:
 - a) strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
 - b) system powiązań przyrodniczych,
 - c) główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
 - d) główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej;
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie dotyczące:
 - a) zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
 - b) zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
 - c) kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,
 - d) zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym³,
 - e) zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,
 - f) kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,

² Ustawa o samorządzie gminnym (Dz. U. 2025 poz. 1153)

³ Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2024 poz. 1130, 1907 i 1940 oraz 2025 poz. 527 i 680)

- g) zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
- h) zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- i) zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- j) zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa⁴, wraz z zakresem planowanych działań;
- obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- ramy finansowe i źródła finansowania.

Z uwagi na fakt, że strategia powinna być dokumentem silnie uspołecznionym, przepisy prawne wymagają przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami gminy, sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Ponadto projekt strategii był konsultowany z Zarządem Województwa Śląskiego, który wydał opinię dotyczącą sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie. Wymogi te wynikają z art. 6 ust. 3 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju⁵. Zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁶, przy opracowaniu strategii rozwoju wymagane jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Niniejsza strategia zawiera wszystkie obligatoryjne elementy wskazane w stosownych ustawach. Ponadto została przygotowana zgodnie z najlepszymi praktykami i wskazówkami, które zostały zawarte w dokumencie pn. „Strategia rozwoju krok po kroku - podręcznik dla gmin” opracowanym na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

⁴ Ustawa o samorządzie województwa (Dz. U. 2025 poz. 581)

⁵ Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2025 poz. 198)

⁶ Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 poz. 1112)

METODYKA OPRACOWANIA STRATEGII

Analiza desk reseach	Analiza desk research to tzw. analiza danych zastanych. Polegała na przeanalizowaniu dostępnych danych statystycznych i jakościowych znajdujących się w innych dokumentach diagnostycznych, strategicznych oraz statystykach udostępnianych przez m.in. Główny Urząd Statystyczny i Powiatowy Urząd Pracy. Zebrane dane wyselekcjonowano pod kątem przydatności do diagnozy - stanowiły podstawę do wypracowania wniosków na temat badanego obszaru Gminy Ornontowice.
Badania ilościowe	Partycypacja społeczna w dokumentach strategicznych jest niezwykle ważna, gdyż pozwala na poznanie opinii mieszkańców na temat funkcjonowania gminy. Rozpoznanie realnych potrzeb mieszkańców, widocznych deficytów oraz oczekiwań pozwala na trafne zidentyfikowanie kierunków działań oraz przedsięwzięć do realizacji. Badanie opinii mieszkańców przeprowadzono w październiku 2025 r. w formie ankiety papierowej i elektronicznej. W badaniu udział wzięło 176 mieszkańców, którzy zostali poproszeni o ocenę funkcjonowania gminy w poszczególnych obszarach tematycznych, wskazanie mocnych i słabych stron oraz przewag konkurencyjnych.
Badania jakościowe	Wybraną formą badań jakościowych były badania strategiczne moderowane przez ekspertów, będących wykonawcą dokumentu. Zostały przeprowadzone w celu zebrania pogłębionych informacji na temat zachodzących zmian oraz uwarunkowań rozwojowych mających wpływ na Gminę Ornontowice. Badania przeprowadzono w sierpniu, we wrześniu i w październiku 2025 r. wśród urzędników, radnych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych oraz zainteresowanych mieszkańców. W marcu 2026 r. odbyło się spotkanie warsztatowe z przedsiębiorcami, stowarzyszeniami. Dzięki badaniom uzyskano informację na temat priorytetów i zadań kluczowych do realizacji z punktu widzenia różnych grup społecznych.
Analiza SWOT	Analiza SWOT to narzędzie strategiczne, które pozwala ocenić mocne i słabe strony (wewnętrzne czynniki) oraz szanse i zagrożenia (zewnętrzne czynniki) dotyczące rozwoju gminy. Analiza SWOT stanowiła punkt wyjścia do sformułowania celów i kierunków rozwoju zawartych w dokumencie.
Opracowanie misji i wizji	Misja nakreśla ogólny kierunek działań władz gminy, cel nadrzędny i jest uzasadnieniem przyjęcia określonych celów strategicznych. Wizja stanowi natomiast opis pożądanego stanu gminy w perspektywie długookresowej.
Sformułowanie celów i kierunków działań	Cele strategiczne zostały sformułowane na podstawie wniosków z przeprowadzonej diagnozy oraz analizy SWOT. Stanowią również wypadkową wniosków wynikających z badania ankietowego oraz wypracowanych podczas warsztatów. Są odpowiedzią na realne problemy,

deficyty i wyzwania zdiagnozowane w gminie, jak również zmieniające się uwarunkowania. Wynikają one bezpośrednio z wypracowanej misji i wizji Gminy Ornontowice.

Opracowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej to graficzne przedstawienie założeń zawartych w dokumencie. Przedstawia główne elementy strategii i planowane zmiany, a jego opracowanie w formie graficznej sprawia, że jest bardziej przystępny w odbiorze.
Opracowanie części wdrożeniowej	W tej części skupiono się na mechanizmach monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii. Ponadto, rozdział ten zawiera informacje na temat podmiotów zaangażowanych w realizację strategii, ich roli oraz porusza kwestie dotyczące zasad współpracy, a także wskazuje potencjalne źródła finansowania
Przeprowadzenie procedury środowiskowej	Zapisy strategii zostały zweryfikowane przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach w kontekście oddziaływania zaplanowanych działań i ich wpływu na środowisko. Dzięki temu możliwe było ocenienie, czy zaplanowane przedsięwzięcia uwzględniają w stopniu wystarczającym kwestie środowiskowe oraz czy możliwe jest odstępianie od przeprowadzenia prognozy oddziaływania na środowisko.

Tabela 1 Metodyka opracowania dokumentu strategii

Źródło: opracowanie własne

KOMPLEMENTARNOŚĆ

Ważną kwestią przy opracowaniu strategii gminnej jest jej spójność z dokumentami strategicznymi obowiązującymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Dzięki komplementarności działań przedstawionych w różnych dokumentach możliwe jest ich wzajemne dopełnianie i uzupełnianie poprzez dążenie do osiągnięcia wspólnych celów dla polityki na szczeblu gminnym, powiatowym, wojewódzkim i krajowym.

Strategia Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2026-2035 jest spójna z dokumentami takimi jak:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+,
- Strategia Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego Subregionu Centralnego na lata 2021-2027 (z perspektywą do roku 2030),
- Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ornontowice, które obowiązuje do końca czerwca 2026 r., później zostanie zastąpione Planem ogólnym (Gmina Ornontowice jest w trakcie opracowywania planu ogólnego - Uchwała Nr II/15/24 z dnia 23 maja 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Planu ogólnego Gminy Ornontowice).

Najistotniejszym dokumentem wpływającym na kształt założeń planistycznych w niniejszej strategii jest Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, która została przyjęta Uchwałą Nr VI/24/1/2020 z dnia 19 października 2020 r. przez Sejmik Województwa Śląskiego. Według wizji rozwoju zawartej w przytoczonej strategii, województwo śląskie: będzie nowoczesnym regionem europejskim, o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku.

Strategia wojewódzka definiuje cztery główne cele strategiczne, które przedstawiono w poniższej tabeli wskazującej na komplementarność z zapisami niniejszego dokumentu:

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”	Strategia Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2026-2035
<p>Cel strategiczny A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej</p> <p>A.1 Konkurencyjna gospodarka A.2 Innowacyjna gospodarka A.3 Silna lokalna przedsiębiorczość</p>	<p>CEL 2 „Atrakcyjność gospodarcza i turystyczna”</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej gminy poprzez wspieranie przedsiębiorczości lokalnej, turystyki i zielonych inwestycji do roku 2035</p>
<p>Cel strategiczny B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca</p> <p>B.1 Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych B.2 Aktywny mieszkaniec B.3 Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki</p>	<p>CEL 1 „Integracja i jakość życia mieszkańców”</p> <p>Wzmocnienie integracji społecznej i podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych, edukacji i kultury do roku 2035</p>
<p>Cel strategiczny C: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni</p> <p>C.1 Wysoka jakość środowiska C.2 Efektywna infrastruktura C.3 Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu</p>	<p>CEL 3 „Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń publiczna”</p> <p>Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej poprzez rewitalizację, rozwój infrastruktury i zrównoważone planowanie przestrzenne do roku 2035</p> <p>CEL 4 „Ochrona przyrody i adaptacja klimatyczna”</p> <p>Wzmocnienie odporności środowiskowej gminy poprzez ochronę zasobów naturalnych, adaptację do zmian klimatu i rozwój zielonej infrastruktury do roku 2035</p>
<p>Cel strategiczny D: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym</p> <p>D.1 Zrównoważony rozwój terytorialny D.2 Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu D.3 Nowoczesna administracja publiczna</p>	<p>CEL 1 „Integracja i jakość życia mieszkańców”</p> <p>Wzmocnienie integracji społecznej i podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych, edukacji i kultury do roku 2035</p>

Tabela 2 Komplementarność dokumentu strategii na szczeblu wojewódzkim

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z art. 10e ustawy o samorządzie gminnym⁷ strategia gminna powinna być spójna także ze strategią ponadlokalną. Gmina Ornontowice objęta jest Strategią Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego Subregionu Centralnego na lata 2021- 2027 (z perspektywą do roku 2030), przyjętą uchwałą 423/2023 z dnia 5 września 2023 r. oraz uchwałą 434/2023 z dnia 19 grudnia 2023 r. Według wizji zawartej w przytoczonej strategii Subregion Centralny stanie się obszarem aktywnym gospodarczo, zasobnym w zieloną energię, dobrze skomunikowanym, wykorzystującym swoje naturalne walory przyrodniczo-krajobrazowe i zróżnicowane dziedzictwo kulturowe w sposób zrównoważony, tworząc w oparciu o szeroką współpracę ugruntowany potencjał turystyczny i społeczno-gospodarczy. Strategia zawiera pięć celów strategicznych, do których przyporządkowano cele operacyjne, co przedstawiono w poniższej tabeli:

Strategia Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego Subregionu Centralnego na lata 2021-2027 (z perspektywą do roku 2030)	Strategia Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2026-2035
<p style="text-align: center;">CS 1.</p> <p>Subregion Centralny przyjazny środowisku</p> <p style="padding-left: 20px;">C 1.1. Poprawa jakości Powietrza</p> <p style="padding-left: 20px;">C 1.2. Zwiększanie odporności miast na zmiany klimatu</p> <p style="padding-left: 20px;">C 1.3. Zrównoważona gospodarka zasobami i ochrona środowiska</p>	<p style="text-align: center;">CEL 4 „Ochrona przyrody i adaptacja klimatyczna”</p> <p>Wzmocnienie odporności środowiskowej gminy poprzez ochronę zasobów naturalnych, adaptację do zmian klimatu i rozwój zielonej infrastruktury do roku 2035</p>
<p style="text-align: center;">CS 2.</p> <p style="text-align: center;">Mobilny Subregion Centralny</p> <p style="padding-left: 20px;">C 2.1. Dostępna i zrównoważona mobilność miejska</p>	<p style="text-align: center;">CEL 3 „Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń publiczna”</p> <p>Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej poprzez rewitalizację, rozwój infrastruktury i zrównoważone planowanie przestrzenne do roku 2035</p>
<p style="text-align: center;">CS 3.</p> <p>Subregion Centralny sprzyjający rozwojowi społecznemu i gospodarczemu</p> <p style="padding-left: 20px;">C 3.1. Łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków transformacji</p> <p style="padding-left: 20px;">C 3.2. Łagodzenie skutków niekorzystnych trendów demograficznych</p>	<p style="text-align: center;">CEL 1 „Integracja i jakość życia mieszkańców”</p> <p>Wzmocnienie integracji społecznej i podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych, edukacji i kultury do roku 2035</p> <p style="text-align: center;">CEL 2 „Atrakcyjność gospodarcza i turystyczna”</p>

⁷ Ustawa o samorządzie gminnym (Dz. U. 2025 poz. 1153)

C 3.3. Atrakcyjne warunki życia i zamieszkania	Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej gminy poprzez wspieranie przedsiębiorczości lokalnej, turystyki i zielonych inwestycji do roku 2035
C 3.4. Zintegrowana i atrakcyjna oferta turystyczna	
CS 4. Subregion Centralny sprawnie zarządzany	CEL 1 „Integracja i jakość życia mieszkańców” Wzmocnienie integracji społecznej i podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych, edukacji i kultury do roku 2035
C 4.1. Wysoka jakość zarządzania rozwojem Subregionu Centralnego	
C 4.2. Wysoki poziom kompetencji kadr jednostek samorządu terytorialnego w Subregionie Centralnym	CEL 2 „Atrakcyjność gospodarcza i turystyczna” Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej gminy poprzez wspieranie przedsiębiorczości lokalnej, turystyki i zielonych inwestycji do roku 2035
C 4.3. Współpraca z otoczeniem wewnętrznym i zewnętrznym Subregionu Centralnego	

Tabela 3 Komplementarność dokumentu strategii na szczeblu lokalnym

Źródło: opracowanie własne

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Według ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju⁸ obszary objęte strategiczną interwencją to: „określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne”.

W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” wyróżniono OSI krajowe i wojewódzkie. OSI krajowe istotne dla województwa to:

- Śląsk,
- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

Całe województwo śląskie, w tym Gmina Ornontowice, wpisuje się w OSI krajowe Śląsk. Ponadto w strategii wojewódzkiej zdefiniowano pięć OSI regionalnych, które podzielono na dwie grupy:

- OSI konkurencyjne:
 - a) Obszary cenne przyrodniczo
 - b) Ośrodki wzrostu
- OSI problemowe:
 - a) gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
 - b) gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza,
 - c) gminy w transformacji górniczej.

Gmina Ornontowice wpisuje się w **OSI obszary cenne przyrodniczo**. W pięciostopniowej skali Gmina Ornontowice została zaliczona do obszarów o ponadprzeciętnych walorach przyrodniczych (klasa III). Gmina Ornontowice wpisuje się także z **OSI ośrodki wzrostu**, jako obszar uzupełniający. Gmina Ornontowice wpisuje się także w **OSI gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza**. W trzystopniowej skali Gmina Ornontowice została zaliczona do III obszaru problemowego. Ponadto Gmina Ornontowice wpisuje się w **OSI gminy transformacji górniczej** - typ przestrzenny.

Poniżej przedstawiono zakres działań planowanych do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, dedykowanych dla OSI, w które wpisuje się Gmina Ornontowice:

⁸ Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2025 poz. 198)

OSI obszary cenne przyrodniczo

Cel strategiczny A	Cel strategiczny B
<p>Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne</p> <p>Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej</p>	<p>Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia</p> <p>Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców</p>
Cel strategiczny C	Cel strategiczny D
<p>Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza</p> <p>Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy</p> <p>Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio-i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych</p> <p>Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych</p> <p>Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej</p>	<p>Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną</p> <p>Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym</p> <p>Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu</p> <p>Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu</p>

Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej

Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego

OSI ośrodki wzrostu

Cel strategiczny A

Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej, Polskiej Strefy Inwestycji, parków technologicznych, przemysłowych oraz klastrów ze szczególnym uwzględnieniem klastrów ze statusem Krajowego Klastra Kluczowego

Dywersyfikacja struktury gospodarczej i rozwój gospodarki 4.0, w tym wsparcie procesów automatyzacji, uelastycznienia i digitalizacji produkcji przedsiębiorstw oraz wzmocnienie kompetencji aktualnych i przyszłych kadr przemysłu

Rozwój współpracy przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów i sieci. Promocja i wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego

Promocja gospodarcza i podnoszenie jakości usług otoczenia biznesu, działających na rzecz umiędzynarodowienia działalności firm oraz klastrów

Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych

Cel strategiczny B

Podnoszenie konkurencyjności i atrakcyjności ośrodków akademickich i placówek szkolnictwa wyższego w regionie

Rozwój i aktywizacja oraz przyciąganie zasobów ludzkich w szczególności w obszarach regionalnych i inteligentnych specjalizacji oraz przemysłów kreatywnych

Wsparcie szkół wyższych, instytucji i organizacji badawczych, w tym rozwój potencjału kadrowego w zakresie tworzenia rozwiązań innowacyjnych i kreatywnych, w tym patentów oraz ich komercjalizacji we współpracy z sektorem gospodarczym

Wsparcie uczestnictwa regionalnych podmiotów, zwłaszcza uczelni, w europejskiej i globalnej przestrzeni badawczej

Wsparcie tworzenia nowych i rozwoju istniejących firm, w tym start-upów, opartych na potencjałach regionu oraz wykorzystujących technologie rozwijane w regionie, w szczególności w obszarach regionalnych i inteligentnych specjalizacji oraz przemysłów kreatywnych

Wsparcie umiędzynarodowienia, usieciowienia podmiotów regionalnych w procesie kreowania innowacji oraz współpracy interdyscyplinarnej

Cel strategiczny C

Poprawa powiązań transportowych poprzez ich przywrócenie, rozbudowę, modernizację i zarządzanie infrastrukturą wzmacniającą dostępność i spójność regionu, w tym w zakresie dróg, linii kolejowych, szlaków wodnych oraz dróg rowerowych, a także wsparcie działań na rzecz wzrostu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego

Cel strategiczny D

Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną

Lokalizacja w regionie siedzib oraz przedstawicielstw instytucji o znaczeniu międzynarodowym i krajowym

Rozwój infrastruktury lotniczej i okołolotniczej o znaczeniu międzynarodowym i regionalnym oraz poprawa jej dostępności w szczególności MPL „Katowice” w Pyrzowicach

Wsparcie rozwoju transportu intermodalnego i multimodalnego, w tym rozwój centrów logistycznych o znaczeniu międzynarodowym o wysokiej dostępności transportowej

Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE

Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów przemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne

Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic

Adaptacja terenów miejskich i wiejskich do zmian klimatu, w tym wsparcie opracowania i wdrażania miejskich planów adaptacji, rozwój błękitnozielonej infrastruktury oraz zintegrowanych miejskich ekosystemów

Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej

Rozwój zrównoważonego budownictwa mieszkaniowego, w tym tworzenie i wdrażanie instrumentów wspierających

Organizacja flagowych wydarzeń biznesowych, naukowych, sportowych, kulturalnych promujących województwo i wykorzystujących unikatowe atuty regionu

Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu

rodziny w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych, z uwzględnieniem racjonalizacji świadczenia usług publicznych

Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego

OSI gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

Cel strategiczny A

Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych

Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich

Cel strategiczny B

Podniesienie jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia (w szczególności w obszarach deficytowych) oraz podniesienie jakości obsługi pacjentów, w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii

Aktywna profilaktyka i zapewnienie kompleksowości usług medycznych, w szczególności w zakresie chorób cywilizacyjnych i wynikających ze zmian demograficznych. Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia

Cel strategiczny C

Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza

Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych

Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE

Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej

Cel strategiczny D

Rozwój instrumentów oraz współpracy na rzecz monitorowania procesów rozwoju

Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego

Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej

OSI gminy transformacji górniczej

Cel strategiczny A

Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej, Polskiej Strefy Inwestycji, parków technologicznych, przemysłowych oraz klastrów ze szczególnym uwzględnieniem klastrów ze statusem Krajowego Klastra Kluczowego

Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich

Dywersyfikacja struktury gospodarczej i rozwój gospodarki 4.0, w tym wsparcie procesów automatyzacji, uelastycznienia i digitalizacji produkcji przedsiębiorstw oraz wzmocnienie kompetencji aktualnych i przyszłych kadr przemysłu

Rozwój współpracy przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów i sieci

Promocja i wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego

Cel strategiczny B

Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców

Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych, w tym zapewniającą dostępność urbanistyczno-architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami

Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

Wsparcie przekwalifikowania zawodowego i nabywania nowych kompetencji przez osoby objęte procesem transformacji gospodarczej. Podniesienie jakości i poprawa dostępu do nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania, odpowiadającej wyzwaniom społecznym i gospodarczym, w tym rynku pracy

Wzmocnienie kształcenia kluczowych umiejętności i kompetencji uczniów

<p>Wsparcie tworzenia i rozwój MŚP (szczególnie start-upów), w tym podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników, jakości usług otoczenia biznesu oraz promocja produktów lokalnych i tradycyjnych, wspieranie wdrażania technologii cyfrowych</p> <p>Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne</p> <p>Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej</p>	<p>z uwzględnieniem umiejętności emocjonalnych oraz psychospołecznych, niezbędnych do funkcjonowania w dorosłym życiu oraz swobodnego poruszania się na rynku pracy</p> <p>Rozwój współpracy podmiotów edukacyjnych w wymiarze międzysektorowym i międzynarodowym, w tym na rzecz dualnego kształcenia zawodowego</p> <p>Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kształcenia ustawicznego oraz promocja uczenia się przez całe życie</p>
<p>Cel strategiczny C</p> <p>Wsparcie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza</p> <p>Przeciwdziałanie skutkom i ograniczenie negatywnego wpływu eksploatacji górniczej na środowisko, w tym na tkankę miejską</p> <p>Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE</p> <p>Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów przemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne</p> <p>Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic</p>	<p>Cel strategiczny D</p> <p>Wsparcie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu</p> <p>Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym.</p>

Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej

Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego

Tabela 4 Komplementarność dokumentu strategii z OSI

Źródło: opracowanie własne

Niniejsza strategia stosuje się do ustawy Prawo wodne⁹, a dokładnie zapisów art. 315 i art. 326 dotyczących procesów gospodarowania wodami, które wskazują na konieczność uwzględnienia ich w strategii rozwoju gminy. Niniejsza strategia jest zatem spójna z zapisami dokumentów krajowych, takich jak:

- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry¹⁰;
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry¹¹;
- Plan przeciwdziałania skutkom suszy¹².

Plan gospodarowania wodami stanowi najważniejszy dokument z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi. W poniższym zestawieniu zostały ujęte informacje przedstawiające wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) zlokalizowanych na terenie Gminy Ornontowice. Zapisy planu dostępne są na stronach Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

⁹ Ustawa - Prawo wodne (Dz. U. 2025 poz. 960)

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335)

¹¹ Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz. U. 2022 poz. 2714)

¹² Plan przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 poz. 1615)

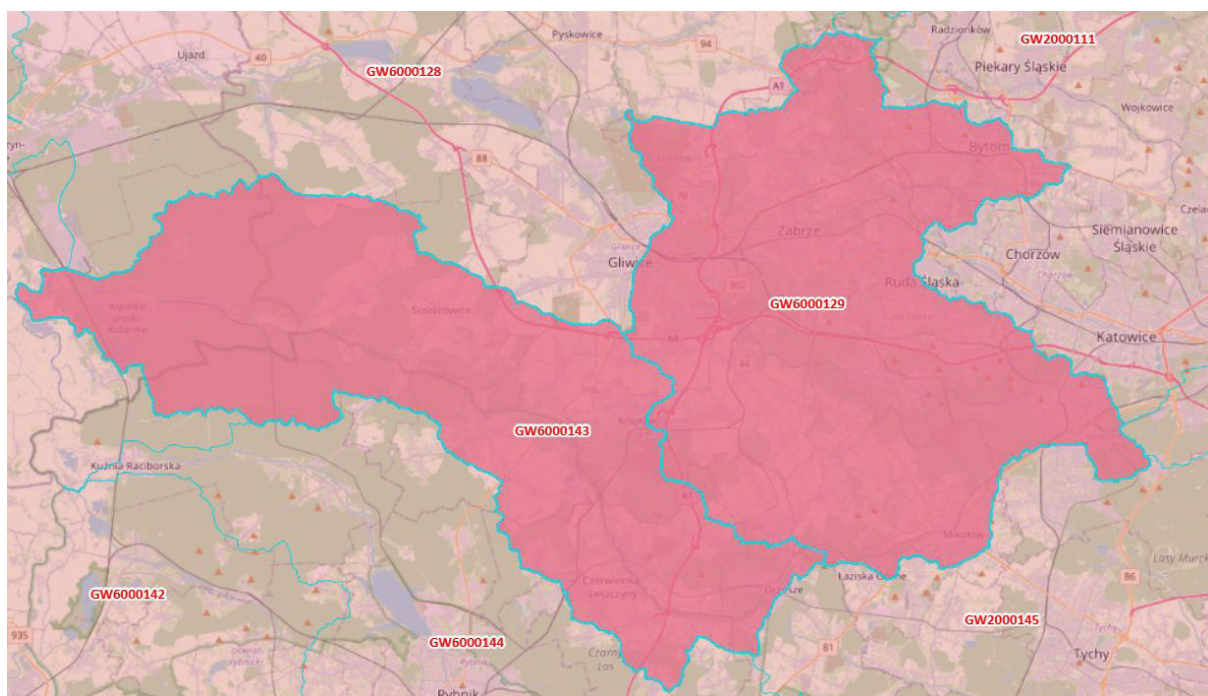
Kod JCWP	Nazwa	Status	Stan ogólny	Stan ekologiczny i chemiczny	Powiązanie z JCWPd
RW 600006115835	„Bierawka od źródeł do Knurówki wraz z Knurówką”	SZCW - silnie zmieniona część wód	Zły stan wód	słaby potencjał ekologiczny; stan chemiczny poniżej dobrego	PLGW 6000143
RW 60000644785	„Jasienica”	SZCW - silnie zmieniona część wód	Zły stan wód	słaby potencjał ekologiczny; stan chemiczny – brak danych	PLGW 6000129

*Tabela 5 Zgodność z celami dla JCWP
Źródło: hydroportal*

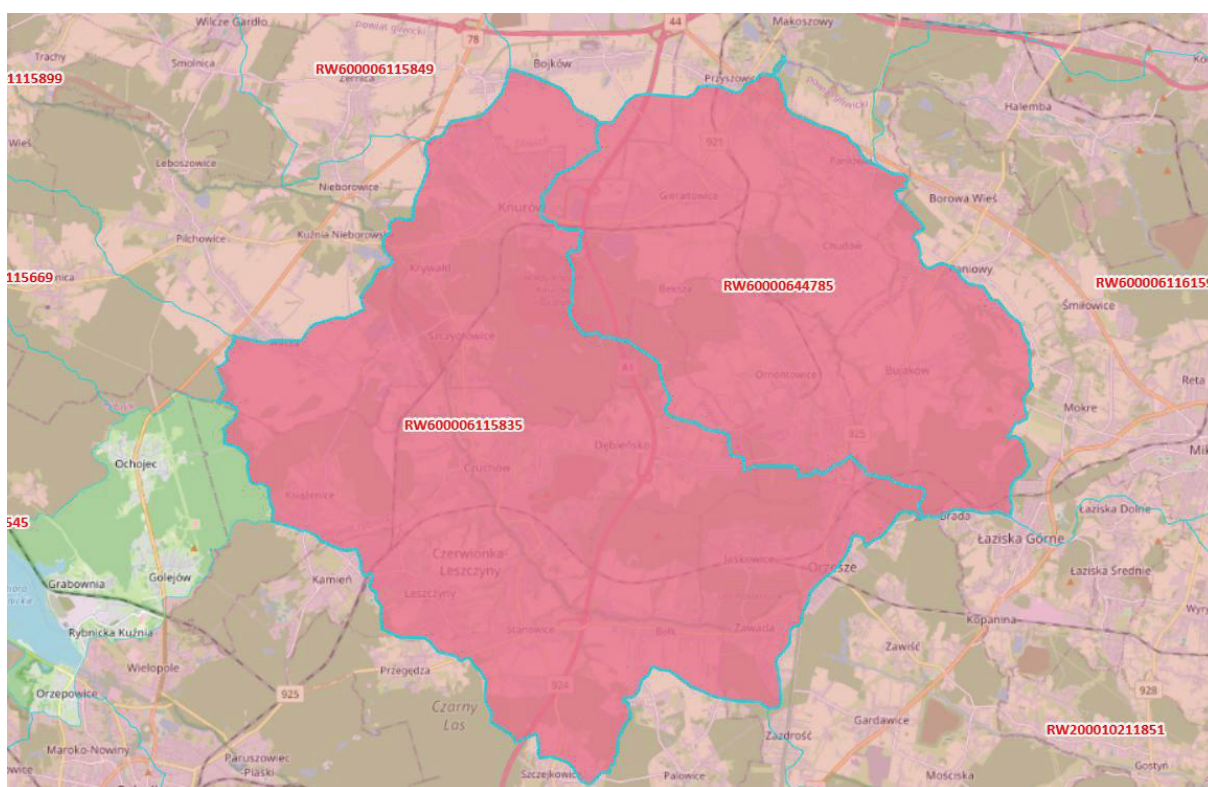
Gmina Ornontowice położona jest w obrębie dwóch części wód podziemnych (JCWPd). Monitoring JCWPd przeprowadzony w dorzeczu Odry określił ich stan chemiczny i ilościowy jako dobry. Wyznaczone cele środowiskowe dla JCWPd wykazują zagrożenia nieosiągnięcia.

Kod JCWPd	Stan ogólny	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
PLGW6000143	Słaby	Dobry	Słaby	zagrożona ilościowo i chemiczne
PLGW6000129	Słaby	Dobry	Słaby	zagrożona ilościowo i chemiczne

*Tabela 6 Zgodność z celami JCWPd
Źródło: hydroportal*

Rysunek 1 Mapa JCWP
Źródło: hydroportal

Rysunek 2 Mapa JCWPd
Źródło: hydroportal

Poniżej wskazano działania podstawowe zidentyfikowane w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, które zostały przypisane do JCWP i JCWPd zlokalizowanych na terenie Gminy Ornontowice:

Kod	Działanie:
RW600006115835	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń • Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych • Uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami • Analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami • Kontrola gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych • Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP
RW60000644785	<ul style="list-style-type: none"> • Dodatkowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych • Przekazanie informacji do PGW WP o braku przepływu lub braku wody w korycie cieku przy przeprowadzeniu badań monitoringowych JCWP w ramach strategicznego programu PMS • Działania renaturyzacyjne • Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych • Uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami • Analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami
PLGW6000143	<ul style="list-style-type: none"> • Działanie edukacyjne: ograniczenie zużycia wody w rolnictwie, szkolenia z zakresu dobrowolnego stosowania „Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej”, mającego na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych • Działania organizacyjno-prawne: ograniczenie zużycia wody w przemyśle, dobrowolne stosowanie działań ze „Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej” • Działania administracyjne: opracowanie wniosku na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP), ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP), wsparcie działań organów administracji w zakresie ustanowienia obszarów

	<p>ochronnych GZWP, dodatkowy przegląd udzielonych pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych, weryfikacja zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych ustalonych na podstawie dokumentacji hydrogeologicznych wykonanych przed 2004 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Działanie naukowo-badawcze: rozpoznanie występowania nowych zanieczyszczeń w wodach podziemnych • Działanie pozostałe: opracowanie dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych, zwiększenie retencji na obszarach zurbanizowanych
PLGW6000129	<ul style="list-style-type: none"> • Działania edukacyjne: ograniczenie zużycia wody w rolnictwie, szkolenia z zakresu dobrowolnego stosowania „Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej”, mającego na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych • Działania organizacyjno-prawne: ograniczenie zużycia wody w przemyśle, dobrowolne stosowanie działań ze „Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej” • Działania administracyjne: opracowanie wniosku na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP), ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP), wsparcie działań organów administracji w zakresie ustanowienia obszarów ochronnych GZWP, dodatkowy przegląd udzielonych pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych, rozpoznanie występowania nowych zanieczyszczeń w wodach podziemnych, weryfikacja zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych ustalonych na podstawie dokumentacji hydrogeologicznych wykonanych przed 2004 r. • Działania pozostałe: opracowanie dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych, zwiększenie retencji na obszarach zurbanizowanych

*Tabela 7 Zgodność z zapisami Planu gospodarowania wód
Źródło: hydroportal*

Nadrzędnym celem Planu zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań minimalizujących

zidentyfikowane zagrożenia. PZRP podlega aktualizacji co 6 lat, w myśl art.173 ust. 19 Prawa wodnego¹³. W dniu 23 marca 2023 r. wszedł w życie Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry stanowiący załącznik do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022r.¹⁴, który stanowi aktualizację dotychczasowego PZRP. W dokumencie tym wyznaczono trzy cele główne:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego;
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego;
3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Zgodnie z obowiązującymi Mapami zagrożenia powodziowego, na terenie Gminy Ornontowice nie zostały wyznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodzią. W oparciu o Mapę ryzyka powodziowego, Gmina Ornontowice nie jest objęta prawdopodobieństwem ryzyka powodziowego.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy¹⁵ jest dokumentem planistycznym skupiającym się na zjawisku suszy. Wśród najważniejszych celów planu należy wymienić: skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy, zwiększenie retencji na obszarach dorzeczy, edukację i zarządzanie ryzykiem suszy, formalizację i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Według poszczególnych typów klas zagrożenia suszą, sytuacja dla Gminy Ornontowice przedstawia się następująco:

- zagrożenie suszą hydrogeologiczną: klasa II (umiarkowanie zagrożona);
- zagrożenie suszą hydrologiczną: klasa III (silnie zagrożona);
- zagrożenie suszą rolniczą: klasa I (słabo zagrożone);
- zagrożenie suszą atmosferyczną: klasa III (silnie zagrożone).

¹³ Ustawa - Prawo wodne (Dz. U. 2025 poz. 960)

¹⁴ Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz. U. 2022 poz. 2714)

¹⁵ Plan przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 poz. 1615)

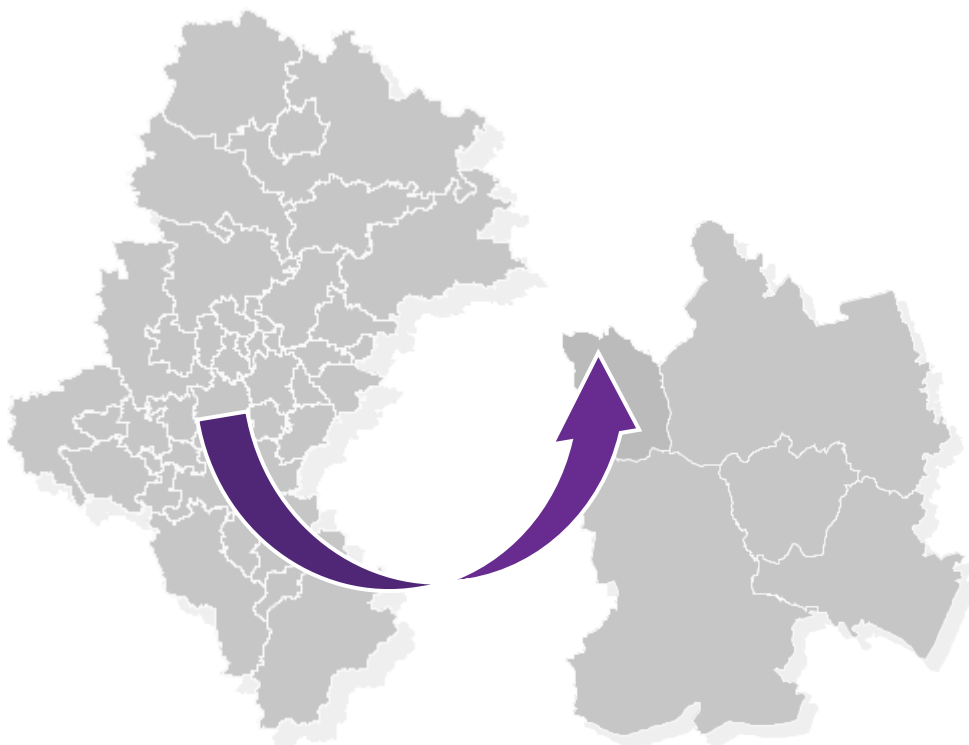
CHARAKTERYSTYKA GMINY ORNONTOWICE

Gmina Ornontowice położona jest w centralnej części województwa śląskiego i jednocześnie w zachodniej części powiatu mikołowskiego. Gmina położona jest 15 km na południe od Gliwic. Gmina Ornontowice jest gminą wiejską, zajmującą 15,10 km² powierzchni (dane GUS na dzień 31.12.2024). Gminę w całości stanowi miejscowość Ornontowice. Miejscowość rozbudowała się głównie wzdłuż potoku płynącego z orzeskich wzgórz na północ ku Kłodnicy. Ornontowice leżą na terenie Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego.

Gmina Ornontowice sąsiaduje:

- od północy z Gminą Gierałtowiec,
- od zachodu z Gminą Czerwionka-Leszczyny,
- od południa z Miastem Orzesze,
- od wschodu z Miastem Mikołów.

Powierzchniowo jest najmniejszą z gmin powiatu mikołowskiego. Teren gminy pod względem ukształtowania jest mało urozmaicony, z przewagą powierzchni lekko falistej. Ze względu na swoją przeszłość, nazywana jest gminą rolniczo - przemysłową. Dzisiejsze działania władz Gminy Ornontowice zmierzają do zachowania wizerunku tradycyjnej i jednocześnie nowoczesnej miejscowości.

*Rysunek 3 Położenie Gminy Ornontowice na tle województwa śląskiego
Źródło: mapy google*

Pod względem **powierzchni** Gmina Ornontowice stanowi 6,4 % jej powierzchni oraz 0,12 % powierzchni województwa śląskiego.

Tereny Gminy Ornontowice przygotowane są na inwestycje, rozwój handlu, gastronomii, usług, a także na zróżnicowaną działalność gospodarczą.

Działania władz gminy zmierzają do zachowania wizerunku tradycyjnej, ale i nowoczesnej miejscowości. Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg lokalnych, **dogodne połączenia komunikacyjne** oraz tereny pod budownictwo. Odległość od głównych ośrodków miejskich regionu (Katowice, Mikołów, Tychy, Gliwice, Rybnik) nie przekracza 25 km. Gmina jest dogodnie skomunikowana z autostradą A1 (ok. 3 km tworzą węzeł Dębieńsko oraz węzeł Knurów) i A4 (ok. 10 km tworzy węzeł Zabrze Południe).

Gmina Ornontowice jest położona w obrębie niecki górnośląskiej a dokładniej w jej północno-zachodniej części posiadając bogate złoża **bogactw naturalnych**. Niecka górnośląska jest częścią większego utworu geologicznego zwanego strukturą śląsko-morawską. Podłoże Gminy tworzą utwory trzeciorzędowe, czwartorzędowe oraz starsze pochodzące z triasu i karbonu. Czwartorzęd można podzielić na okresy: plejstocen oraz trwający do dziś holocen. Osady pochodzące z tego okresu występują na całym obszarze Gminy Ornontowice z wyjątkiem jej południowej części. Reprezentują je piaski i żwiry wodnolodowcowe oraz gliny zwałowe. Osady pochodzące z trzeciorzędu zalegają na osadach triasowych bądź karbonowych. Można do nich zaliczyć ropy margliste oraz ropy gipsowe z wkładkami z innych skał. Lokalnie na terenie Gminy Ornontowice można napotkać osady triasowe. Tworzą je ropy i piaskowce margliste. Najstarsze utwory geologiczne występujące na terenie Gminy powstały w karbonie.

W warstwach karbońskich Ornontowic są zlokalizowane złoża węgla kamiennego, jako kopaliny głównej oraz metanu, jako kopaliny towarzyszącej. Występują one w postaci warstw orzeskich i rudzkich. Zaleganie warstw karbońskich ma charakter monoklinalny pocięty przez uskoki. Z eksploatacją surowców kopalnych wiąże się wiele nieodwracalnych szkód w środowisku przyrodniczym (odkształcenia terenu z konsekwencjami w postaci uszkodzeń zabudowy, infrastruktury drogowej i innych tzw. szkód górniczych, ucieczka wód gruntowych, zalewiska, zwałowiska odpadów po górniczych, zasolenie wód), jak również zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa pracy górników (ryzyko wybuchów metanu, pyłu węglowego, pożarów, łągnięć górotworu). Energetyczne wykorzystanie węgla przyczynia się do powstawania odpadów i zanieczyszczenia wód. Istnieją tu dwa **obszary górnicze**:

a) Obszar górniczy „Ornontowice I”

Obszar ten należy do Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. KWK „Budryk”. Znajduje się on na styku gmin: Ornontowice, Gierałtów, Knurów, Mikołów i Czerwonka-Leszczyny. Powierzchnia całego obszaru górniczego to 35,97 km², z czego w granicach administracyjnych Gminy Ornontowice leży 12,96 km². Powierzchnia 35 966 180 m².

b) Obszar górniczy „Łaziska II”

W południowo-wschodniej części Gminy Ornontowice znajduje się część obszaru górniczego „Łaziska II” eksploatowanego przez Polską Grupę Górniczą S.A. Oddział KWK „Bolesław Śmiały”. Większa część tego obszaru znajduje się w granicach administracyjnych Mikołowa i Orzesza. Fragment złoża użytkowany na terenie Gminy Ornontowice obejmuje swoim zasięgiem tereny zabudowane, leśne oraz rolne. Powierzchnia 74 354 289 m² oraz trzy **tereny górnicze**: Ornontowice I, Łaziska II oraz Knurów I.

Tereny rolne zajmują ponad połowę obszaru Gminy Ornontowice tj. 862 ha (57,09%). Należą one głównie do kompleksu pszennego dobrego, żytniego dobrego oraz żytniego słabego o klasie bonitacyjnej od III do V. Nadają się one do uprawiania różnego rodzaju roślin uprawnych, tj. owies czy ziemniaki. Znaczną część arealu terenów rolnych stanowią grunty orne (81%), w skład pozostałej części wchodzi: pastwiska (8,6%) i łąki (6,3%), sady i ogrody (4,1%).

Turystyka w Gminie Ornontowice opiera się głównie na jej zabytkach i obiektach sakralnych, a także na rozwijającej się infrastrukturze rekreacyjnej, w tym trasach rowerowych i placach zabaw. Gmina promuje aktywny wypoczynek, wspierając ścieżki rowerowe dla celów rekreacyjnych, pumtruck, a także oferuje miejsca zabaw dla dzieci.

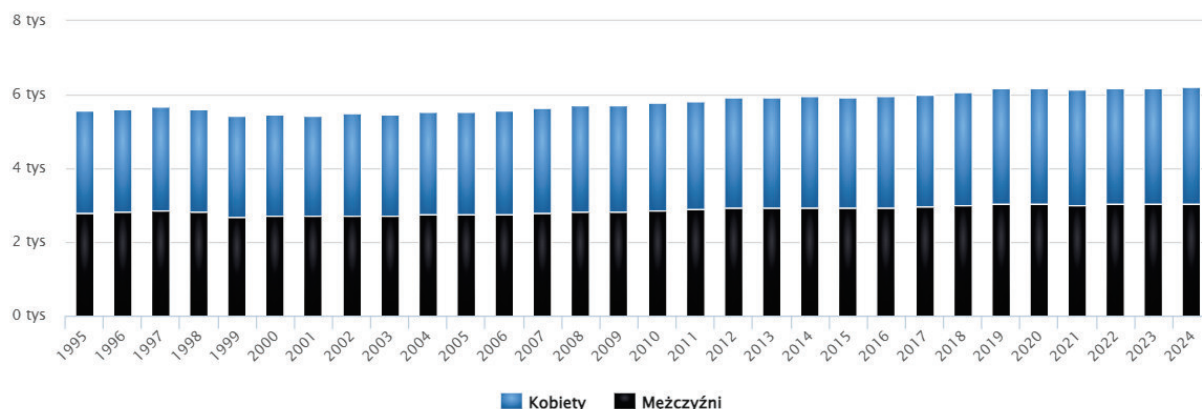
CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Diagnoza sporządzona została w roku 2025 w oparciu o dane za ostatni rok kalendarzowy 2024.

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

POPULACJA

Zakres tematyczny diagnozy obejmuje syntetyczną analizę najważniejszych uwarunkowań społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych charakteryzujących Gminę Ornontowice, opracowaną w oparciu o dostępne dane statystyczne oraz szereg dokumentów analitycznych. Jednym z kluczowych czynników wpływających na rozwój Gminy Ornontowice jest aktualna sytuacja demograficzna wraz z perspektywami zmian. Na dzień 31.12.2024 r. (źródło: GUS) Gmina Ornontowice liczy 6210 mieszkańców, z czego 51,2% stanowią kobiety, a 48,8% mężczyźni. W latach 2002-2024 liczba mieszkańców wzrosła o 13,2%. Populacja w Gminie Ornontowice na przestrzeni lat kształtowała się następująco:

ŚREDNI WIEK MIESZKAŃCÓW

Na dzień 31.12.2024 r. (źródło: GUS) średni wiek mieszkańca Gminy Ornontowice to 39,4 lat, w tym średni wiek kobiety to 40,5 lat, a mężczyzny to 38,2 lata. Jest to mniej niż średnia wieku mieszkańca województwa śląskiego (43,9 lat) oraz Polaka (42,7 lat). Uwarunkowania demograficzne w Gminie Ornontowice są korzystne. Stopniowo przybywa mieszkańców, aczkolwiek nie jest to jeszcze znaczący wzrost skokowy.

STAN CYWILNY MIESZKAŃCÓW

Na dzień 31.12.2024 r. (źródło: GUS) kawalerowie i panny stanowią 25,3% populacji w Gminie Ornontowice, osoby żonate i zamężne to 29,7%, z kolei wdowców i wdów jest 8,5%, a rozwiedzionych blisko 6,3%. Wyniki te są zbliżone z danymi dla kraju i dla województwa śląskiego. Na dzień 31.12.2022 r. (źródło: GUS) mieszkańcy Gminy Ornontowice zawarli w 2023 roku 30 małżeństw, co odpowiada 4,8 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,6 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 25,3% mieszkańców Gminy Ornontowice jest stanu wolnego, 59,9% żyje w małżeństwie, 6,3% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,5% to wdowy/wdowcy.

PRZYROST NATURALNY, URODZENIA I ZGONY

Na dzień 31.12.2024 r. (źródło: GUS) Gmina Ornontowice ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -12. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,94 na 1000 mieszkańców Gminy Ornontowice. W 2024 roku urodziło się 46 dzieci, w tym 45,7% dziewczynek i 54,3% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,77 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. Na dzień 31.12.2024 r. (źródło: GUS) 32,2% zgonów w Gminie Ornontowice spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 28,6% zgonów w Gminie Ornontowice były nowotwory, a 6,2% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności Gminy Ornontowice przypada 9.37 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa śląskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju. Na dzień 31.12.2024 r. (źródło: GUS) zarejestrowano 103 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 70 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Gminy Ornontowice 33. W tym samym roku 2 osoby zameldowały się z zagranicy oraz nie zarejestrowano wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 2. Blisko 60,0% mieszkańców Gminy Ornontowice jest w wieku produkcyjnym, 22,0% w wieku przedprodukcyjnym, a 18,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

RYNEK PRACY I BEZROBOCIE

Na dzień 31.12.2024 r. (źródło: GUS) w Gminie Ornontowice na 1000 mieszkańców pracuje 773 osób (bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności). Blisko 16,0% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 84,0% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Ornontowice wynosiło w 2024 roku 3,0% (3,0% wśród kobiet i 3,0% wśród mężczyzn). W 2024 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Ornontowice wynosiło 6733,88 PLN, co odpowiada 88.70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Ornontowice 509 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 2151 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 1642. Ok. 2,4% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Ornontowice pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 51,8% w przemyśle i budownictwie, a 17,9% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,7% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

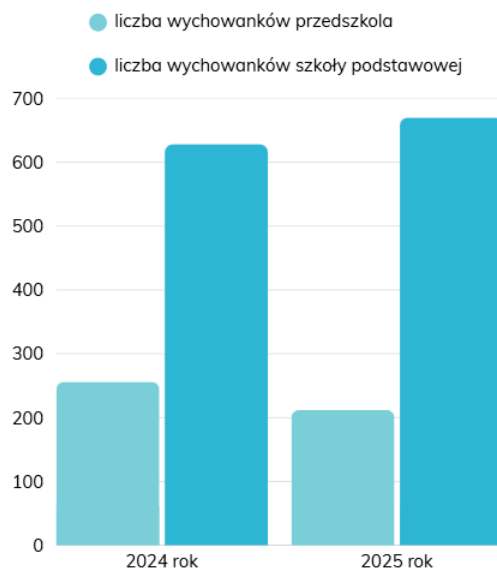
EDUKACJA I WYKSZTAŁCENIE

Na dzień 31.12.2024 r. (źródło: GUS) blisko 1604 mieszkańców Gminy Ornontowice jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 797 kobiet oraz 807 mężczyzn. Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku 25,1% ludności posiada wykształcenie wyższe, 3,0% wykształcenie

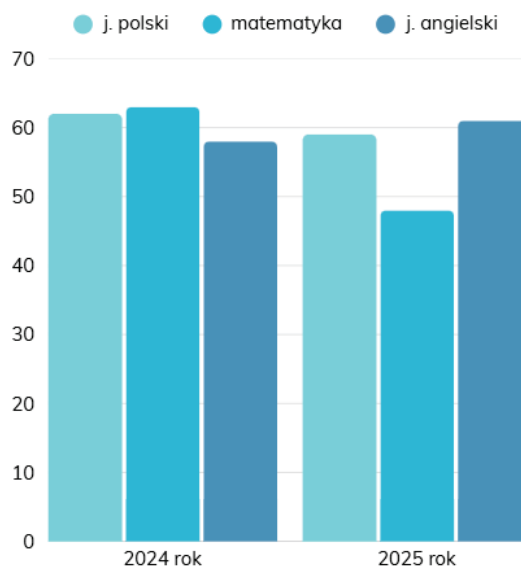
policealne, 11,8% średnie ogólnokształcące, a 20,7% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 24,9% mieszkańców Gminy Ornontowice, gimnazjalnym 2,8%, natomiast 8,5% podstawowym ukończonym. 3,2% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa śląskiego mieszkańcy Gminy Ornontowice posiadają analogiczny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Gminie Ornontowice największy odsetek ma wykształcenie wyższe (28,6%) oraz zasadnicze zawodowe (19,7%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (30,3%) oraz średnie zawodowe (24,5%).

W roku 2024 w Gminie Ornontowice mieściły się 2 przedszkola (Zespół Szkolno-Przedszkolny oraz przedszkole niepubliczne), w których do 14 oddziałów uczęszczało 309 dzieci (154 dziewczynki oraz 155 chłopców). Nie było wówczas dostępnych wolnych miejsc. Dla porównania w 2008 roku w Gminie Ornontowice mieściły się 2 przedszkola, w których do 7 oddziałów uczęszczało 160 dzieci (68 dziewczynek oraz 92 chłopców). Dostępnych było 151 miejsc. 20,5% mieszkańców Gminy Ornontowice w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (20,3% wśród dziewczynek i 20,7% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 897 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2018 roku przypadało 0,79 dzieci w wieku przedszkolnym. W Gminie Ornontowice placówkę ma 1 szkoła podstawowa, w której w 25 oddziałach uczyło się 550 uczniów (269 kobiet oraz 281 mężczyzn). Dla porównania w 2008 roku w Gminie Ornontowice placówkę miała 1 szkoła podstawowa, w której w 18 oddziałach uczyło się 346 uczniów (164 kobiety oraz 182 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 31,4% ludności (31,0% wśród dziewczynek i 31,9% wśród chłopców).

Na 1 oddział w szkole podstawowej przypada 22 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 85,40. W Gminie Ornontowice znajduje się 1 Technikum (Zespół Szkół Ponadpodstawowych), w którym w 17 oddziałach uczyło się 416 uczniów (259 kobiet oraz 157 mężczyzn). W 2023 zarejestrowano 45 absolwentów. Dla porównania w 2008 roku w Gminie Ornontowice placówkę miała również tylko 1 szkoła średnia Technikum, w którym w 14 oddziałach uczyło się 340 uczniów (173 kobiety oraz 167 mężczyzn). W 2008 zarejestrowano 69 absolwentów. W Gminie Ornontowice znajduje się 1 branżowa szkoła I stopnia, w której w 8 oddziałach uczyło się 214 uczniów (68 kobiet oraz 146 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 17,1% mieszkańców (16,1% wśród dziewczyn i 18,0% wśród chłopaków). Na oddział w branżowych szkołach I stopnia przypada 26,8 uczniów. Na oddział w technikum dla młodzieży przypada 24,5 uczniów. W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 17,2% mieszkańców Gminy Ornontowice w wieku potencjalnej nauki (17,0% kobiet i 17,4% mężczyzn). Aktualne dane w zakresie liczby wychowanków w przedszkolu i w szkole podstawowej przedstawia poniższy wykres:

Zdawalność egzaminów ośmioklasisty w latach 2024-2025 przedstawia poniższy wykres [%]:

JEDNOSTKI PUBLICZNE, KULTUROWE I SPOŁECZNE

Jednostki publiczne funkcjonujące na terenie Gminy Ornontowice:

- ARTeria Centrum Kultury i Promocji,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej,
- Zakład Usługowo-Pomocniczy dla Jednostek Oświatowych,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny,
- Gminny Ośrodek Zdrowia,
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych,
- Ochotnicza Straż Pożarna.

Na terenie Gminy Ornontowice funkcjonują ponadto:

- 3 kluby sportowe,
- 7 stowarzyszeń/fundacji,
- 1 Koło Gospodyń Wiejskich.

Przynależność do zorganizowanych kół, klubów, sekcji w roku 2024 prezentowała się następująco:

- ogółem: 5 (członkowie: 143),
- plastyczne/techniczne: 2 (członkowie: 40),
- muzyczne: 2 (członkowie: 53),
- seniora/Uniwersytet Trzeciego Wieku: 1 (członkowie: 50).

Kluczowym ośrodkiem kulturowym na terenie Gminy Ornontowice jest **ARTeria Centrum Kultury i Promocji**. Pracownie specjalistyczne funkcjonujące w ramach ośrodka kultury w roku 2024 to:

- fotograficzne: 1,
- filmowe: 1,
- plastyczne: 1,
- muzyczne: 1,
- ceramiczne: 1,
- sale baletowe/taneczne: 1.

Grupy artystyczne i członkowie w 2024 roku:

- ogółem: 2 (członkowie: 78),
- wokalne i chóry: 1 (członkowie: 33),
- folklorystyczne (ludowe, pieśni i tańca, kapele): 1 (członkowie: 45).

Przy ARTerii-Centrum Kultury i Promocji działają również:

- Towarzystwo Miłośników Ornontowic,
- Chór „Jutrzenka”,
- Zespół folklorystyczny „Marzanki”,
- Kapela Podwórkowa „Śląskie Bajery”,
- Wolontariusze Aktywni.ART.

ARTeria Centrum Kultury i Promocji udostępnia nieodpłatnie pomieszczenia dla następujących grup działających na rzecz mieszkańców Gminy Ornontowice, systematycznie wspierając te organizacje:

- Koło Gospodyń Wiejskich,
- Teatr „Naumiony”,
- Fundacja Szafa Gra,
- GKS Gwarek Ornontowice,

- OSP Ornontowice,
- Klub Emeryta,
- Rada Seniorów Gminy Ornontowice,
- Rejonowe Stowarzyszenie Pszczelarzy,
- Związek Hodowców Gołębi Poczтовых,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku.

ARTeria Centrum Kultury i Promocji kontynuuje współpracę z miejscowymi szkołami tańca. Współpraca z Teatrem „Naumiony” oraz Fundacją Szafa Gra polega głównie na nieodpłatnym udostępnianiu sali widowiskowej na potrzeby prób oraz wystawianych spektakli.

Drugą instytucją kultury jest **Gminna Biblioteka Publiczna**. Oprócz podstawowej działalności, jaką jest gromadzenie, opracowywanie, udostępnianie i ochrona zbiorów bibliotecznych, Biblioteka organizuje liczne tematyczne spotkania czytelnicze dla dzieci, młodzieży i dorosłych, warsztaty, akcje czytelnicze, konkursy literackie; ponadto realizuje projekty i programy promujące czytelnictwo. Zasoby biblioteczne w Gminie Ornontowice należą do Gminnej Biblioteki. W roku 2023 zbiory biblioteczne stanowiły 16914 szt., gdy w roku 2024 zmalały do 16039 szt. W tych samych latach liczba użytkowników korzystających z wolumenów bibliotecznych zmniejszyła się z 955 do 954 osób. Wzrósł z kolei stopień wypożyczeń e-booków i audiobooków (z 703 w roku 2023 do 1196 w roku 2024). Ogólna liczba odwiedzin Biblioteki w roku 2023 wynosiła zaledwie 21090, gdy w roku 2024 wzrosła do 23011 osób. Liczba wypożyczeń wzrosła z 16430 w roku 2023 do 17019 w roku 2024.

W Urzędzie Gminy działania związane z szeroko rozumianą promocją Gminy realizuje **Referat Promocji i Informacji**. Działania informacyjno-promocyjne skupiają się przede wszystkim na przekazywaniu informacji o działalności Gminy i promowaniu jej pozytywnego wizerunku za pomocą środków masowego przekazu:

- portal gminy: www.ornontowice.pl,
- Biuletyn Informacji Publicznej: www.bip.ornontowice.pl,
- kanał YouTube: www.youtube.com/user/GminaOrnontowice,
- Facebook: www.facebook.com/Ornontowice,
- miesięcznik samorządowy „Głos Ornontowic”,
- tablice informacyjne zlokalizowane w siedzibie Urzędu Gminy oraz na terenie Gminy.

W ramach statutowych zadań związanych z promocją gminy realizowano działania o różnym charakterze, m.in.:

- redagowanie oraz kolportaż dwunastu numerów miesięcznika samorządowego „Głos Ornontowic”,
- współpraca z redakcją miesięcznika „Nasza Gazeta” (kolportaż na terenie Powiatu Mikołowskiego),
- współpraca z Powiatem Mikołowskim w zakresie przygotowywania wspólnego plakatu wydarzeń i imprez kulturalnych i sportowych,

- współpraca z mediami, instytucjami i organizacjami w zakresie bieżącej wymiany informacji,
- przygotowanie spotkań Wójta Gminy z mieszkańcami oraz koordynacja innych spotkań,
- organizacja i współorganizacja imprez i uroczystości (np. uroczystość wręczenia Statuetek „Ornontowickie Bzy”),
- prowadzenie dokumentacji fotograficznej i jej archiwizacja,
- zakup, kolportaż i ewidencja gadżetów promocyjnych,
- opracowywanie materiałów promocyjnych,
- realizacja różnych działań mających wpływ na pozytywny odbiór i wizerunek Gminy Ornontowice,
- włączanie się w różnego rodzaju inicjatywy i wydarzenia zewnętrzne (np. obchody rocznicy Tragedii Górnośląskiej oraz Zbrodni Katyńskiej, Sportowy Turniej Miast i Gmin, Radiozlot organizowany przez Mikołowski Klub Krótkofalowców SP9PKS, obchody Święta Policji 2023, Jubileusz 30-lecia wydobywania węgla w JSW S.A. KWK „Budryk”).

Referat Promocji i Informacji koordynuje wydarzenia objęte Honorowym Patronatem Wójta Gminy Ornontowice. Z roku na rok rośnie także liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych przez Gminę Ornontowice, ARTerię-Centrum Kultury i Promocji oraz Gminną Bibliotekę Publiczną. W roku 2023 szacunkowa liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych łącznie wyniosła ponad 350, w roku 2024 wyniosła blisko 400.

FREKWENCJA WYBORCZA

Frekwencja wyborów samorządowych oraz prezydenckich w Gminie Ornontowice prezentowała się następująco:

- Wybory samorządowe z 7 kwietnia 2024 r. w Gminie Ornontowice: w wyborach Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Miast frekwencja wynosiła 52,99 %, w wyborach do Rad Gmin, Miast i Miejskich frekwencja wyniosła 53,02%, w wyborach do Rad Powiatów frekwencja wynosiła 52,99%.
- Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 18 maja 2025 r. w Gminie Ornontowice: frekwencja w pierwszym głosowaniu wynosiła 70,19%, frekwencja w ponownym głosowaniu wynosiła 73,20%.

BEZPIECZEŃSTWO

Wg danych Komisariatu Policji w Orzeszu w roku 2024 łączna liczba interwencji na terenie Gminy Ornontowice wynosiła 698 interwencji, w tym 119 interwencji domowych, 579 interwencji w miejscach publicznych oraz 236 interwencji z powodu alkoholu. W roku 2023 łączna liczba interwencji na terenie Gminy Ornontowice wynosiła 567 interwencji, w tym 216 to interwencje domowe, 351 interwencji w miejscach publicznych oraz 287 interwencji z powodu alkoholu. W tym samym czasie w roku 2023 liczba kolizji drogowych na terenie Gminy Ornontowice wynosiła 27, a liczba zatrzymanych kierowców w stanie nietrzeźwości wyniosła 48. Liczba wypadków drogowych wyniosła 3, w tym 3 z udziałem pieszych. W roku 2024 odnotowano 65

kolizji drogowych oraz 52 zatrzymanych kierowców w stanie nietrzeźwości. Nie odnotowano wypadków drogowych, a liczba wypadków z udziałem pieszych wyniosła 1.

OCHRONA ZDROWIA

Na terenie Gminy Ornontowice funkcjonuje tylko 1 **Gminny Ośrodek Zdrowia**. Zgodnie z obowiązującym Statutem, ośrodek zdrowia prowadzi działalność jako: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej niebędący przedsiębiorcą pod nazwą "GMINNY OŚRODEK ZDROWIA w Ornontowicach". W 2024 roku w Gminnym Ośrodku Zdrowia zadeklarowanych blisko 7302 osób zarejestrowało się do lekarza, 7112 osób do pielęgniarki oraz 3292 osób do położnej. Udzielono 41243 porad lekarskich, w tym 38435 wizyt ambulatoryjnych, 2701 teleporad oraz 107 wizyt domowych. Pacjentom pediatrycznym udzielono 5891 wizyt ambulatoryjnych oraz 614 teleporad. Pielęgniarki wykonały łącznie 9026 procedur, w tym 459 wizyt domowych oraz 1344 szczepień dzieci. 441 uczniów objęto profilaktyką fluorkową, 83 noworodków znajdowało się pod opieką położnej środowiskowej, która przeprowadziła 474 wizyt domowych i 299 edukacji przedporodowych. Pod opieką pielęgniarki w miejscu nauczania i wychowania znajdowało się codziennie 634 uczniów Zespołu Szkolno-Przedszkolnego. Punkt laboratoryjny przeprowadził 6608 badań hematologicznych z surowicy krwi. Zrealizowano 822 badań EKG, 643 badań USG i zlecono do wykonania 1 489 zdjęć RTG. Przeprowadzono także 4304 badań medycyny pracy. Gminny Ośrodek Zdrowia zabezpiecza także pod względem medycznym pracę JSW S.A. KWK „Budryk” w dni robocze samodzielnie, a w dni wolne i święta z pomocą zespołu złożonego z lekarzy, pielęgniarek i ratowników medycznych działających w ramach umowy podwykonawczej.

POMOC SPOŁECZNA

Na terenie Gminy Ornontowice działa **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**. Ośrodek realizuje te cele poprzez działania zgodne z ustawą o pomocy społecznej¹⁶, oferując profesjonalną pomoc, integrację społeczną i sieć usług socjalnych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej mieści się w Ornontowicach przy ul. Żabik 9 lok. 6 i 9. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ośrodek, poza świadczeniem szeroko rozumianej pomocy społecznej, w zakres której wchodzi zarówno pomoc pieniężna w formie zasiłków jak i pomoc niepieniężna w postaci usług społecznych jak i pracy socjalnej, zajmuje się także zadaniami związanymi z wypłatą: świadczeń rodzinnych, świadczeń opiekuńczych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz dodatków mieszkaniowych. W ramach pomocy niepieniężnej ośrodek podejmuje także działania wynikające z innych ustaw, związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, wspieraniem rodziny oraz przeciwdziałaniem uzależnieniom. Przy ośrodku działa Punkt Konsultacyjny (z siedzibą w Ośrodku Zdrowia) oferujący poradnictwo psychologa - terapeuty uzależnień i pedagoga, placówka wsparcia dziennego - Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza zapewniająca pozalekcyjne wsparcie dzieciom i młodzieży, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespół

¹⁶ Ustawa o pomocy społecznej (Dz.U. 2025 poz. 1214)

Interdyscyplinarny. Przy ośrodku działa także nieformalna grupa pod nazwą „Klubik Osób Niepełnosprawnych i ich opiekunów”. Ośrodek corocznie organizuje 1 lub 2 projekty socjalne. Poniżej zestawienia osób/rodzin korzystających z różnych form pomocy oferowanych przez ośrodek:

- liczba rodzin pobierająca świadczenia z pomocy społecznej ogółem:

Rok 2023 - 27 rodzin;

Rok 2024 - 19 rodzin;

- rodzaj przyznanego świadczenia z pomocy społecznej w podziale na liczbę osób:

Rok 2023 zasiłek stały: 8; zasiłek okresowy: 5; zasiłek celowy: 10; posiłek: 15; schronienie: 2; usługi opiekuńcze: 3;

Rok 2024 zasiłek stały: 9; zasiłek okresowy: 2; posiłek: 7; zasiłek celowy: 6; schronienie: 1; usługi opiekuńcze: 2;

- liczba rodzin objętych wyłącznie pracą socjalną:

Rok 2023 - 76 rodzin;

Rok 2024 - 91 rodzin;

- liczba rodzin objętych Programem „Opieka wytchnieniowa”:

Rok 2023 - 5 rodzin;

Rok 2024 - 8 rodzin;

- liczba osób korzystających z pomocy żywnościowej „Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa”:

Rok 2023 - 90 osób;

Rok 2024 - 45 osób;

- liczba osób objętych programem „Posiłek w szkole i w domu”:

Rok 2023 - 18 osób;

Rok 2024 - 10 osób;

- liczba osób objętych pomocą w formie schronienia:

Rok 2023 - 2 osoby;

Rok 2024 - 1 osoba;

- liczba mieszkańców umieszczonych za pośrednictwem ośrodka w domu pomocy społecznej:

Rok 2023 - 3 osoby;

Rok 2024 - 2 osoby;

- przyczyny, w związku z którymi mieszkańcy wnioskowali o wsparcie z systemu pomocy społecznej w podziale na liczbę mieszkańców:

Rok 2023 - ubóstwo: 21; niepełnosprawność: 7; alkohol: 0; narkomania: 0; bezrobocie: 6; ochrona macierzyństwa: 4; bezradność w sytuacjach opiekuńczo-wychowawczych: 8;

Rok 2024 - ubóstwo: 14; niepełnosprawność: 10; alkohol: 1; narkomania: 0; bezrobocie: 4; ochrona macierzyństwa: 3; bezradność w sytuacjach opiekuńczo-wychowawczych: 4;

- liczba prowadzonych/ wszczętych niebieskich kart:

Rok 2023 - prowadzonych: 21 / wszczętych: 14;

Rok 2024 - prowadzonych: 16 / wszczętych: 6;

- liczba rodzin korzystająca z pomocy asystenta rodziny:
Rok 2023 - 17 rodzin;
Rok 2024 - 16 rodzin;
- liczba dzieci przebywająca w pieczy zastępczej:
Rok 2023 - 14 dzieci;
Rok 2024 - 10 dzieci;
- liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych (zasiłek rodzinny z dodatkami, jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia się dziecka, świadczenie rodzicielskie):
Rok 2023 - 66 rodzin;
Rok 2024 - 58 rodzin;
- liczba osób korzystających ze świadczeń opiekuńczych (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne):
Rok 2023 - 162 osoby;
Rok 2024 - 180 osób;
- liczba rodzin korzystających ze świadczeń alimentacyjnych:
Rok 2023 - 11 rodzin;
Rok 2024 - 10 rodzin;
- liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych:
Rok 2023 - 20 rodzin;
Rok 2024 - 20 rodzin;
- liczba spraw prowadzonych przez GKRPA w celu zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego:
Rok 2023 - 17 postępowań;
Rok 2024 - 13 postępowań;
- liczba osób, które podjęły leczenie w placówce leczenia odwykowego:
Rok 2023 - 9 osób;
Rok 2024 - 3 osoby;
- liczba osób korzystających z poradnictwa w Punkcie konsultacyjnym/liczba udzielonych konsultacji:
Rok 2023 - 19 osób /55 konsultacji;
Rok 2024 - 16 osób/52 konsultacje;
- liczba dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, w tym z rodzin z problemem alkoholowym bądź z podejrzeniem problemu alkoholowego objętych pomocą w ramach działalności placówki wsparcia dziennego:
Rok 2023 - 1 dziecko;
Rok 2024 - 4 dzieci;
- liczba wydanych Kart Dużej Rodziny:
Rok 2023 - 128 kart;
Rok 2024 - 65 kart.

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano zmniejszanie się udzielanej osobom/rodzinom pomocy finansowej. Przyczyną tego jest wprowadzenie świadczeń dla rodzin takich jak: świadczenie wychowawcze (800+), świadczenie Dobry Start czy rodzicielskie świadczenie uzupełniające oraz nowych świadczeń dla osób z niepełnosprawnością takich jak: świadczenie wspierające, świadczenie uzupełniające, dodatek dopełniający. Rozszerzeniu także uległ krąg osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego o osoby aktywne zawodowo. Kolejną przyczyną zmniejszającej się liczby osób korzystających z pomocy finansowej (świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia rodzinne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego) są bardzo niskie kryteria dochodowe, które od wielu lat się nie zmieniają lub wzrastają niewspółmiernie do wzrostu minimalnego wynagrodzenia.

Natomiast tendencję wzrostową można zaobserwować w liczbie osób korzystających z pomocy niepieniężnej, takiej jak praca socjalna. Widoczny jest także wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz wzrost liczby osób z niepełnosprawnością. W Ornontowicach nie występuje problem bezdomności. Osoby, którym udzielono pomocy w formie schronienia to osoby, które od wielu lat funkcjonują poza Gminą Ornontowice, a pomoc taka została im udzielona ze względu na fakt, iż ich ostatnim miejscem zameldowania była Gmina Ornontowice. Znacznie zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy żywnościowej w ramach „Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa”. Od 2025 r. Ośrodek nie realizuje tej formy wsparcia i przyznaje pomoc żywnościową wyłącznie z rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”. Maleje liczba dzieci przebywająca w różnych formach pieczy zastępczej. W latach 2021 i 2022 w pieczy zastępczej przebywało 16 dzieci, a w roku 2024 już tylko 10. Duży spadek wydanych Kart Dużej Rodziny wynika z faktu, iż w 2023 roku szereg osób skorzystała z możliwości wyrobienia karty dla możliwości zniżek w płatnościach za energię elektryczną. W pozostałych formach udzielanej pomocy tendencje rok do roku utrzymują się na podobnym poziomie. W Gminie Ornontowice brak jest mieszkań treningowych oraz wspomaganych. Na przestrzeni ostatnich lat nie udzielono wsparcia w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.

Na terenie Gminy Ornontowice funkcjonuje także Dom Opieki „Malwa” - placówka całodobowa, świadcząca usługi opiekuńczo - bytowe osobom starszym, przewlekle chorym i niepełnosprawnym. Przy lokalnej Parafii działają: Wspólnota Hospicyjna oraz Grupa Anonimowych Alkoholików „Środek”.

DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ

PODMIOTY GOSPODARCZE

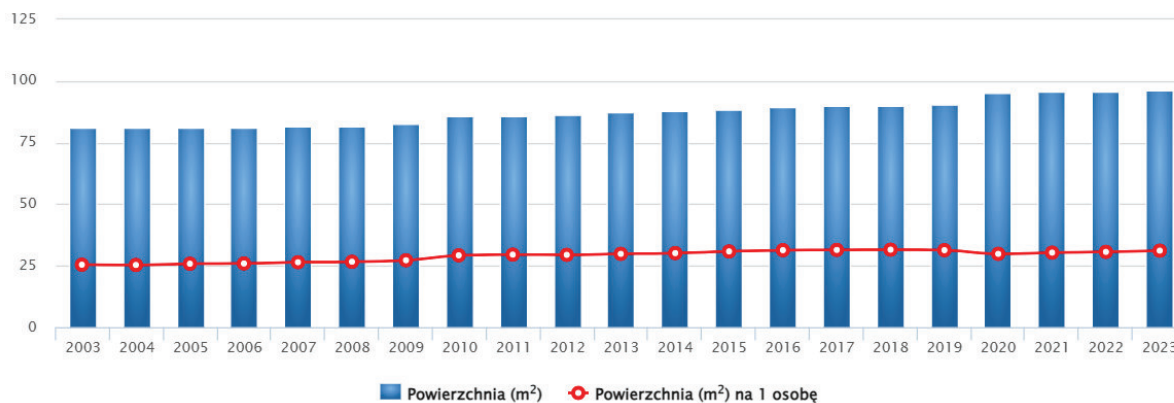
Na dzień 31.12.2024 r. (źródło: GUS) na terenie Gminy Ornontowice działające podmioty gospodarcze to w 94 % podmioty prywatne, a ok. 6 % to podmioty gospodarki reprezentujące sektor publiczny. W Gminie Ornontowice w roku 2024 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 612 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 474 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 33 nowe podmioty, a 21 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2024 najwięcej (52) podmiotów zarejestrowano w roku 2018, a najmniej (26) w roku 2019. W tym samym okresie najwięcej (46) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2016 roku, najmniej (12) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2021 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Ornontowice najwięcej (31) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (586) jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 0,3% (2) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 20,1% (123) podmiotów, a 79,6% (487) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Ornontowice najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności jest handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (27,4%) oraz budownictwo (14,1%). W sferze podmiotów gospodarczych widoczny jest stabilny trend wzrostowy - z roku na rok liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy Ornontowice wzrasta. Wzrost liczby podmiotów gospodarczych sektora prywatnego jest zjawiskiem pozytywnym i nadal pożądanym.

DIAGNOZA SYTUACJI ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNEJ

BUDOWNICTWO

Na dzień 31.12.2024 r. (źródło: GUS) w Gminie Ornontowice oddano do użytku 43 mieszkania. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 6,92 nowych lokali. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w Gminie Ornontowice to 2040 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 330 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Blisko 72,1% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne, 27,9% na sprzedaż lub wynajem. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w Gminie Ornontowice to 5,00 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa śląskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2024 roku w Gminie Ornontowice to 113,80 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa śląskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 98,24% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 98,24% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 98,24% mieszkań posiada łazienkę, 90,10% korzysta z centralnego ogrzewania, a 36,08% z gazu sieciowego.

Przeciętną powierzchnię mieszkań w Gminie Ornontowice na przestrzeni lat przedstawia poniższy wykres:

Zabudowa mieszkaniowa znajdująca się na terenie Gminy Ornontowice różni się wiekiem, powierzchnią użytkową, kubaturą oraz technologią wykonania, nie mniej jednak należy wyróżnić:

- zabudowę jednorodzinną rozproszoną,
- zabudowę jednorodzinną skupioną,
- zabudowę prywatną wielorodzinną,
- obiekty publiczne,
- obiekty należące do podmiotów gospodarczych.

Obecnie:

- 60% budynków mieszkalnych na terenie Gminy Ornontowice jest poddanych termomodernizacji,
- 80% budynków publicznych jest poddanych termomodernizacji,

- 30% budynków sektora gospodarczego jest poddanych termomodernizacji.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz dane gestorów energetycznych, wiek budynków w Gminie Ornontowice i wstępną ankietyzację na potrzeby udzielania dotacji oszacowano, iż do roku 2027 wymianie powinno ulec blisko 214 pozaklasowych źródeł ciepła. Szacowana ogólna liczba źródeł ciepła na terenie Gminy Ornontowice, zasilana z innych źródeł niż gazowe (przyłącza gazowe to 490 przyłączy), OZE (ok. 413 budynków) i sieć ciepłownicza (96 przyłączy) to blisko 801.

W aktualnym wykazie ujętych w **Gminnej Ewidencji Zabytków** znajduje się łącznie 39 obiektów zgodnie z Zarządzeniami Wójta Gminy Ornontowice:

1. Zarządzenie nr 0050.0421.2021 z dnia 21 maja 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków,
2. Zarządzenie nr 0050.0557.2022 z dnia 28 lutego 2022 r. w sprawie aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków,
3. Zarządzenie nr 0050.0167.2025 z dnia 21 lipca 2025 r. w sprawie aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków.

W zasobach mieszkaniowych gminnych znajdują się:

- budynki przy ul. Akacyjowej o powierzchni łącznej 490,70 m², w stanie dobrym, ilość mieszkań: 9,
- budynki przy ul. Żabik o powierzchni łącznej 1231,57 m², w stanie dobrym, ilość mieszkań: 51.

Wartość zadłużenia z tytułu najmu lokali za ostatni rok 2024 i rok 2023 dla budynków komunalnych wynosiła w kolejnych latach:

rok 2023 - 276 873,22 zł,

rok 2024 - 312 799,69 zł.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA, GOSPODARKA ODPADAMI

Zakład Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej prowadzi działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w **wodę**, polegającą na zakupie wody pitnej od jej dostawcy tj. Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągowego S.A. w Katowicach, a następnie jej sprzedaży odbiorcom indywidualnym, instytucjom na terenie Gminy Ornontowice, jak i odbiorcom spoza terenu Gminy Ornontowice. Nad jakością dostarczanej wody do gminnego systemu wodociągowego prowadzony jest ciągły nadzór ze strony dostawcy, Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tychach oraz Zakładu. Wyniki badań są jawne i w każdej chwili odbiorca ma prawo wglądu do sprawozdań poprzez stronę internetową, jak również w siedzibie Zakładu. W 2024 roku zakupiono 1 013 602 m³ wody, a sprzedano 927 600 m³. W roku 2024 na sieci wodociągowej wystąpiło 6 awarii wodociągowych.

Zakład Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej prowadzi także działalność w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków systemem **kanalizacji sanitarnej**. Ścieki komunalne powstające na terenie Gminy Ornontowice skierowane były do oczyszczalni ścieków „Bioblok

Bio” prowadzoną przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Wodnej i Rekultywacji S.A. z siedzibą w Jastrzębiu - Zdroju. W zakresie dostępu do kanalizacji stan w roku 2024 zwiększył się w stosunku do lat ubiegłych i obejmuje on obecnie około 52% mieszkańców Ornontowic, tj. wg stanu na 31.12.2024 r. - skanalizowanych jest 663 na 1686 punktów adresowych, co stanowi 39,3% nieruchomości. Na koniec 2024 roku długość zbiorczej sieci kanalizacyjnej wynosiła 35,400 km oraz odebrano łącznie 102 624 m³ ścieków. W roku 2024 na sieci kanalizacyjnej wystąpiło 12 awarii.

Wg danych Zakładu Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej:

- w roku 2023:
 - liczba dłużników wynosiła 422,
 - kwota zadłużenia za wodę i ścieki wynosiła 18 094,74 zł,
- w roku 2024:
 - liczba dłużników wynosiła 439,
 - kwota zadłużenie za wodę i ścieki wynosiła 30 117,74 zł.

Na dzień 31.12.2024 r. na terenie Gminy zlokalizowanych było 708 **zbiorników bezodpływowych** (o 24 mniej niż na dzień 31.12.2023 r.) oraz 133 przydomowe oczyszczalnie ścieków (o 41 więcej niż na dzień 31.12.2023 r.). Łączna ilość nieczystości ciekłych odebranych w 2024 r. z terenu Gminy taborem asenizacyjnym wyniosła 20 567,15 m³. Odebrane ścieki przekazywane były do oczyszczalni ścieków administrowanych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Czerwionce-Leszczynach i BEST-EKO Sp. z o.o. w Rybniku.

W 2024 r. Gmina Ornontowice odebrała od mieszkańców łącznie 2 488,07 ton **odpadów**, z czego ponad 36% (905,30 ton) stanowiły niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne. Bezpośrednio z nieruchomości odebrano łącznie 1 849,40 ton odpadów, natomiast ilość odpadów zebranych i przekazanych z PSZOK-u kształtowała się na poziomie 638,667 ton. Z dwóch pojemników przeznaczonych do zbierania drobnego zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego odebrano łącznie 0,64 tony odpadów. Odpady zostały przekazane do zagospodarowania do właściwych instalacji, tj. instalacji komunalnych oraz instalacji odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Na dzień 31.12.2024 r. liczba mieszkańców ujętych w deklaracjach o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w Gminie Ornontowice wynosiła 5907. Na ten sam dzień liczba osób zameldowanych (meldunek stały i czasowy) wynosiła 6002. Różnica w ilości osób zameldowanych, a wskazanych w deklaracjach na koniec 2024 roku wynosiła 95.

Gmina Ornontowice zaopatrywana jest w **gaz** przez Polską Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o. należącą do Grupy Kapitałowej PGNiG. Istniejąca sieć jest w dobrym stanie technicznym i może być źródłem gazu dla potencjalnych odbiorców znajdujących się na terenie Gminy Ornontowice. W 2024 roku wybudowano 4204,4 m sieci średniego ciśnienia oraz wykonano 30 szt. przyłączy o łącznej długości 166,5 m. Wybudowano 199,3 m sieci niskiego ciśnienia oraz wykonano 6 szt. przyłączy o łącznej długości 66,8 m. W Gminie Ornontowice zapotrzebowanie na ciepło

pokrywane jest zarówno z sieci ciepłowniczej, sieci gazowej jak i kotłowni lokalnych i prywatnych.

Źródłem **ciepła sieciowego** jest Zakład Produkcji Ciepła „Żory” Sp. z o.o., który dzierżawi sieć należącą do JSW S.A. KWK „Budryk”. Łączna długość sieci ciepłowniczej wynosi 7,8 km (w tym sieć ciepłownicza C.O., ogrzewanie szybów i sieć technologiczna). W ciepłowni zasilającej sieć ciepłowniczą zabudowane są następujące źródła ciepła: 1 kocioł WR-5 o mocy cieplnej 5,820 MW, 1 kocioł WR-10 o mocy cieplnej 11,630 MW, 1 kocioł WR-15 o mocy cieplnej 17,440 MW, 4 silniki gazowe o łącznej mocy cieplnej 8,447 MW i elektrycznej 7,998 MW. W obiektach użyteczności publicznej na terenie gminy zlokalizowane są kotłownie lokalne:

- kocioł olejowy: Urząd Gminy Ornontowice wraz z Orzesko-Knurowskim Bankiem Spółdzielczym w Knurowie Oddział w Ornontowicach, ARTeria Centrum Kultury i Promocji wraz z Zakładem Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej, Zespół Szkolno-Przedszkolny, OSP Ornontowice, Parafia Św. Michała Archanioła,
- kocioł gazowy: Zespół Szkolno-Przedszkolny, budynek przy ul. Zwycięstwa 7B, Kompleks sportowy przy ul. Akacjowej 1A w Ornontowicach, Kompleks sportowy przy ul. Okrężnej 6 w Ornontowicach, Gminny Ośrodek Zdrowia, Plebania (+ kocioł olejowy jako rezerwa), Zgromadzenie Sióstr Służebniczek NMP Niepokalanie Poczętej, Przedszkole Niepubliczne,
- ciepło systemowe: Zespół Szkół Ponadpodstawowych (+ kocioł olejowy jako rezerwa).

Zasilanie w **energię elektryczną** odbiorców zlokalizowanych na terenie Gminy Ornontowice odbywa się na średnim napięciu 20 kV liniami napowietrznymi i kablowymi oraz sieciami niskiego napięcia, zasilanymi ze stacji elektroenergetycznych WN/SN:

- 110/20 kV Orzesze (ORE) zlokalizowanej na terenie Gminy Orzesze,
- 110/20/6 kV Foch (SFO) zlokalizowanej na terenie Gminy Knurów.

Stacje te stanowią własność i są w eksploatacji TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach. Na terenie Gminy Ornontowice zlokalizowane są ponadto obce stacje elektroenergetyczne, niebędące własnością i w eksploatacji TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach:

- SE Budryk (BUD) – rozdzielnia 110 kV, 44,
- SE Zamkowa (ZMK) – rozdzielnia 110 kV.

Stan oprav oświetleniowych na dzień 31.12.2024 r. wynosi 1314 sztuk.

KLIMAT I ŚRODOWISKO

Klimat w Gminie Ornontowice jest umiarkowany. W Gminie Ornontowice przeważają wiatry zachodnie (21 % dni w roku) i południowo- zachodnie (20 % dni w roku). Zdecydowanie rzadszym zjawiskiem są wiatry północne (6,3 % dni w roku) oraz południowe (6,5 % dni w roku). Najczęściej prędkość wiejących wiatrów nie przekracza 5 m/s. Najniższe temperatury na terenie Gminy występują w styczniu i lutym, grudniu, a najwyższe w czerwcu, lipcu i sierpniu. Średnia roczna suma opadów na terenie Ornontowic wynosi 772,9 mm. Największa ilość opadów przypada na lipiec i wynosi 96,7 mm natomiast najmniejsza na luty - 44,3 mm. Powietrze jest tym komponentem środowiska, do którego emitowana jest większość zanieczyszczeń powstających na powierzchni ziemi, zarówno w rezultacie procesów naturalnych, jak i działalności człowieka.

Współcześnie coraz trudniej jest wskazać rejony, w których powietrze atmosferyczne byłoby całkowicie wolne od zanieczyszczeń.

Pomimo wyraźnego spadku **emisji** z zakładów przemysłowych nadal niepokojący pozostaje wysoki poziom emisji pochodzącej z sektora bytowo-komunalnego, czyli tzw. emisji „niskiej”. Niska emisja zanieczyszczeń powietrza jest emisją pochodzącą z lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych opalanych najczęściej tanim węglem, a więc najczęściej o złej charakterystyce i niskich parametrach grzewczych. Wpływ niskiej emisji na lokalny stan zanieczyszczenia jest istotny, głównie ze względu na lokalizacje tych źródeł oraz warunki wprowadzania zanieczyszczeń do atmosfery. Z procesem spalania węgla, zwłaszcza nisko sprawnych paleniskach indywidualnych i małych kotłach z rusztem stałym związana jest emisja benzo(α)pirenu należącego do grupy węglowodorów aromatycznych. Znacznym problemem jest również emisja ze środków transportu, gdzie zanieczyszczenia gazowe powstają w trakcie spalania paliw przez pojazdy mechaniczne. Drugą grupę emisji komunikacyjnych stanowią pyły, powstające w wyniku tarcia i zużywania się elementów pojazdów.

Biorąc pod uwagę tendencje zmian emisji NO_x zwraca uwagę rosnący z roku na rok poziom emisji ze źródeł mobilnych, przy spadku emisji tego zanieczyszczenia ze źródeł stacjonarnych. Zanieczyszczenia powietrza można podzielić na dwie grupy:

- zanieczyszczenia gazowe - związki chemiczne w stanie lotnym np.: tlenki azotu, tlenki siarki, tlenek i dwutlenek węgla, węglowodory. Zanieczyszczenia gazowe, które wpływają na stan atmosfery w skali globalnej to: dwutlenek węgla (CO₂), metan (CH₄) i tlenki azotu (NO_x). Nazywamy je gazami cieplarnianymi, ponieważ są odpowiedzialne za globalne ocieplenie, spowodowane zarówno działalnością człowieka, jak też procesami naturalnymi;
- zanieczyszczenia pyłowe:
 - pyły o działaniu toksycznym - są to pyły zawierające metale ciężkie, pyły radioaktywne, azbestowe, pyły fluorków oraz niektórych nawozów mineralnych,
 - pyły szkodliwe - pyły te mogą działać uczulająco; zawierają one krzemionkę, drewno, bawełnę, glinokrzemiany;
 - pyły obojętne - które mogą mieć działanie drażniące; zawierają głównie związki żelaza, węgla, gipsu, wapienia.

Głównymi **źródłami zanieczyszczeń powietrza** na terenie Gminy Ornontowice są:

- źródła komunalno-bytowe: kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe, emitory z zakładów użyteczności publicznej. Mają one znaczący wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia powietrza, są głównym powodem tzw. niskiej emisji. Emitują najczęściej zanieczyszczenia pyłowe i gazowe,
- zanieczyszczenia napływające spoza terenu gminy, zgodnie z dominującym kierunkiem wiatru,
- źródła przemysłowe - pochodzące z procesów produkcyjnych oraz kotłowni przemysłowych,

- źródła transportowe (liniowe) - emisja zanieczyszczeń następuje na niskiej wysokości, tworząc niską emisję. Główne zanieczyszczenia to: węglowodory, tlenki azotu, tlenek węgla, pyły, związki ołowiu, tlenki siarki,
- pylenie wtórne z odsłoniętej powierzchni terenu.

Ocenę poziomów substancji w powietrzu i klasyfikację stref województwa śląskiego sporządzono w oparciu o ustawę Prawo ochrony środowiska¹⁷, zgodnie z którym ocena jakości powietrza dokonywana jest w strefach.

Na terenie województwa śląskiego wg podziału kraju zostały wydzielone strefy:

- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa,
- strefa śląska (w skład której wchodzi Gmina Ornontowice).

Na terenie Gminy Ornontowice Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach nie prowadzi bezpośredniego monitoringu jakości powietrza, pomiary wykonywane są na terenie strefy śląskiej.

Klasyfikację stref za rok 2024 wykonano w oparciu o następujące założenia:

- klasa A - poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej/docelowej; nie jest wymagane prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza;
- klasa B - poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną, lecz nie przekracza wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji; należy określić obszary przekroczeń wartości dopuszczalnych, a także przyczyny ich występowania (dotyczy wyłącznie pyłu PM_{2,5});
- klasa C - poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną/docelową lub wartość dopuszczalną powiększoną o margines tolerancji; należy określić obszary przekroczeń oraz dążyć do osiągnięcia wartości kryterialnych, niezbędne jest opracowanie programu ochrony powietrza POP;
- klasa D1 - poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego; nie jest wymagane prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza;
- klasa D2 - poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego; należy dążyć do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego.

Na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2024” obszar Gminy Ornontowice w ramach „strefy śląskiej” został zakwalifikowany:

- wg kryterium ochrony zdrowia do klasy A lub A1 ze względu na poziom PM_{2.5}, SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, Pb, As, Cd, Ni oraz do klasy C z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji PM₁₀, B(a)P i O₃,

¹⁷ Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2025 poz. 647)

- wg kryterium ochrony roślin do klasy A pod względem poziomu SO₂, NO_x, do klasy C ze względu na poziom O₃.

Na początku 2017 roku Gmina Ornontowice dołączyła do akcji „Polska oddycha z Airly” poprzez montaż na terenie gminy 3 pyłomierzy. Informacje o pomiarach znajdują się na stronie: www.map.airly.eu Na stronie Gminy Ornontowice odczytywać można pomiary dokonane przez czujniki zamontowane:

- na ul. Akacjowej,
- na ul. Okrężnej,
- na ul. Zwycięstwa.

Sieć sensorów zainstalowanych w różnych częściach gminy pozwala na monitorowanie jakości powietrza w czasie rzeczywistym za pomocą mapy online lub aplikacji na telefonie. Znajdują się tam dane z ostatnich 24 godzin oraz dodatkowo prognoza zanieczyszczenia na następną dobę. Sensory Airly są w stanie zmierzyć poziom pyłów zawieszonych PM₁₀, PM_{2,5}, PM₁, temperaturę, wilgotność powietrza, ciśnienie atmosferyczne oraz kierunek i prędkość wiatru. Sieć sensorów pozwala na zlokalizowanie miejsc najbardziej dotkniętych problemem złej jakości powietrza. Można zatem dowiedzieć się, gdzie jest najbardziej zanieczyszczone powietrze i próbować zidentyfikować przyczynę. Sensory zwiększają świadomość społeczeństwa. Tym samym pozwalają Gminie Ornontowice podejmować działania inwestycyjne w strefach obszaru Gminy, dla których przekroczenia pyłów i gazów są znaczące.

Wykonywany w okresach 5 letnich Generalny Pomiar Ruchu (GPR) w obrębie Gminy Ornontowice na autostradzie A4 i drogach krajowych wykazuje w większości przypadków systematyczny wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego. Przyczynia się to do rosnącej tzw. emisji napływowej. Źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego są m.in. linie elektroenergetyczne, stacje transformatorowe, instalacje radiokomunikacyjne, tj. stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiowe, telewizyjne, radionawigacyjne. Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest ustawa Prawo ochrony środowiska¹⁸ - dział VI Ochrona przed polami elektromagnetycznymi. Ochrona przed polami polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

W odniesieniu do Gminy Ornontowice źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego są:

- linie energetyczne 110 kV,
- stacje transformatorowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,

¹⁸ Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2025 poz. 647)

- radiostacje amatorskie i stacje CB-radio,
- stacje bazowe łączności radiotelefonicznej,
- urządzenia powszechnego użytku emitujące pola elektromagnetyczne, w tym pojedyncze aparaty telefonii komórkowej, sterowniki radiowe itp.

W zależności od mocy urządzeń, ich konstrukcji, lokalizacji itd. różny może być zasięg oddziaływania tych urządzeń.

INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

Podstawowy **układ drogowo-uliczny** Gminy Ornontowice tworzą: droga wojewódzka nr 925 relacji Rybnik-Bytom - ul. Bujakowska, której zarządcą jest Zarząd Województwa Śląskiego (Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach) oraz drogi powiatowe będące w zarządzie Zarządu Powiatu Mikołowskiego, tj. ul. Chudowska, Dworcowa, Orzeska, Zwycięstwa i Zamkowa. Uzupełnieniem sieci dróg w Ornontowicach są drogi gminne zarządzane przez Wójta Gminy Ornontowice. Ponadto Gmina Ornontowice leży w sąsiedztwie autostrady A1 i A4. Negatywne oddziaływanie na środowisko niesie ze sobą emisja komunikacyjna, która najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg charakteryzujących się dużym natężeniem ruchu kołowego. W przypadku Gminy Ornontowice są to:

- droga wojewódzka nr 925,
- droga powiatowa nr 14111,
- droga powiatowa nr 14117,
- droga powiatowa nr 14119;
- droga powiatowa nr 14120,
- drogi gminne.

Stan **dróg**:

- drogi gminne o długości 32,5 km,
- drogi powiatowe o długości 8,8 km,
- drogi wojewódzkie o długości 1,0 km.

Przez Gminę Ornontowice przebiega także sieć **linii kolejowej** służącej jedynie do ruchu towarowego z JSW S.A KWK „Budryk” w kierunku północnym. Istniejący w minionych latach ruch pasażerski obecnie nie istnieje, a część torowiska została rozebrana.

ŹRÓDŁA ODNAWIALNE

Wg danych TAURON Dystrybucja S.A. w zakresie:

a) instalacji OZE:

Na terenie Gminy Ornontowice brak jest planowanych do przyłączenia i przyłączanych instalacji wytwórczych do sieci TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach, wytwarzających energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii (OZE).

Ponadto na terenie Gminy Ornontowice znajduje się także 450 mikroinstalacji. Produkowana energia zużywana jest na potrzeby własne obiektów, do których mikroinstalacja została przyłączona, a nadwyżka oddawana jest do sieci TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach. Łączna moc zainstalowana mikroinstalacji wynosi 2100 kW.

b) instalacji KOGENERACYJNYCH:

Na terenie Gminy Ornontowice funkcjonuje jedno przedsiębiorstwo posiadające instalację wytwórczą, zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej w skojarzeniu z energią ciepłą. Moc zainstalowana jednostki wytwórczej wynosi 23 000 kW.

GLEBY

Obszar Gminy Ornontowice pokrywają **gleby** pseudo bielicowe i bielicowe utworzone na utworach piaszczystych, gliniastych lub pyłowych. W obrębie dolin rzecznych (zlewnia Kłodnicy) zalegają brunatne mady pyłowe i gliniaste. W części północnej i wschodniej terenu Gminy Ornontowice przeważają piaski słabo gliniaste i gliniaste lekkie. Na pozostałym obszarze gminy występują gliny lekkie i średnie pochodzenia dyluwalnego. W podłożu (poniżej 0,5m) występują gliny średnie. Na wytworzenie się gleb największy wpływ ma budowa geologiczna terenu oraz występujące w podłożu skały. Spora różnorodność budowy skalnej podłoża Gminy Ornontowice doprowadziła do wytworzenia się różnorodnych gleb. Na czwartorzędowych utworach piaszczystych, ilastych i pyłowych powstały gleby pseudo bielicowe i brunatne. W obrębie występowania dolin rzecznych, w wyniku nagromadzenia się materiału naniesionego przez ciek wodne, wytworzyły się brunatne mady pyłowe i gliniaste. Na północy Gminy Ornontowice można napotkać także piaski słabo gliniaste. Rodzaj gleb, które wytworzyły się na terenie Gminy Ornontowice zależał w dużym stopniu od rodzaju podłoża skalnego tu występującego. Większa część gruntów na terenie Gminy Ornontowice uległa znacznemu przekształceniu na skutek działalności przemysłowej, górniczej, rolniczej oraz budowlanej. Gleby uległy zanieczyszczeniu, zmieniły się stosunki wodne oraz stan powierzchni, co doprowadziło do ich degradacji.

FORMY OCHRONY PRZYRODY

Formy Ochrony występujące na terenie Gminy Ornontowice:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Potok Ornontowicki,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Potok Leśny,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Potok Bujakowski,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Potok Łąkowy,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Potok Solarnia,
- pomniki przyrody.

Brak obszarów NATURA 2000 na terenie Gminy Ornontowice.

TURYSTYKA I AKTYWIZACJA SPORTOWA

Teren Gminy Ornontowice jest atrakcyjny dla różnorodnych form uprawiania sportu, w tym **turystyki rowerowej czy pieszej**. W całym powiecie mikołowskim został zrealizowany projekt pod nazwą: „Sieć tras rowerowych na terenie Powiatu Mikołowskiego- infrastruktura aktywnych form turystyki” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. Wytyczonych zostało prawie 250 km tras rowerowych przebiegających przez: Ornontowice, Mikołów, Orzesze, Łaziska Górne i Wyry. W samych Ornontowicach poza wieloma atrakcjami przyrodniczo-kulturalnymi, rowerzyści mają do dyspozycji pięć punktów przystankowych.

Klub sportowy działający na terenie gminy pozwala dzieciom i młodzieży rozwijać swoje umiejętności, jak też realizować marzenia. Najbardziej popularną dyscypliną jest oczywiście piłka nożna, chociaż klub posiada sekcję tenisa stołowego. Do dyspozycji mieszkańców pozostają boiska wybudowane w ramach programu „Orlik” przy ulicy Akacjowej i Okrężnej. Siłą Gminy Ornontowice są najmłodszy mieszkańcy Ornontowic, którzy mogą na jej terenie kształcić się w placówkach oświatowych. Począwszy od przedszkola poprzez szkołę podstawową, aż do szkoły średniej. Młodzi Ornontowiczanie mają możliwość pobierania edukacji na najwyższym poziomie. Podejmowane przez władze lokalne inicjatywy i przedsięwzięcia są wyrazem dbałości o systematyczne podnoszenie komfortu życia mieszkańców jak i poprawy estetyki Gminy Ornontowice.

JAKOŚĆ ŻYCIA W GMINIE ORNONTOWICE- PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

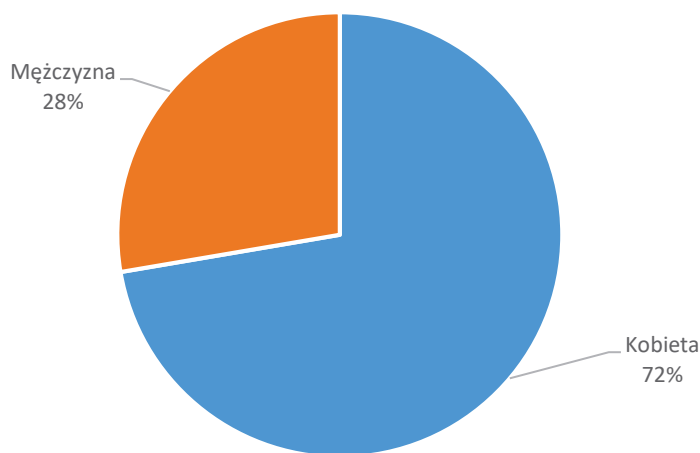
Na potrzeby diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowo-przestrzennej Gminy Ornontowice przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców i interesariuszy w formie on-line oraz tradycyjnej. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie Ornontowice, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata.

Ankietyzację prowadzono dwutorowo

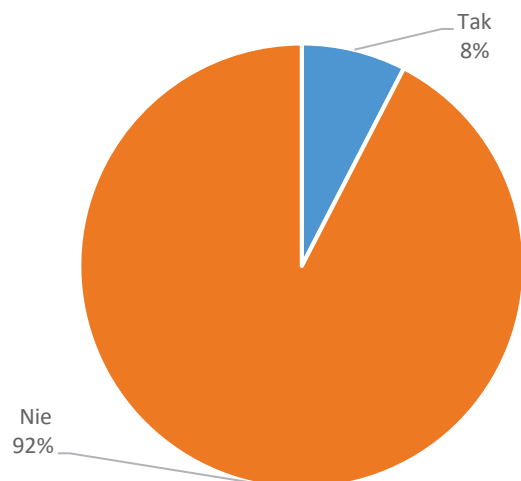
Część 1: ANKIETYZACJA prowadzona z ramienia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w terminie od 24.09.2025 do 31.10.2025 r.

Część 2: ANKIETYZACJA prowadzona z ramienia Urzędu Gminy Ornontowice w terminie od 8.10.2025 r. do 31.10.2025 r.

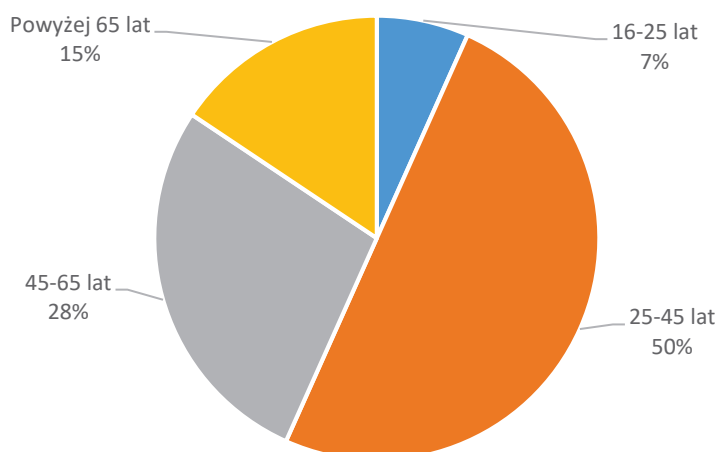
W **części 1** Respondenci odpowiadali na 22 pytania z zakresu problemów społecznych w Gminie Ornontowice w związku z trwającymi równolegle pracami nad opracowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ornontowice na lata 2026-2035 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ornontowicach. Łącznie zebrano 226 ankiet w wersji elektronicznej oraz w wersji papierowej. Największą część respondentów stanowiły kobiety (72%):

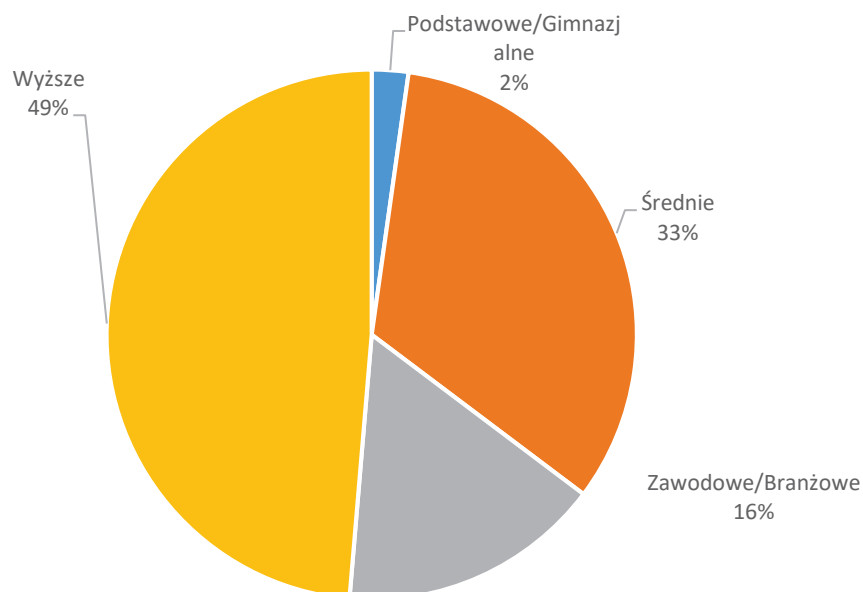
W grupie tej tylko 8% to osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności:

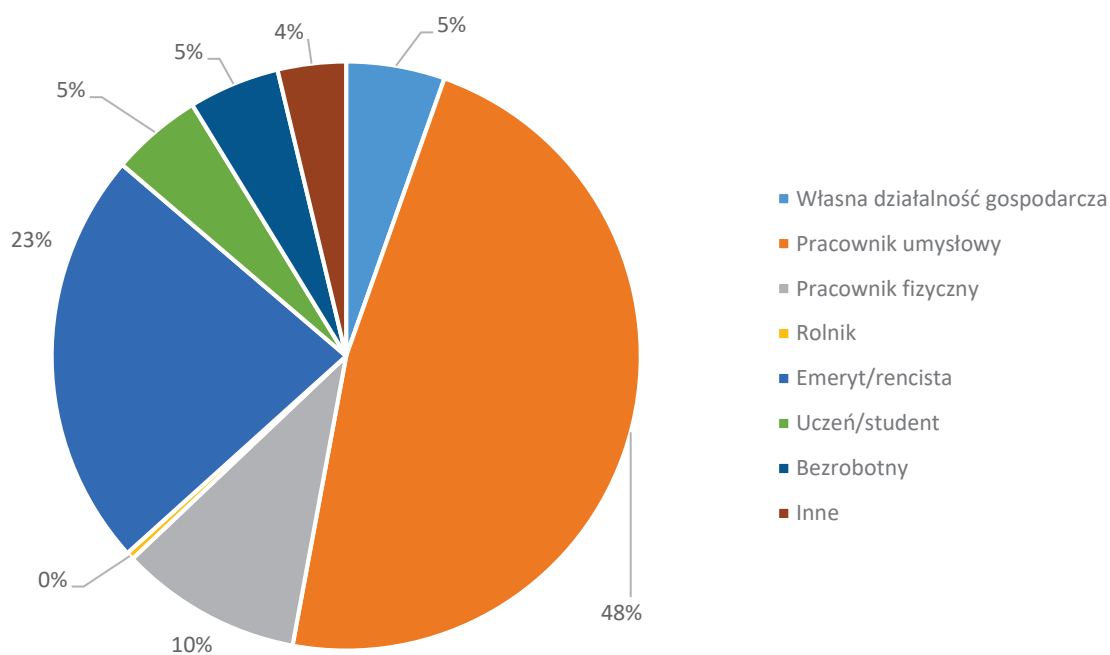
Pod względem wieku ankietowanych, najczęściej odpowiedzi udzieliły osoby w wieku 25-45 lat (50%) oraz 45-65 lat (28%):

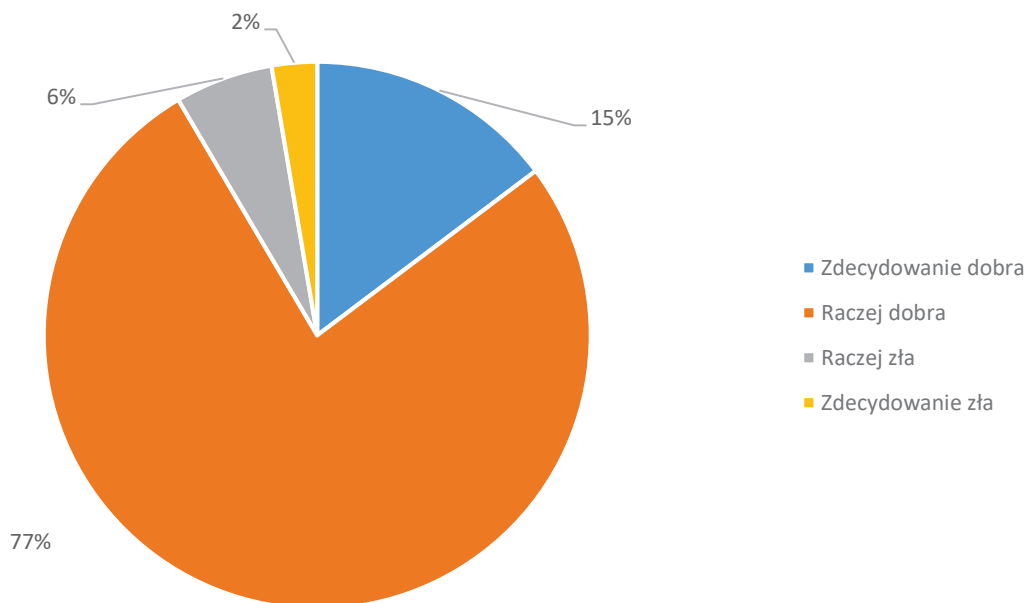
Jednocześnie zdecydowanie największą część ankietowanych stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (49%):

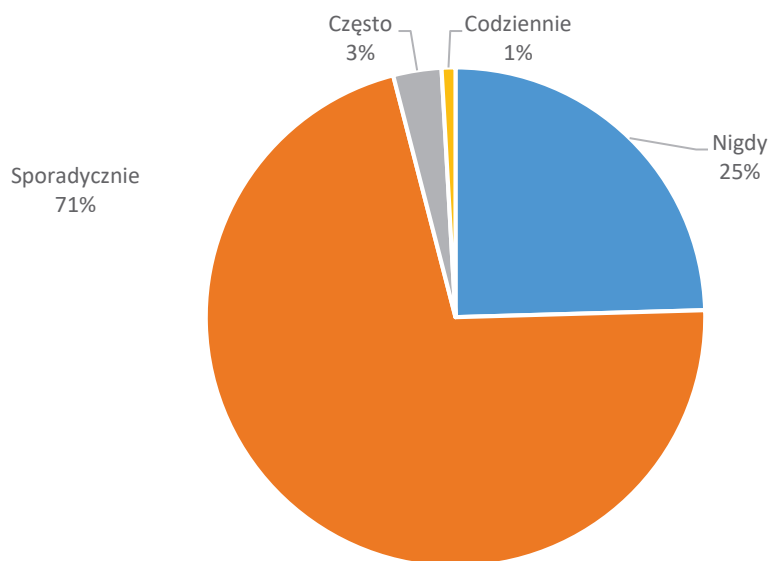
W grupie odpowiadających największy odsetek stanowią pracownicy umysłowi (48%) oraz emeryci i renciści (23%):

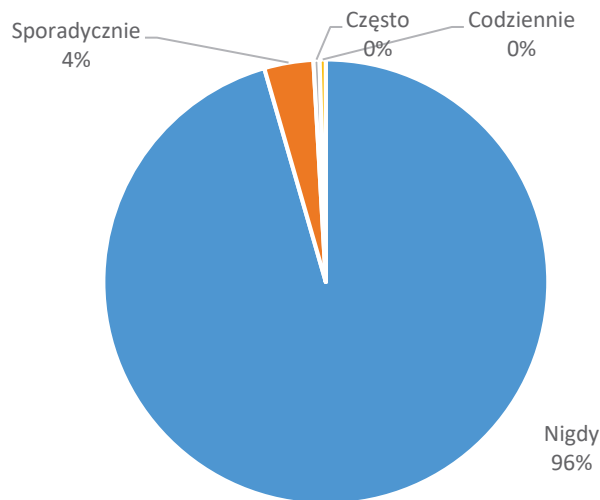
Badani w przeważającej większości (77%) raczej dobrze oceniają swoją sytuację materialną. Tylko niewielki odsetek ocenia ją jako zdecydowanie złą lub raczej złą (łącznie 8%):

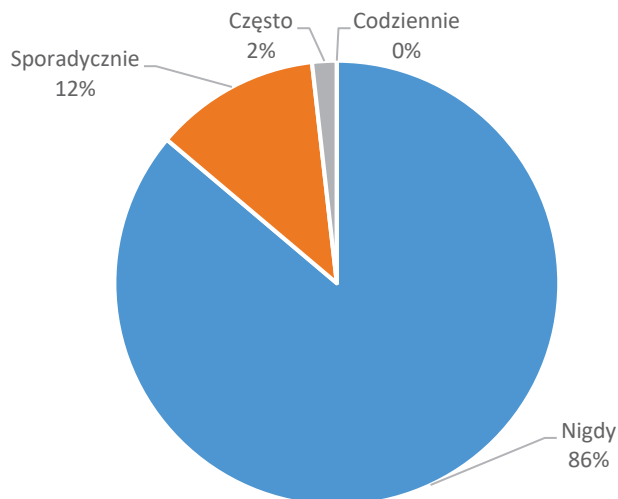
Badani wskazują, iż alkohol spożywa ponad 71% badanych:

Ponad 96% badanych nigdy nie zażyło środków psychoaktywnych:

Badani wskazali, iż tylko sporadyczna część z nich (12%) doświadczyła przemocy domowej, a 86% badanych nie zaznała jej nigdy:

Równocześnie w ostatnim roku ponad 86% badanych wskazało, że nigdy nie stosowała przemocy domowej wobec innych.

Ponad 94% badanych deklaruje, że nigdy nie stosowała cyberprzemocy (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów, gdy tymczasem 13% deklaruje, iż padło ofiarą takich ataków w ostatnim roku.

Ponad połowa badanych korzysta z mediów społecznościowych codziennie dla przyjemności.

Problemy społeczne zauważalne w grupie badanych przedstawia poniższe zestawienie:

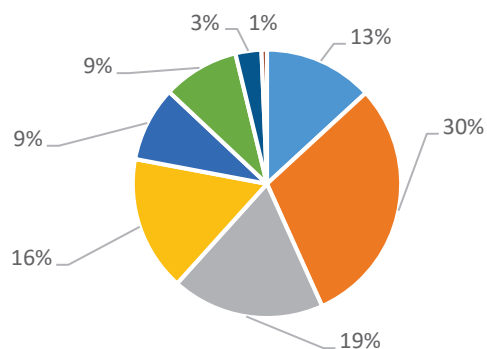
Ubóstwo, niewydolność materialna rodziny	21
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	51
Przemoc domowa	31
Przemoc rówieśnicza/ cyberprzemoc	70
Uzależnienia od środków psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, papierosy)	97
Uzależnienia behawioralne (gry komputerowe, media społecznościowe, hazard, telefon itp.)	144
Niepełnosprawność/ długotrwała lub ciężka choroba	30
Problemy osób starszych (niepełnosprawność, samotność, izolacja, brak domu seniora lub klubu seniora)	112
Zaburzenia zdrowia psychicznego	49
Inne	13

Najwięcej wskazań padło na uzależnienia behawioralne oraz problemy osób starszych. Jednocześnie to właśnie osoby starsze i samotne oraz osoby dotknięte problemem uzależnień od środków psychoaktywnych są najczęściej spotykane w gronie najbliższych objętych badaniem, zgodnie z poniższym zestawieniem:

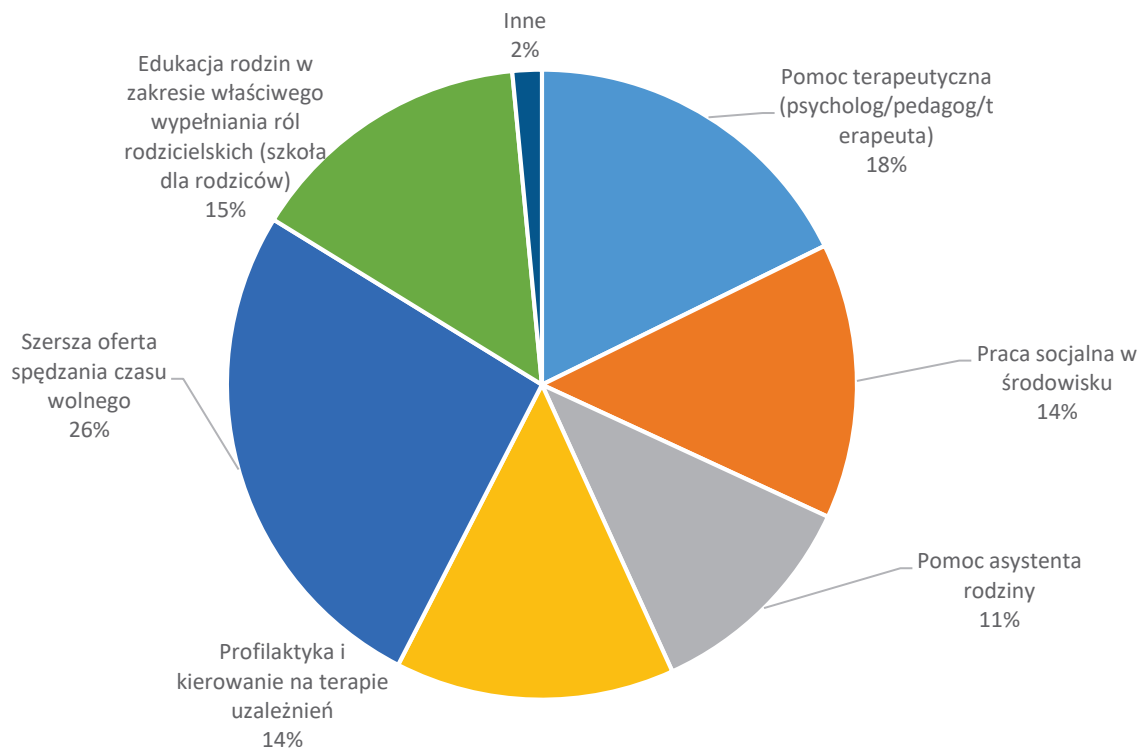
Osoby starsze i samotne	119
Osoby niepełnosprawne	48
Osoby o niskim statusie materialnym	38
Osoby zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	39
Osoby dotknięte problemami uzależnień od środków psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, papierosy)	74
Osoby dotknięte problemami uzależnień behawioralnych (np. gry komputerowe, media społecznościowe, hazard, telefon itp.)	106
Osoby zmagające się z problemem przemocy domowej	21
Osoby zmagające się z zaburzeniami psychicznymi	34
Inne	8

Równocześnie to uzależnienia behawioralne w opinii badanych stanowią najbardziej negatywne zjawisko społeczne, na jakie są narażone dzieci i młodzież w Gminie Ornontowice (30%). Na dalszym miejscu wskazano uzależnienia psychoaktywne (16%) oraz agresja i przemoc (19%):

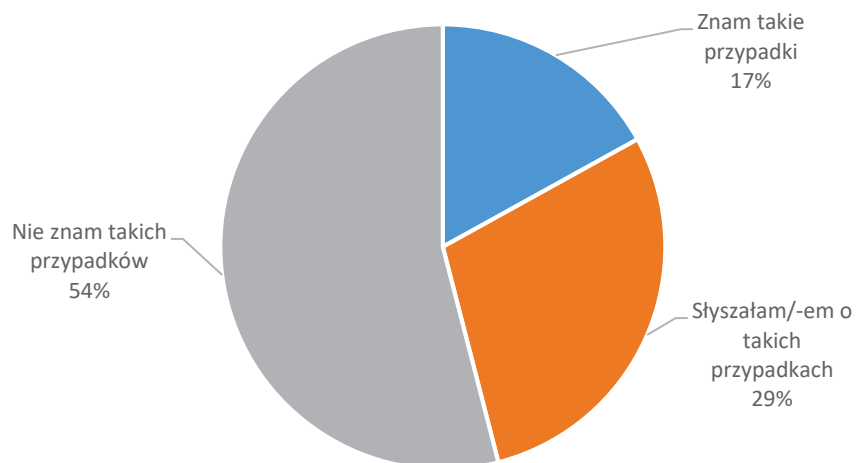
- Zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców/opiekunów
- Uzależnienia behawioralne (np. gry komputerowe, media społecznościowe, hazard, telefon itp.)
- Agresja, przemoc szkolna/domowa/cyberprzemoc
- Uzależnienia psychoaktywne (alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy)
- Zaburzenia psychiczne
- Wandalizm, przestępczość, chuligaństwo, demoralizacja
- Trudno powiedzieć
- Inne

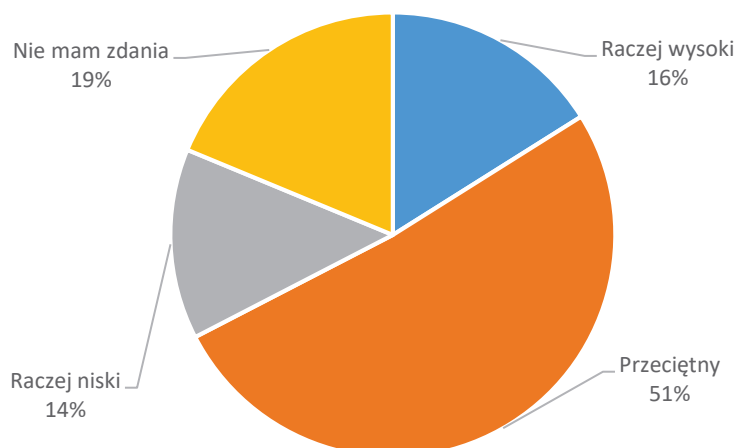
W ocenie respondentów sytuacje rodzin z trudnościami wychowawczymi poprawiłaby w największym stopniu szersza oferta do spędzania czasu wolnego (26%) oraz pomoc terapeutyczna (18%):

Zjawisko przemocy domowej w opinii badanych nie jest znacząco zauważalne. Realne przypadki dotyczą 17% przypadków, gdzie respondenci poznali ww. zjawisko w swoim lub najbliższym gronie, z kolei 29% badanych jedynie usłyszało o takich zjawiskach:

Wskazany wcześniej problem uzależnienia od środków psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy/e-papierosy) wśród dzieci i młodzieży w przeciętnym stopniu uzależnienia mieszkańców Gminy Ornontowice (51%):

Jak wskazano także wcześniej, negatywne zjawiska społeczne dotyczą także osoby starsze oraz niepełnosprawne. Najczęściej wskazywane problemy społeczne dla tej grupy mieszkańców Gminy Ornontowice zebrano w poniższej tabeli:

Brak odpowiednich ofert pracy	71
Bariery architektoniczne	77
Utrudniony dostęp do świadczeń medycznych, placówek rehabilitacyjnych	95
Utrudniony dostęp do usług asystenckich	50
Izolacja społeczna	78
Brak akceptacji w środowisku rodzinnym	21
Ubóstwo	36
Niewystarczająca oferta usług opiekuńczych	92
Inne	15

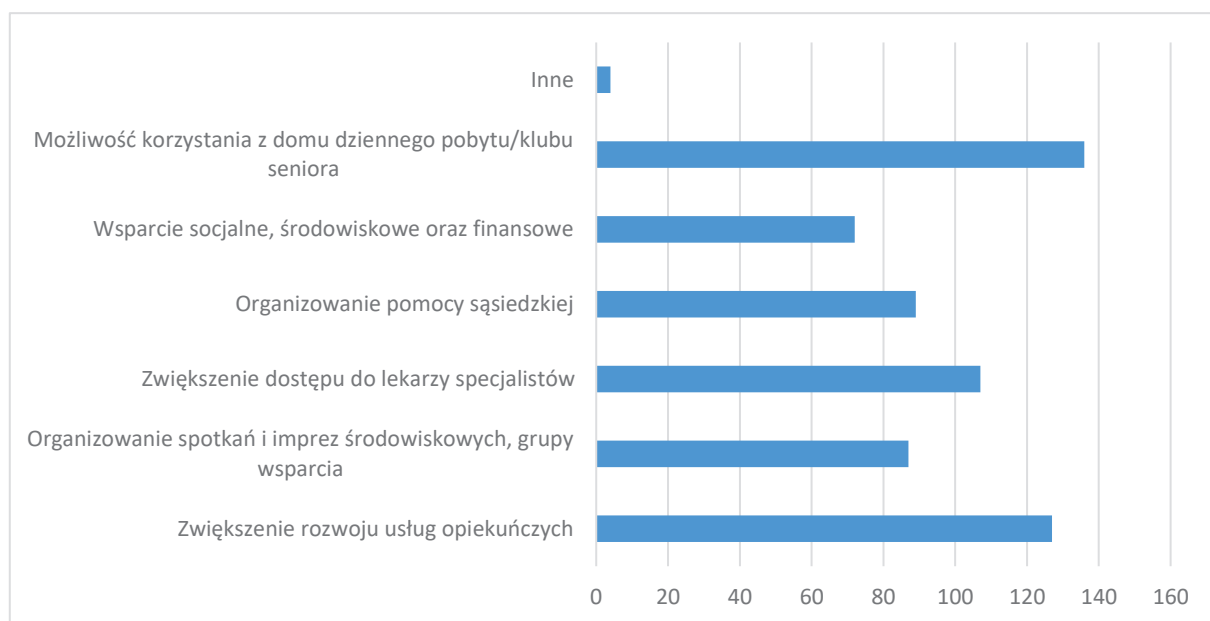
W tabeli powyżej wśród najczęściej spotykanych problemów społecznych dla grupy osób z niepełnosprawnościami badani wskazali niewystarczającą ofertę usług opiekuńczych, utrudniony dostęp do świadczeń zdrowotnych oraz izolację społeczną i bariery architektoniczne.

Wśród osób starszych z kolei najczęściej spotykanymi problemami społecznymi zgodnie z poniższą tabelą są choroby, wskazana wcześniej w opisie niepełnosprawność oraz również jak w przypadku osób z niepełnosprawnością - utrudniony dostęp do świadczeń zdrowotnych, tym razem w formie placówek opiekuńczych:

Ubóstwo	38
Choroby, niepełnosprawność	116
Samotność	163
Brak opieki / wsparcia ze strony rodziny	71
Brak dostępu do lekarzy specjalistów / świadczeń medycznych	89
Bariery architektoniczne	34
Utrudniony dostęp do placówek opiekuńczych (dom pomocy społecznej, zakłady opiekuńczo-lecznicze, dom/klub seniora itp.)	104
Inne	4

Rozwiązaniem najczęściej wskazywanym przez badanych na zdiagnozowane wyżej problemy grupy osób starszych i niepełnosprawnych są:

- możliwość korzystania z domu dziennego pobytu/klubu (60%),
- zwiększenie rozwoju usług opiekuńczych (56%),
- zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (47%).

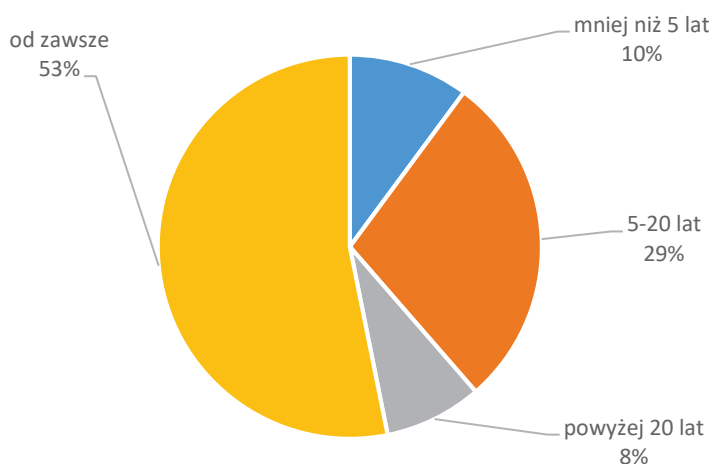
Badanym zadano pytanie:

Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i przez dłuższy czas (tj. przez co najmniej kilkanaście dni) wymienione poniżej stany? Odpowiedzi kształtowały się następująco:

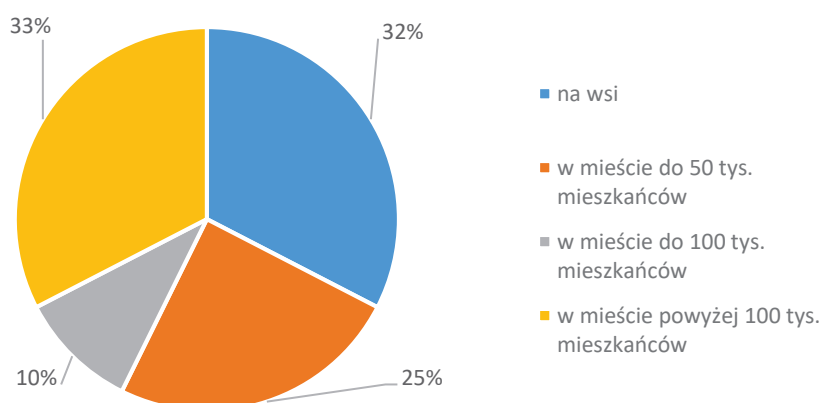
- a) Obniżenie nastroju TAK: 68,8%
- b) Osłabienie koncentracji TAK: 58,5%
- c) Zaburzenia snu TAK: 55,8%
- d) Poczucie lęku TAK: 39,7%
- e) Myśli samobójcze TAK: 7,6%

W **części 2** Respondenci odpowiadali na 17 pytań z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji oraz edukacji i kultury. Łącznie zebrano 176 ankiet w wersji elektronicznej oraz 17 ankiet w wersji papierowej. Największą część respondentów stanowiły kobiety (62,50%). Pod względem wieku ankietowanych, najczęściej odpowiedzi udzieliły osoby w wieku 30-44 lata (45,83%) oraz 45-59 lat (35,83%). Jednocześnie zdecydowanie największą część ankietowanych stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (60,00%). Wśród respondentów 53% było mieszkańcami Gminy Ornontowice od urodzenia, a 47% to osoby, gdzie znaczna większość (32,58%) osiedliła się w Gminie Ornontowice z miasta powyżej 100 tys. mieszkańców oraz ze wsi (32,58%):

Jak długo mieszka Pan/i w naszej gminie?:

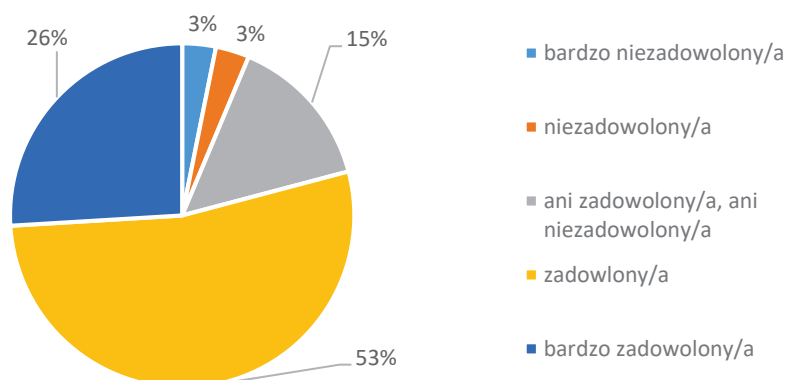

Wcześniej mieszkał Pan/Pani:

Na pytanie dotyczące zadowolenia z faktu mieszkania w Gminie Ornontowice, przeważająca większość, tj. 79% badanych potwierdziła ww. fakt.

Czy jest Pan/i zadowolony z faktu, że mieszka Pan/i w naszej gminie?

Zbadano także poziom satysfakcji i zadowolenia z poszczególnych aspektów jakości życia zgodnie z poniższym zestawieniem (wielokrotność odpowiedzi lub ich brak w danej kategorii nie pozwalają na sumowanie do 100%):

	bardzo niezadowolony/a	niezadowolony/a	ani zadowolony/a, ani niezadowolony/a	zadowolony/a	bardzo zadowolony/a
łatwość znalezienia pracy	8%	12%	44%	31%	7%
warunki do prowadzenia własnej działalności gospodarczej	5%	10%	60%	19%	2%
warunki mieszkaniowe	4%	7%	14%	57%	19%
bezpieczeństwo	4%	7%	17%	52%	16%
stan infrastruktury wodociągowej	4%	6%	15%	54%	23%
stan infrastruktury kanalizacyjnej	15%	15%	15%	39%	18%
czystość i porządek	3%	10%	16%	60%	12%
gospodarka odpadami	6%	15%	25%	48%	11%
stan infrastruktury drogowej	16%	25%	32%	24%	2%
działanie pomocy społecznej	4%	8%	55%	22%	7%
działanie przedszkoli	2%	2%	30%	46%	24%
jakość kształcenia w szkole podstawowej	5%	11%	28%	41%	17%
jakość kształcenia w pozostałych placówkach edukacji	3%	6%	45%	33%	13%
działanie instytucji kulturalnych	8%	16%	18%	48%	14%
jakość podstawowej opieki zdrowotnej	12%	22%	25%	34%	5%
dbałość o środowisko	3%	10%	32%	47%	11%
turystyka i baza rekreacyjna	10%	23%	38%	23%	4%
warunki do uprawiania sportu	5%	14%	27%	45%	11%
jakość placówek handlowych	9%	20%	21%	39%	7%
dostęp do Internetu	5%	12%	21%	51%	17%
transport publiczny	16%	27%	31%	21%	6%
ścieżki rowerowe	24%	21%	34%	19%	2%

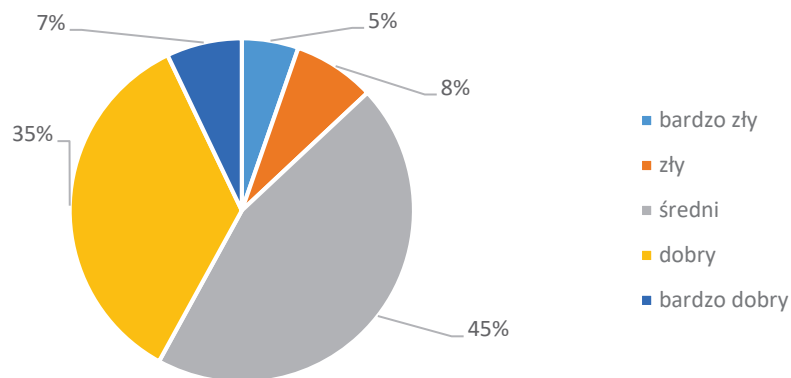
Największy stopień niezadowolenia respondentów wskazano w obszarach:

- infrastruktura drogowa (25,29%),
- jakość podstawowej opieki zdrowotnej (21,76%),
- turystyka i baza rekreacyjna (23,21%),
- transport publiczny (26,90%),

- ścieżki rowerowe (23,53%).
- Największy poziom satysfakcji badani czerpią z obszarów:
- warunki mieszkaniowe (57,32%),
 - bezpieczeństwo (52,20%),
 - stan infrastruktury wodociągowej (54,04%),
 - czystość i porządek (59,64%),
 - dostęp do Internetu (50,66%).

Dotychczasowy stopień realizacji inwestycji w Gminie Ornontowice respondenci ocenili jako średni (44,97%) oraz dobry (34,91%):

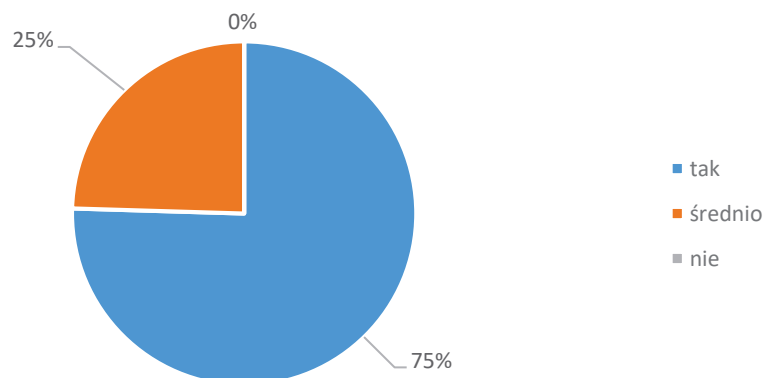
Jak ocenił/a by Pan/i stan realizacji inwestycji naszej gminy?

Największe niezadowolenie w ww. sferze motywowano nieterminowością prac Wykonawców inwestycji, opóźnienia w pracach budowlanych, niedogodności z tym związane.

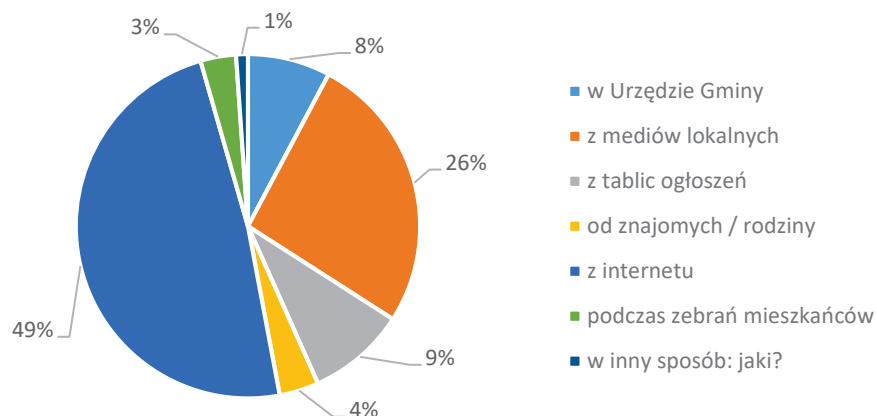
Ponad 75,47% badanych interesuje się sytuacją w Gminie Ornontowice:

Czy interesuje się Pan/i życiem i wydarzeniami w gminie?

Równocześnie 48,52% respondentów wskazało, iż to Internet jest największym źródłem danych o tym, co dzieje się w Gminie Ornontowice:

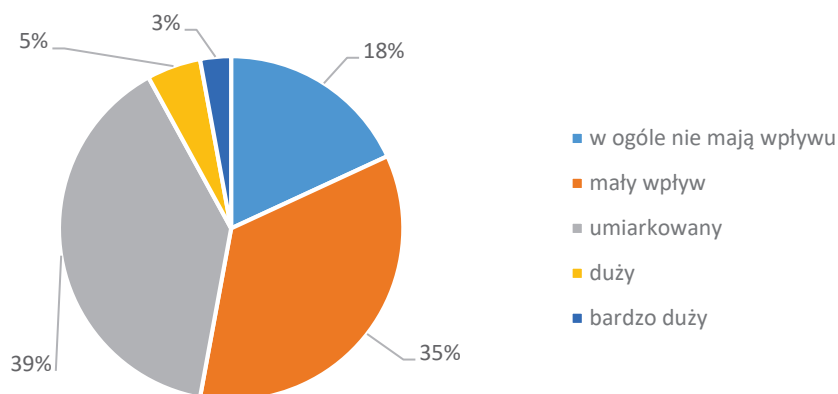
W jaki sposób dowiadyuje się Pan/i o wydarzeniach lub szuka informacji o gminie?

Internet stanowi ponad 90% wskazań dla najsukuteczniejszej formy dotarcia do mieszkańców Gminy Ornontowice.

W ocenie badanych ponad 2/3 mieszkańców ma wpływ na decyzje podejmowane przez władze:

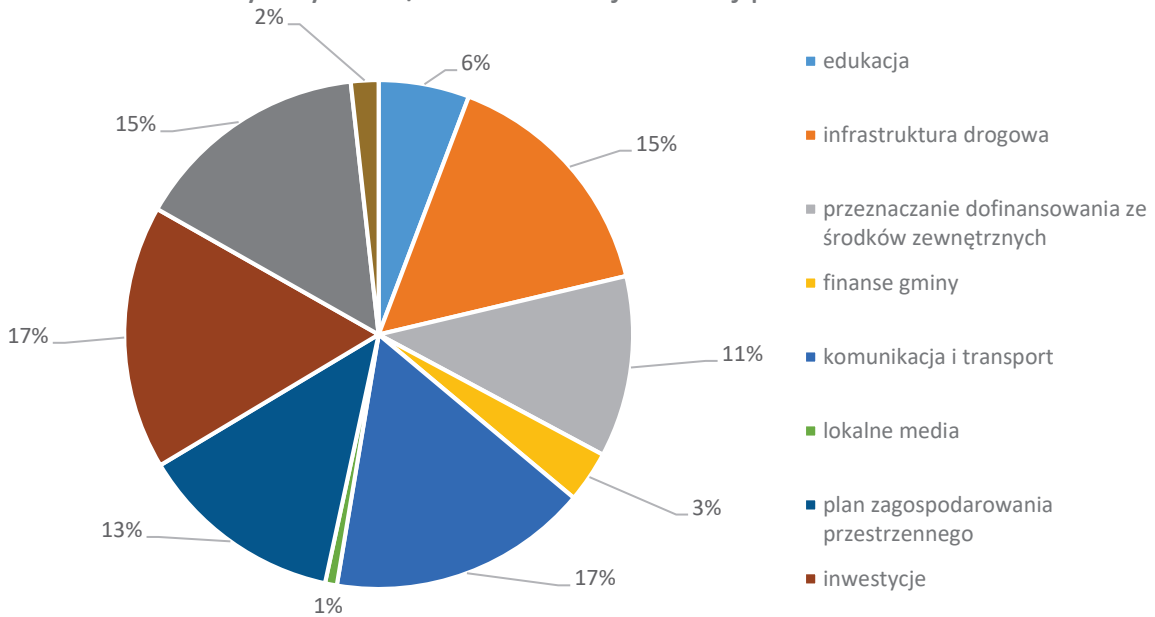
Czy pana/i zdaniem mieszkańcy mają wpływ na decyzje podejmowane przez władze gminy?

W ocenie respondentów największa potrzeba konsultacji społecznych jest konieczna w sferach:

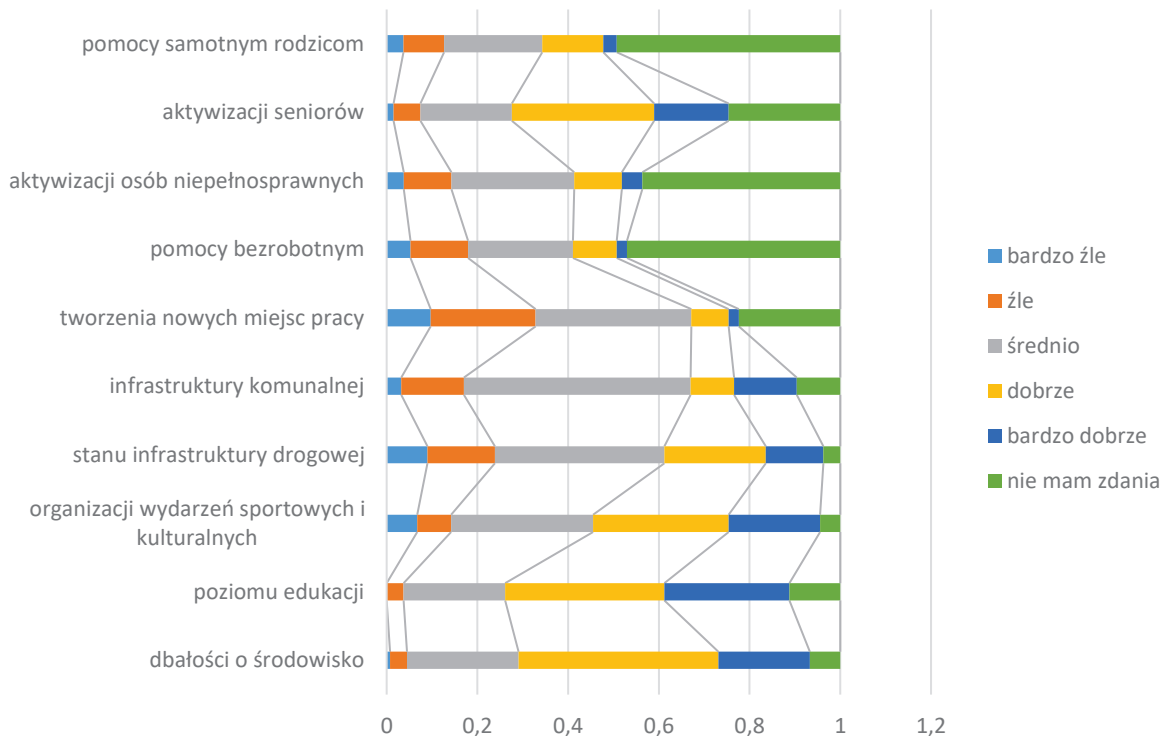
- infrastruktura drogowa (15,54%),
- komunikacja i transport (16,54%),
- inwestycje (16,79%),
- ochrona zdrowia (15,04%).

W których obszarach konsultacja społeczna z mieszkańcami byłaby Pana/i zdaniem najbardziej potrzebna:

Ci sami badani wskazują, iż w ich ocenie nastawienie władz do mieszkańców Gminy Ornontowice jest pozytywne (38,41%), o czym decyduje dobry kontakt władz Gminy Ornontowice i dialog z petentem w Urzędzie, rozmowy z mieszkańcami.

Ocenę starań władz Gminy Ornontowice w poszczególnych sferach życia mieszkańców przedstawia poniższe zestawienie:

Najwięcej wskazań negatywnych zauważa się w sferze infrastruktury drogowej oraz rynku pracy w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy.

WZÓR ANKIETY WYKORZYSTANEJ W BADANIU ANALITYCZNYM

Wzór ogłoszenia w ramach partycypacji społecznej w **Części 1**:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ornontowicach

[Strona główna](#) [O Ośrodku](#) [Pomoc społeczna](#) [Świadczenia dla rodziny](#) [Pozostałe formy wsparcia](#) [Kontakt](#)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ornontowice na lata 2026-2035

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ornontowicach w związku z trwającymi **pracami nad opracowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ornontowice na lata 2026-2035** zwraca się do mieszkańców Gminy Ornontowice z prośbą o wypełnienie poniżej zamieszczonej ankiety.

Celem badania jest poznanie opinii na temat najważniejszych problemów społecznych, określenie potrzeb i wyznaczenie kierunków działań samorządu w sferze społecznej. Zebrane informacje posłużą wyłącznie sporządzeniu zbiorczych zestawień i zostaną wykorzystane do opracowania powyższej strategii. Licząc na współpracę, zapewniamy jednocześnie, że **ankieta jest anonimowa**.

Ankiety można wypełnić:

- **elektronicznie** klikając na link do ankiety elektronicznej zamieszczonej **TUTAJ** oraz na stronie Facebook **GOPS Ornontowice**,
- **papierowo** – druki ankiet będą dostępne w Urzędzie Gminy Ornontowice oraz w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ornontowicach oraz będą do pobrania ze strony www.ornontowice.pl

Wypełnione papierowe ankiety można wrzucać do skrzynki w Urzędzie Gminy Ornontowice lub Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, wysłać pocztą tradycyjną na adres Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej: **43-178 Ornontowice, ul. Żabik 9 lok. 6 i 9**.

Ankiety można wypełniać **do dnia 31.10.2025 roku**.

ZACHĘCAMY MIESZKAŃCÓW GMINY DO WYPEŁNIENIA ANKIETY ELEKTRONICZNIE!

DRUK ANKIETY PAPIEROWEJ DO POBRANIA:

[Ankieta dla mieszkańców Gminy](#)

LINK DO ANKIETY ELEKTRONICZNEJ:

[Ankieta dla mieszkańców Gminy](#)

LINK DO ANKIETY ELEKTRONICZNEJ DLA UCZNIÓW KLAS 6, 7, 8 :

[Ankieta dla uczniów](#)

◀ [POPRZEDNI](#) | [NOWSZY](#) ▶

Strona internetowa Ośrodka | Informacja – Ośrodek nieczynny w dniu 10.11.2025 r.

The screenshot shows the website ornontowice.pl with a blue header. The main navigation bar includes: Aktualności, Gmina, Samorząd, Dla mieszkańców, Środowisko, Odpady, Informacje ogólne, and Kontakt. A search bar and social media icons (Facebook, YouTube, BIP, Geo, etc.) are also present. The left sidebar contains a 'Kategorie' menu with options like Aktualności, Bez kategorii, Górnictwo, Komunikaty, Konkursy, Konsultacje, Rolnictwo, Szkolenia, and Wydarzenia. The main content area features a breadcrumb trail: 'Strona główna / Aktualności / ANKIETA dotycząca opracowania dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2026-2035”'. The title of the article is 'ANKIETA dotycząca opracowania dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2026-2035”' dated '8 paź 2025'. The article text includes: 'Szanowni Mieszkańcy, w związku z podjęciem prac związanych z opracowaniem dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2026-2035” Wójt Gminy Ornontowice zwraca się do wszystkich mieszkańców z prośbą o wypełnienie ankiety. Udzielone przez Państwa odpowiedzi pomogą nam poznać opinię na temat najważniejszych obszarów działania gminy i podjąć na ich podstawie decyzje popierane wśród lokalnej społeczności.' It also states: 'Ankieta jest anonimowa, a udział w niej – dobrowolny. Jej wypełnienie zajmie Państwu nie więcej niż 10 minut. Ankiety można wypełnić elektronicznie klikając TUTAJ, bądź wypełnić w wersji papierowej. Ankiety papierowe dostępne są w Urzędzie Gminy Ornontowice: przy wejściu do Urzędu, w sekretariacie (biuro 210) oraz w Wydziale Rozwoju i Inwestycji (biuro 320). Wypełnione papierowe ankiety można wrzucać do skrzynki znajdującej przy wejściu do Urzędu, wysłać pocztą tradycyjną na adres: 43-178 Ornontowice, ul. Zwycięstwa 26a lub przestać za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym (na adres: ug@ornontowice.pl). Ankiety można wypełniać do dnia 31.10.2025 roku. Poniżej druk ankiety papierowej: Ankieta Pobierz'.

STAN I WYZWANIA ROZWOJOWE GMINY ORNONTOWICE

WYNIKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ, PRZESTRZENNEJ I KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWEJ

WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ

Analiza sytuacji społecznej Gminy Ornontowice wskazuje na relatywnie korzystne uwarunkowania demograficzne, gospodarcze i społeczne, przy jednoczesnym występowaniu istotnych wyzwań rozwojowych charakterystycznych dla gmin o podobnym profilu.

W zakresie demografii odnotowuje się wzrost liczby mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat oraz relatywnie niski średni wiek ludności na tle województwa i kraju, co świadczy o atrakcyjności osiedleńczej gminy. Jednocześnie występuje ujemny przyrost naturalny oraz stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym, co w dłuższej perspektywie może prowadzić do procesu starzenia się społeczeństwa (rosnący udział seniorów, ujemny przyrost naturalny).

Sytuacja na rynku pracy jest korzystna - poziom bezrobocia utrzymuje się na niskim poziomie, a dodatnie saldo dojazdów do pracy wskazuje na istotną rolę gminy jako miejsca zatrudnienia. Zauważalna jest jednak dominacja sektora przemysłowego oraz znacząca dysproporcja w zatrudnieniu kobiet i mężczyzn.

System edukacji jest rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców, jednak obserwuje się rosnącą presję na infrastrukturę wychowania przedszkolnego oraz konieczność dalszego dostosowania oferty edukacyjnej do zmieniających się potrzeb rynku pracy.

Gmina dysponuje rozwiniętą infrastrukturą społeczną i kulturalną oraz aktywnym sektorem organizacji społecznych, co przekłada się na wysoki poziom kapitału społecznego i zaangażowania mieszkańców w życie lokalne.

W obszarze ochrony zdrowia funkcjonuje jedna placówka podstawowej opieki zdrowotnej, która realizuje szeroki zakres świadczeń, jednak przy rosnącym zapotrzebowaniu na zróżnicowane usługi zdrowotne może stanowić to ograniczenie dostępności systemu.

W zakresie pomocy społecznej obserwuje się spadek liczby osób korzystających ze świadczeń finansowych przy jednoczesnym wzroście znaczenia pracy socjalnej oraz usług niematerialnych. Zwiększa się liczba osób z niepełnosprawnościami oraz występują problemy opiekuńczo-wychowawcze, co wskazuje na zmianę charakteru potrzeb społecznych.

Powyższe koreluje z problemem alkoholu oraz wysoką liczbą interwencji w zakresie bezpieczeństwa społecznego, co rodzi konieczność podejmowania działań profilaktycznych (uzależnienia, przemoc) oraz rozwoju programów wsparcia.

Gmina Ornontowice posiada dobrą sytuację gospodarczą i demograficzną (na tle regionu), silny kapitał społeczny i aktywnych mieszkańców, ale stoi przed typowymi wyzwaniami: starzenie się społeczeństwa, rosnące potrzeby usług społecznych i zdrowotnych, konieczność modernizacji rynku pracy i edukacji, aktywizacji zawodowej kobiet, dywersyfikacji gospodarki, wzmocnienie służb bezpieczeństwa.

Kluczowe wyzwania rozwojowe:

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy, spotkań z różnymi grupami społecznymi, zidentyfikowano następujące kluczowe wyzwania rozwojowe Gminy Ornontowice:

- Przeciwdziałanie negatywnym trendom demograficznym, w szczególności ograniczenie skutków ujemnego przyrostu naturalnego oraz przygotowanie systemu usług publicznych na rosnący udział osób starszych
- Rozwój i dostosowanie infrastruktury usług publicznych, zwłaszcza w zakresie wychowania przedszkolnego oraz ochrony zdrowia, w odpowiedzi na rosnące potrzeby mieszkańców co zobrazowały wyniki ankietyzacji
- Dywersyfikacja lokalnego rynku pracy w otwartości do mniejszościowych grup społecznych oraz zwiększenie udziału kobiet w aktywności zawodowej, a także lepsze dopasowanie systemu edukacji do potrzeb gospodarki
- Wzmocnienie systemu wsparcia rodzin i dzieci, w szczególności w zakresie przeciwdziałania problemom opiekuńczo-wychowawczym oraz rozwoju usług środowiskowych
- Rozwój usług społecznych dla osób zależnych, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami, ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia form opieki środowiskowej
- Poprawa dostępności i jakości usług zdrowotnych, w tym rozwój działań profilaktycznych oraz wsparcia w zakresie chorób cywilizacyjnych
- Wzmacnianie bezpieczeństwa społecznego, w szczególności poprzez działania profilaktyczne w obszarze uzależnień oraz przemocy domowej
- Utrzymanie i rozwój kapitału społecznego poprzez dalsze wspieranie aktywności mieszkańców, organizacji pozarządowych oraz inicjatyw lokalnych

WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI GOSPODARCZEJ

Analiza sytuacji gospodarczej Gminy Ornontowice wskazuje na stabilny rozwój sektora przedsiębiorczości, oparty przede wszystkim na działalności podmiotów prywatnych. Struktura gospodarki lokalnej zdominowana jest bowiem przez sektor prywatny, który stanowi 94% wszystkich podmiotów gospodarczych.

W 2024 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było 612 podmiotów, z czego zdecydowaną większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Wskazuje to na silną rolę indywidualnej przedsiębiorczości w rozwoju lokalnej gospodarki. Struktura przedsiębiorstw wskazuje dodatkowo na dominację mikroprzedsiębiorstw. Oznacza to, że lokalna gospodarka opiera się głównie na małych, często jednoosobowych

działalnościach, co z jednej strony sprzyja elastyczności rynku, z drugiej jednak ogranicza jego potencjał rozwojowy i inwestycyjny.

Na przestrzeni lat obserwowany jest stabilny trend wzrostowy liczby podmiotów gospodarczych, co należy ocenić pozytywnie i uznać za przejaw rosnącej aktywności ekonomicznej mieszkańców oraz atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Ornontowice. Jednocześnie liczba nowo rejestrowanych podmiotów przewyższa liczbę podmiotów wyrejestrowywanych, co świadczy o dodatniej dynamice rozwoju gospodarczego.

Pod względem branżowym największy udział mają podmioty działające w sektorze usług oraz handlu, a także w budownictwie i przemyśle. Niewielki udział działalności rolniczej wskazuje na marginalne znaczenie tego sektora w strukturze gospodarki Gminy Ornontowice.

Kluczowe wyzwania rozwojowe w obszarze gospodarki:

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy, spotkań z różnymi grupami społecznymi zidentyfikowano następujące wyzwania rozwojowe Gminy Ornontowice:

- Wzmacnianie i rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw, w tym zwiększanie ich stabilności, konkurencyjności oraz zdolności do rozwoju i tworzenia miejsc pracy, szczególnie z wykorzystaniem osób spoza granic Polski
- Dywersyfikacja struktury gospodarczej, poprzez rozwój nowych branż, w szczególności sektora usług nowoczesnych
- Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Ornontowice, w tym przyciąganie nowych inwestorów oraz wspieranie rozwoju istniejących podmiotów gospodarczych poprzez pomoc w wymianie doświadczeń, poszukiwaniu nowych odbiorców usług w oparciu o tradycyjne i lokalne zasoby, wzajemnej promocji usług i produktów
- Wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców, zwłaszcza w zakresie zakładania i rozwijania działalności gospodarczej oraz ograniczania ryzyka jej zamykania, aby utrzymać istniejące trendy
- Rozwój lokalnego rynku pracy, w tym tworzenie stabilnych miejsc pracy oraz wzmocnienie powiązań pomiędzy lokalną gospodarką a systemem edukacji
- Wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami, instytucjami publicznymi oraz organizacjami społecznymi w celu budowania lokalnych sieci gospodarczych
- Zwiększenie odporności lokalnej gospodarki na zmiany koniunktury, w szczególności poprzez wzmocnienie potencjału małych firm i ich zdolności adaptacyjnych

WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI PRZESTRZENNEJ I KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWEJ

Analiza sytuacji w obszarze budownictwa i infrastruktury technicznej Gminy Ornontowice wskazuje na stosunkowo dynamiczny rozwój budownictwa mieszkaniowego przy jednoczesnych niedoborach w zakresie dostępności zasobów mieszkaniowych.

W 2024 roku odnotowano wysoki poziom oddawanych do użytkowania mieszkań w przeliczeniu na liczbę mieszkańców, co świadczy o aktywności inwestycyjnej oraz

atrakcyjności osiedleńczej Gminy Ornontowice. Jednocześnie ogólna liczba mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców pozostaje niższa niż średnia dla województwa i kraju, co wskazuje na ograniczoną dostępność zasobów mieszkaniowych.

Struktura nowego budownictwa charakteryzuje się dominacją zabudowy jednorodzinnej o dużej powierzchni użytkowej i wysokim standardzie, co sprzyja poprawie jakości życia, lecz ogranicza dostępność mieszkań dla osób o niższych dochodach oraz młodych gospodarstw domowych.

Stan techniczny infrastruktury mieszkaniowej jest relatywnie dobry, a wysoki poziom wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje świadczy o wysokim standardzie bytowym mieszkańców. Jednocześnie widoczna jest potrzeba dalszych działań modernizacyjnych, w szczególności w zakresie efektywności energetycznej oraz wymiany źródeł ciepła.

Stopień termomodernizacji budynków jest zróżnicowany, przy czym najwyższy poziom osiągnięto w sektorze publicznym, a najniższy w sektorze gospodarczym. Istotnym wyzwaniem pozostaje konieczność wymiany znacznej liczby przestarzałych źródeł ciepła.

W zakresie infrastruktury technicznej Gmina Ornontowice dysponuje dobrze rozwiniętą siecią wodociągową oraz stabilnym systemem zaopatrzenia w energię i gaz. Jednocześnie stopień skanalizowania Gminy Ornontowice pozostaje niewystarczający, a część mieszkańców korzysta ze zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni.

Gospodarka odpadami funkcjonuje poprawnie, jednak nadal wysoki udział odpadów zmieszanych wskazuje na konieczność dalszego rozwoju systemu selektywnej zbiórki.

W obszarze środowiska istotnym problemem pozostaje zanieczyszczenie powietrza, w szczególności wynikające z tzw. niskiej emisji oraz rosnącego natężenia ruchu drogowego. Pomimo spadku emisji przemysłowych, jakość powietrza nadal nie spełnia norm dla części zanieczyszczeń.

Gmina Ornontowice posiada korzystne warunki dla rozwoju odnawialnych źródeł energii, jednak ich wykorzystanie ogranicza się głównie do mikroinstalacji. Występuje potencjał do dalszego rozwoju energetyki rozproszonej.

Układ komunikacyjny gminy jest dobrze powiązany z siecią dróg regionalnych i krajowych, jednak brak transportu kolejowego pasażerskiego ogranicza dostępność komunikacyjną w zakresie transportu publicznego.

Kluczowe wyzwania rozwojowe

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy, spotkań z różnymi grupami społecznymi zidentyfikowano następujące wyzwania rozwojowe Gminy Ornontowice:

- ↗ Kontynuacja i intensyfikacja działań termomodernizacyjnych, zwłaszcza w sektorze prywatnym i gospodarczym, w celu poprawy efektywności energetycznej budynków
- ↗ Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła oraz ograniczenie niskiej emisji, jako kluczowy element poprawy jakości powietrza
- ↗ Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej, w celu zwiększenia liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej oraz ograniczenia wykorzystania zbiorników bezodpływowych
- ↗ Zwiększenie poziomu selektywnej zbiórki odpadów, poprzez działania edukacyjne oraz rozwój systemu gospodarki odpadami
- ↗ Poprawa jakości powietrza, w szczególności poprzez ograniczenie emisji z sektora komunalno-bytowego oraz transportu
- ↗ Rozwój odnawialnych źródeł energii, w tym wsparcie dla inwestycji w mikroinstalacje oraz większe systemy OZE w ramach istniejącej infrastruktury
- ↗ Rozwój zrównoważonego transportu, w tym poprawa infrastruktury drogowej oraz poszukiwanie rozwiązań w zakresie transportu publicznego i alternatywnych form mobilności
- ↗ Ograniczenie zadłużenia w zasobach komunalnych, poprzez poprawę zarządzania zasobem mieszkaniowym oraz skuteczniejsze egzekwowanie należności
- ↗ Ochrona środowiska i zasobów naturalnych, w tym przeciwdziałanie degradacji gleb oraz zachowanie obszarów cennych przyrodniczo

Tabela 8 Wyniki diagnozy analitycznej i partycypacji społecznej

Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie syntetyczne

Gmina Ornontowice charakteryzuje się stabilnym rozwojem społeczno-gospodarczym oraz stosunkowo korzystną sytuacją demograficzną i gospodarczą na tle regionu. Wzrost liczby mieszkańców, niski poziom bezrobocia oraz dodatnia dynamika rozwoju przedsiębiorczości świadczą o atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej Gminy Ornontowice.

Jednocześnie zidentyfikowano szereg wyzwań rozwojowych. W obszarze demograficznym zauważalny jest ujemny przyrost naturalny oraz stopniowe starzenie się społeczeństwa. W gospodarce dominuje sektor mikroprzedsiębiorstw oraz działalność o relatywnie niskiej wartości dodanej, co ogranicza potencjał rozwojowy lokalnego rynku pracy.

W zakresie infrastruktury i budownictwa widoczny jest rozwój budownictwa mieszkaniowego, jednak przy jednoczesnych niedoborach w dostępności mieszkań oraz dominacji zabudowy jednorodzinnej. Istotnym wyzwaniem pozostaje rozwój infrastruktury technicznej, w szczególności kanalizacji oraz poprawa efektywności energetycznej budynków.

W sferze społecznej gmina dysponuje rozwiniętą infrastrukturą instytucjonalną i wysokim poziomem aktywności mieszkańców, jednak rośnie znaczenie problemów o charakterze jakościowym, takich jak potrzeba wsparcia rodzin, osób starszych i z niepełnosprawnościami.

Kluczowym wyzwaniem środowiskowym pozostaje jakość powietrza, determinowana głównie przez niską emisję oraz rosnące natężenie ruchu drogowego, pomimo stopniowej poprawy w innych obszarach.

Podsumowując, Gmina Ornontowice posiada solidne podstawy rozwojowe, jednak dalszy rozwój wymaga ukierunkowanych działań w zakresie poprawy jakości usług publicznych, dywersyfikacji gospodarki, ochrony środowiska oraz dostosowania do zmian demograficznych.

ANALIZA SWOT Z UWZGLĘDNIENIEM ELEMENTÓW PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ

Analiza SWOT to podstawowe narzędzie analizy strategicznej, służące do określenia najlepszych kierunków rozwoju i potencjału badanego obszaru. W celu identyfikacji obszarów problemowych, szans i zagrożeń w wymiarze społeczno-gospodarczo-przestrzenno-klimatyczno-środowiskowym jednostki, wykorzystano dane pozyskane w trakcie opracowywania diagnozy (której wnioski zostały przedstawione w poprzednich rozdziałach strategii). Poniżej przedstawiono analizę SWOT będącą punktem wyjścia dla zidentyfikowania celów strategicznych strategii oraz przypisanych im celów operacyjnych. Poniższa analiza jest wynikiem prac diagnostycznych przeprowadzonych dla potrzeb przedmiotowej strategii.

- Stabilny wzrost liczby mieszkańców oraz relatywnie młoda struktura demograficzna
- Niski poziom bezrobocia i dodatnie saldo dojazdów do pracy (silna funkcja zatrudnieniowa Gminy Ornontowice)
- Dynamiczny rozwój przedsiębiorczości lokalnej (rosnąca liczba podmiotów gospodarczych)
- Wysoka aktywność inwestycyjna w budownictwie mieszkaniowym
- Dobry standard techniczny zasobów mieszkaniowych i wysoki poziom wyposażenia w infrastrukturę podstawową
- Rozwinięta infrastruktura społeczna (edukacja, kultura, pomoc społeczna) oraz wysoka aktywność mieszkańców
- Silny kapitał społeczny i duże zaangażowanie obywatelskie (wysoka frekwencja wyborcza)
- Dogodne położenie komunikacyjne (bliskość autostrad A1 i A4)
- Rozwinięta sieć wodociągowa i stabilne zaopatrzenie w media
- Rosnący udział odnawialnych źródeł energii

SILNE STRONY

- Możliwość pozyskania środków zewnętrznych (UE, programy krajowe) na rozwój infrastruktury i transformację energetyczną
- Wzrost znaczenia pracy zdalnej i suburbanizacji - napływ nowych mieszkańców
- Rozwój odnawialnych źródeł energii i poprawa efektywności energetycznej budynków
- Modernizacja systemów grzewczych i programy antysmogowe
- Rozwój sektora usług i nowych form działalności gospodarczej
- Wzmacnianie współpracy między samorządem, biznesem i organizacjami społecznymi
- Rozwój turystyki lokalnej i aktywności rekreacyjnej (trasy rowerowe, infrastruktura sportowa)
- Wzrost znaczenia polityk społecznych wspierających rodziny i osoby starsze
- Cyfryzacja usług publicznych i rozwój „smart gminy”

SZANSE

- Ujemny przyrost naturalny i postępujące starzenie się społeczeństwa
 - Niska dostępność mieszkań w stosunku do liczby mieszkańców
- Struktura gospodarki oparta głównie na mikroprzedsiębiorstwach o ograniczonym potencjale rozwojowym
- Niewystarczająca dywersyfikacja gospodarki (duży udział przemysłu i budownictwa)
 - Niski udział kobiet w rynku pracy
 - Ograniczona dostępność opieki zdrowotnej (jedna placówka)
 - Niedostateczny poziom skanalizowania
- Wysoki udział przestarzałych źródeł ciepła i konieczność ich wymiany
- Utrzymujący się problem niskiej emisji i zanieczyszczenia powietrza
 - Wzrost zadłużenia w zasobie komunalnym
 - Brak transportu kolejowego pasażerskiego
- Niewystarczający poziom selektywnej zbiórki odpadów

- Pogłębianie się niekorzystnych trendów demograficznych (starzenie się, spadek liczby urodzeń)
 - Wzrost kosztów życia i inwestycji (inflacja, koszty energii)
- Utrzymujące się lub pogarszające zanieczyszczenie powietrza
- Rosnące natężenie ruchu drogowego i związana z nim emisja oraz hałas
 - Ograniczenia finansowe samorządu i rosnące koszty utrzymania infrastruktury
- Niewystarczające tempo rozwoju infrastruktury technicznej (np. kanalizacji)
- Uzależnienie lokalnej gospodarki od kilku dominujących sektorów
 - Ryzyko niewystarczającego wykorzystania potencjału OZE
- Zmiany klimatyczne (ekstremalne zjawiska pogodowe, wpływ na środowisko i infrastrukturę)
- Starzenie się zasobów mieszkaniowych i infrastruktury technicznej
- Wzrost problemów społecznych (uzależnienia, problemy opiekuńcze)

STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY ORNONTOWICE

ZAŁOŻENIA ROZWOJOWE

Zakres i przedmiot polityki rozwoju na poziomie regionalnym i lokalnym warunkowany jest przez dominujące trendy kulturowe, ekonomiczne i społeczne zachodzące w skali ogólnopolskiej i globalnej. Przy bardzo ograniczonej możliwości wpływu na ich dynamikę i ukierunkowanie, analiza i uwzględnianie tych tendencji stanowi fundament efektywnego działania sektora publicznego.

Według prognoz proces suburbanizacji ma w przyszłości postępować, a populacja Gminy Ornontowice może nadal wzrastać przez wgląd na podejmowane działania rozwojowe przyciągające mieszkańców. Jednocześnie przewiduje się, że będzie nasilać się zjawisko starzenia się społeczeństwa, co z kolei przedłoży się na zmiany potrzeb i oczekiwań społeczności oraz konieczność zapewnienia odpowiedniego wsparcia osobom ze szczególnymi potrzebami, którzy będą stanowić coraz większy odsetek w strukturze demograficznej: osoby starsze i niepełnosprawne. Biorąc pod uwagę aktualne oraz prognozowane zmiany demograficzne i klimatyczne podstawowym założeniem dla wypracowanej interwencji strategicznej Gminy Ornontowice jest działanie zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju tak, aby zapewnić wysoką jakość życia obecnym i przyszłym pokoleniom. Czynnikiem warunkującym sytuację Gminy Ornontowice w dłuższej perspektywie są bowiem także postępujące zmiany klimatu i ich negatywne skutki, co implikuje konieczność dostosowania infrastruktury i prowadzenia polityki przestrzennej z uwzględnieniem odpowiedzialnego gospodarowania dostępnymi zasobami.

Uwarunkowania te wyznaczają **kluczowe kierunki rozwoju Gminy Ornontowice** w najbliższych latach:

- ✓ W wymiarze społecznym istotną kwestią jest wspieranie kapitału ludzkiego i społecznego,
- ✓ W wymiarze gospodarczym podstawę stanowi rozwijanie przedsiębiorczości i wzmocnienie lokalnej gospodarki w oparciu o atrakcyjność inwestycyjną Gminy Ornontowice i lokalne produkty i usługi,
- ✓ W wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym kluczowy jest rozwój funkcji społecznych Gminy Ornontowice w odniesieniu do obecnego i prognozowanego poziomu populacji oraz gwarantowanie wysokiej jakości życia wszystkim mieszkańcom,
- ✓ W wymiarze klimatyczno-środowiskowym kluczowa jest adaptacja Gminy Ornontowice do postępujących zmian klimatu oraz zmniejszanie negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko.

WIZJA I MISJA

Wizja Gminy Ornontowice jest stanem docelowym, opisem pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie najbliższych lat. Określa ona jak przyjęta polityka prorozwojowa wpłynie na gminę, w jaki sposób ją zmieni i jaka się ona stanie po jej wprowadzeniu. Osiągnięcie wizji możliwe jest dzięki współpracy całej wspólnoty Gminy Ornontowice, tj. władz samorządowych oraz ich partnerów (lokalnych i ponadlokalnych), wykorzystując możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu. Wizja Gminy Ornontowice wynika z przeprowadzonej diagnozy stanu obecnego oraz analizy konsultacji społecznych. Ukierunkowana jest ona prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierza gmina.

„Ornontowice - Tradycja i Rozwój”

Wykonaniu przyjętej wizji służy misja, czyli całościowe, generalne ujęcie działań, jakie muszą zostać podjęte w gminie, by założona wizja rozwoju została osiągnięta. Misją strategiczną Gminy Ornontowice jest dążenie do podejmowanych działań tak, by przyniosły one oczekiwane efekty. Misja strategiczna dla Gminy Ornontowice otrzymuje brzmienie:

Gmina Ornontowice dąży do budowy silnej wspólnoty lokalnej opartej na partnerstwie, ekologii i innowacyjności, zapewniając mieszkańcom warunki do rozwoju osobistego i zawodowego oraz ochronę unikalnych walorów przyrodniczych regionu.

Realizacja nadrzędnego celu wyrażonego w misji pozwoli na poprawę sytuacji w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzenno-środowiskowej Gminy Ornontowice, co przełoży się z kolei na osiągnięcie efektów sformułowanych w poniższej strategii.

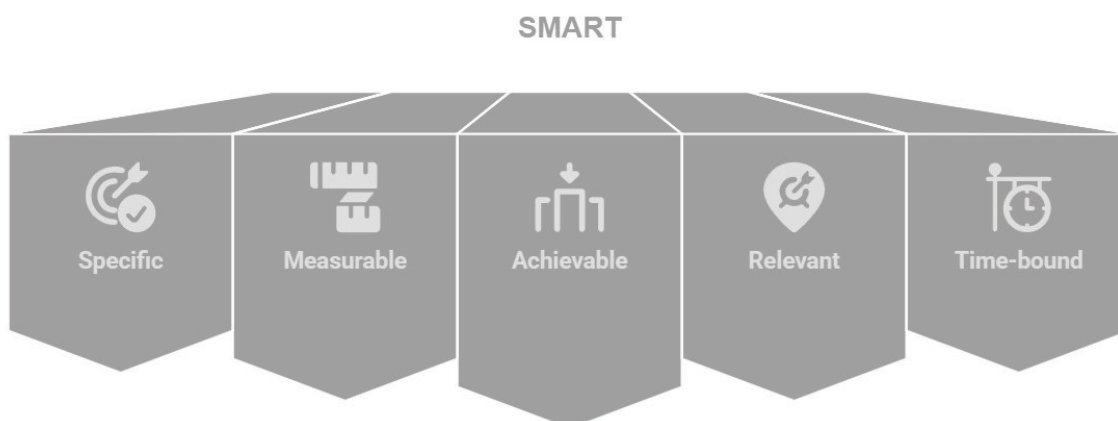
CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Aby osiągnąć pożądany obraz Gminy Ornontowice i spełnić oczekiwania szerokiej grupy interesariuszy, wypracowano następujące cele strategiczne, obejmujące kluczowe wymiary funkcjonowania gminy: społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny oraz klimatyczno-środowiskowy.

Zdefiniowana wyżej wizja będzie możliwa do osiągnięcia dzięki realizacji wyznaczonych celów strategicznych o długim horyzoncie czasowym oraz przypisanych im celów operacyjnych. Cele sformułowane w odpowiedzi na problemy zidentyfikowane na etapie diagnostycznym dla lepszego wykorzystania istotnych zasobów i potencjałów Gminy Ornontowice, opisanych w powyższych analizach SWOT.

Każdy cel w strategii określony został w sposób SMART (ang. - mądry):

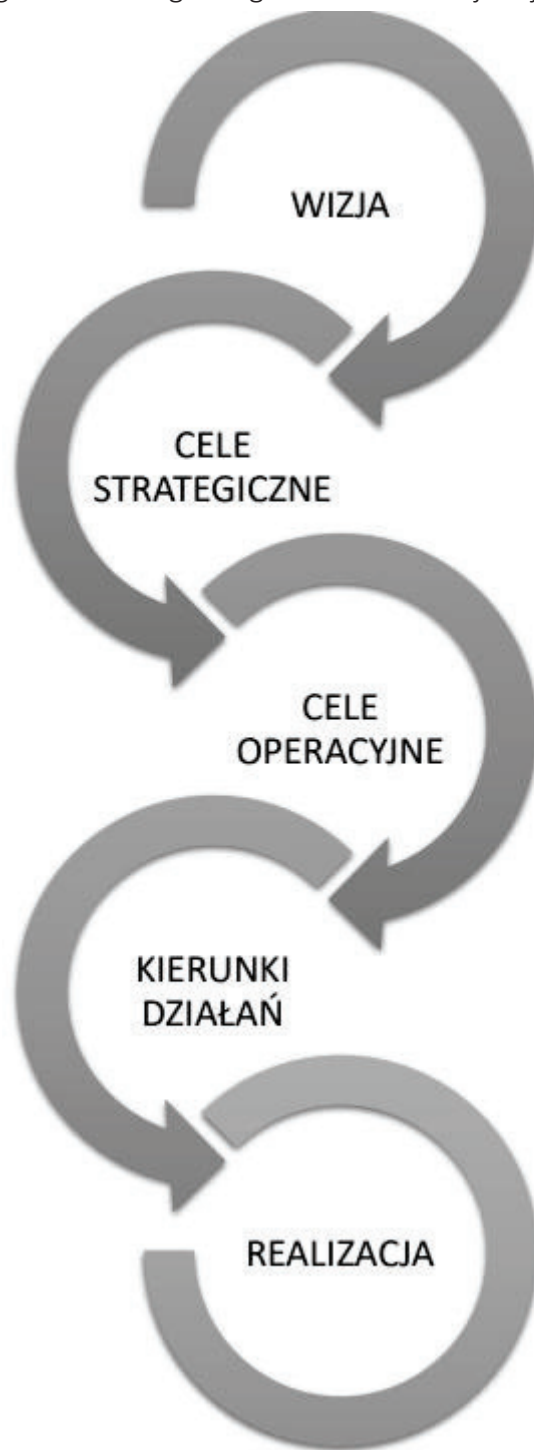
- SPECIFIC konkretny, określony, jasno zdefiniowany, dokładny,
- MEASURABLE mierzalny, możliwy do wyrażenia w przyjętych jednostkach miary,
- ATTAINABLE atrakcyjny, osiągalny, możliwy do zrealizowania,
- REALISTIC realistyczny przy istniejących zasobach,
- TIME-BOUNDED zdefiniowany, określony w czasie.

*Rysunek 4 Reguła SMART
Źródło: opracowanie własne*

Poniżej przedstawiono kluczowe uwarunkowania rozwojowe Gminy Ornontowice oraz odnoszące się do nich kierunki działań wyznaczone w ramach każdego z celów. Realizacja bowiem każdego z celów ogólnych możliwa będzie za sprawą konsekwentnej realizacji konkretnych kierunków działań, które wdrażane będą z kolei poprzez działania o charakterze inwestycyjnym, szkoleniowym oraz informacyjno-promocyjnym. Działania zostały przypisane odpowiednim celom społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym. Należy wskazać, iż niektóre z działań mają oddziaływanie szersze tzn. będą przyczyniać się jednocześnie do osiągnięcia kilku zdefiniowanych celów z różnych obszarów (zarówno społecznego

i gospodarczego, jak i przestrzennego oraz klimatyczno-środowiskowego). Nastąpi wówczas efekt synergii (szerszego oddziaływania) umożliwiający na szybsze i bardziej kompleksowe osiągnięcie zakładanego celu strategicznego i zdefiniowanej wizji rozwoju.

*Rysunek 5 Schemat powiązań pomiędzy celem, kierunkami działań
Źródło: opracowanie własne*

				<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wykorzystanie nowych technologii do interaktywnych prezentacji historii i kultury regionalnej ➤ Organizacja konkursów literackich i plastycznych inspirowanych tradycją i historią regionu ➤ Digitalizacja zasobów lokalnego dziedzictwa (zdjęcia, nagrania, dokumenty) i udostępnianie ich online ➤ Cyfrowa promocja twórczości mieszkańców ➤ Rozwój oferty edukacyjnej i czytelnictwa ➤ Wsparcie placówek oświatowych i procesów edukacyjnych ➤ Rozwój i promocja kształcenia kreatywności mieszkańców Gminy ➤ Modernizacja pomieszczeń edukacyjnych i sanitarnych w ZS-P ➤ Rozwój oferty kulturalnej i rozrywkowej ➤ Zachowanie lokalnej tradycji i dziedzictwa kulturowego ➤ Ochrona zasobów zabytkowych na terenie Gminy ➤ Budowa I etapu budynku wielofunkcyjnego wraz z salą widowiskową ➤ Budowa II etapu budynku wielofunkcyjnego (administracja) ➤ Kreatywna przestrzeń obrazu - stworzenie przy nowym budynku wielofunkcyjnym, przestrzeni z instalacjami opartymi o lustra, ramy, złudzenia optyczne, witraże ➤ Park sensoryczny ➤ Siatoleżaki - nieformalna przestrzeń odpoczynku i spotkań ➤ Stworzenie w Parku Gminnym przestrzeni do Ślubów w Plenerze ➤ Galeria plenerowa ➤ Modernizacja gminnych placów zabaw ➤ Budowa nowego kompleksu przedszkolnego wraz z zagospodarowaniem terenu ➤ Rozwój zaplecza i bazy sportowo-rekreacyjnej 	<p>wzrost kompetencji, większe uczestnictwo w życiu kulturowym i społecznym</p>
	Rozwój edukacji i kultury	Rozwój oferty edukacyjno-kulturalnej	<p>dobra baza edukacyjna i kulturowa, potrzeba rozszerzenia oferty</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Współpraca z lokalną przedsiębiorczością i zakładami pracy ➤ Prowadzenie harmonijnej polityki gospodarki nieruchomościami ➤ Uzbudowanie i promocja terenów inwestycyjnych ➤ Współpraca z ościennym samorządem lokalnym poprzez prowadzenie spójnej polityki gospodarczej ➤ Rozwój e-usług ➤ Rozbudowa infrastruktury rowerowej ➤ Budowa i modernizacja ciągów pieszo-rowerowych ➤ Rewitalizacja zabytkowego Parku Gminnego w Orontowicach 	<p>wzrost liczby firm i miejsc pracy</p> <p>wzrost ruchu turystycznego</p>
CEL 2: Atrakcyjność gospodarcza i turystyczna	Rozwój przedsiębiorczości	Wsparcie MŚP	<p>dominacja mikroprzedsiębiorstw, rozwój sektora prywatnego</p>		
	Rozwój turystyki	Rozwój infrastruktury turystycznej	<p>istniejące trasy rowerowe, potencjał rekreacyjny</p>		

85

					<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ochrona zasobów zabytkowych na terenie Gminy ➤ Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej ➤ Modernizacja gminnych placów zabaw ➤ Modernizacja obiektu sportowego przy ul. Zwycięstwa ➤ Budowa hali sportowej ➤ Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią 				
	Rozwój inwestycji	Przyciąganie inwestorów i zielonej gospodarki	niewielka liczba dużych podmiotów, potrzeba dywersyfikacji gospodarki		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uzbrojenie i promocja terenów inwestycyjnych ➤ Współpraca z lokalną przedsiębiorczością i zakładami pracy ➤ Wdrożenie technologii transformacji energetycznej ➤ Realizacja programów i dotacji proekologicznych ➤ Współpraca z ościennym samorządem lokalnym ➤ Tworzenie kampanii marketingowych i informacyjnych promujących walory gospodarcze i turystyczne gminy wraz z powiatem i regionem 		wzrost inwestycji i dochodów gminy		
CEL 3: Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń publiczna	Poprawa infrastruktury	Rozwój infrastruktury technicznej	niedostateczna kanalizacja, potrzeba modernizacji dróg		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa i przebudowa kanalizacji sanitarnej ➤ Budowa i przebudowa kanalizacji deszczowej ➤ Budowa oczyszczalni ścieków ➤ Budowa i modernizacja sieci wodociągowej ➤ Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych ➤ Budowa i modernizacja chodników oraz przejść dla pieszych ➤ Budowa węzła przesiadkowego i modernizacja przystanków ➤ Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego (spowalniacze) 		poprawa komfortu życia		
	Rewitalizacja przestrzeni	Rewitalizacja obszarów	zróżnicowany stan zabudowy, potrzeba poprawy estetyki		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centralnej części Gminy ➤ Rewitalizacja zabytkowego Parku Gminnego ➤ Przebudowa układu komunikacyjnego w rejonie Parku Gminnego ➤ Podjęcie nowych dokumentów planistycznych i rewitalizacyjnych 		poprawa estetyki i funkcjonalności		
	Planowanie przestrzenne	Ład przestrzenny	rozproszona zabudowa, presja inwestycyjna		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podjęcie nowych dokumentów planistycznych i rewitalizacyjnych ➤ Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centralnej części Gminy ➤ Przebudowa i rozwój układów komunikacyjnych ➤ Rozbudowa miejsc postojowych przy zabudowie wielorodzinnej 		uporządkowana przestrzeń		

CEL 4: Ochrona przyrody i adaptacja klimatyczna	<p>Poprawa jakości powietrza</p>	<p>Ograniczenie emisji</p>	<p>problem niskiej emisji, konieczność wymiany źródeł ciepła</p>	<ul style="list-style-type: none"> ↗ Budowa i modernizacja energooszczędnego oświetlenia ↗ Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej ↗ Wdrożenie technologii transformacji energetycznej ↗ Realizacja programów proekologicznych ↗ Realizacja dotacji proekologicznych ↗ Propagowanie montażu OZE 	<p>poprawa jakości powietrza</p>
	<p>Adaptacja do zmian klimatu</p>	<p>Ochrona zasobów środowiska</p>	<p>zmiany klimatyczne, potrzeba retencji wody</p>	<ul style="list-style-type: none"> ↗ Odbudowa i modernizacja Potoku Łąkowego i Potoku Solarnia ↗ Ochrona zasobów zabytkowych ↗ Realizacja programów proekologicznych ↗ Podjęcie działań rewitalizacyjnych ↗ Edukacja ekologiczna w szkołach z zakresu adaptacji do zmian klimatu 	<p>zwiększenie odporności klimatycznej</p>
<p>Rozwój zielonej infrastruktury</p>	<p>OZE i zieleń</p>	<p>rosnąca liczba instalacji OZE, potencjał rozwoju</p>	<ul style="list-style-type: none"> ↗ Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych ↗ Rozwój terenów zielonych i błękitno-zielonej infrastruktury ↗ Prace pielęgnacyjne pomnikowego drzewostanu ↗ Uwzględnienie zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony przyrody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego/planie ogólnym ↗ Ograniczenie inwestycji mogących negatywnie wpłynąć na cenne ekosystemy i wprowadzanie mechanizmów kompensacji przyrodniczej ↗ Edukacja ekologiczna z zakresu OZE, bioróżnorodności 	<p>poprawa środowiska i jakości życia</p>	

Tabela 9 Cele strategiczne, operacyjne, kierunki działań i proponowane działania inwestycyjne i adaptacyjne

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na fakt, iż lokalna społeczność i kapitał ludzki jest jednym z kluczowych potencjałów rozwojowych gminy, interwencja Gminy Ornontowice w ramach [1. celu strategicznego](#) skupia się na aktywizacji i integracji mieszkańców oraz wsparciu ich partycypacji w procesach rozwojowych gminy i zapewnianiu włączenia społecznego osób ze wszystkich grup wiekowych, społecznych, kulturowych. W związku z obecnym i przyszłym napływem nowych mieszkańców i utrzymania obecnych klucze jest również dążenie do zachowania charakteru gminy oraz lokalnej kultury, ale również pielęgnowanie unikalnych elementów tożsamości poszczególnych części gminy. Integracja ludności napływowej ze stałymi mieszkańcami oraz wzmacnianie przywiązania do miejsca zamieszkania jest zatem jednym z kluczowych wyzwań stojących przed gminą w wymiarze społecznym. Ponadto, w związku ze zmianami demograficznymi, konieczne jest dostosowywanie oferty usług publicznych do rosnących potrzeb i oczekiwań oraz zapewnianie odpowiedniego wsparcia dla mieszkańców w celu zagwarantowania im wysokiej jakości życia. Na najbliższe lata zakłada się też intensyfikację wsparcia lokalnych przedsiębiorców, zwłaszcza prowadzących działalność w oparciu o lokalne zasoby. Interwencja Gminy Ornontowice w ramach [2. celu strategicznego](#) skupia się na rozwoju bazy gospodarczej i przedsiębiorczości. Planuje się rozwój turystyki kulturowej, aktywnej i krajoznawczej w oparciu o walory przyrodniczo-krajobrazowe całej gminy i regionu. Aby w pełni wykorzystać posiadany potencjał, konieczne jest rozbudowywanie sieci infrastruktury turystycznej oraz dążenie do wydłużenia pobytu turystów na terenie gminy, m.in. poprzez rozwój oferty noclegowej i gastronomicznej, ale także wsparcie przedsiębiorczości wśród mieszkańców. W ramach [3. celu strategicznego](#) zaplanowano realizację działań ukierunkowanych na dostosowanie oferty i infrastruktury do zmieniających się uwarunkowań demograficznych. Ze względu na obecnie postępujący i oczekiwany wzrost liczby mieszkańców oraz prognozowane starzenie się społeczeństwa, istotne jest przygotowanie m.in. obiektów szkół czy sieci i urządzeń wodno-kanalizacyjnych do wzrastającego zapotrzebowania tak, aby możliwe było efektywne świadczenie podstawowych usług publicznych. Podnoszenie standardu i funkcjonalności infrastruktury poprzez jej modernizację pozwoli na zapewnienie jej wysokiej dostępności, a tym samym komfortu i jakości życia obecnym i przyszłym mieszkańcom Gminy Ornontowice. Zakłada się, że planowanie i realizacja polityki przestrzennej w Gminie Ornontowice będzie zgodna z zasadami zrównoważonego rozwoju, co przełoży się na kontrolowany, harmonijny rozwój przestrzenno-funkcjonalny i poprawę standardu życia w gminie. W kontekście zmian klimatu oraz przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy w związku z postępującą urbanizacją, szczególnie istotną rolę w interwencji strategicznej na najbliższe lata odgrywają działania skupione na ochronie środowiska i niwelowaniu negatywnego wpływu działalności człowieka na jego podstawowe komponenty - glebę, wody czy powietrze. O tym traktuje [4. cel strategiczny](#). Adaptacja gminy do zmian klimatu oraz troska o środowisko naturalne pozwoli na zapewnienie wysokiej jakości życia w Gminie Ornontowice oraz kształtowanie dogodnych warunków do zrównoważonego rozwoju w dłuższej perspektywie. Ze względu na zagrożenie podtopień mające miejsce w ostatnich latach, niezbędne jest zabezpieczenie gminy oraz dążenie do ograniczenia negatywnych skutków zjawisk kryzysowych w przyszłości. Wśród kluczowych kierunków określono również działania skupione na poprawie jakości powietrza oraz edukacji ekologicznej

mieszkańców, co przełoży się na podniesienie jakości życia nie tylko w Gminie Ornontowice, ale i regionie. Wskazane wyżej cele obrazują kierunki rozwoju opracowane w formie kierunków działań. Te z kolei warunkują możliwość podjęcia konkretnych realizacyjnych działań inwestycyjnych i adaptacyjnych, których propozycja znajduje się w tabeli powyżej.

Sfera	Cel strategiczny	Kierunek działań	Wskaźniki realizacji (mierniki)	Jednostki odpowiedzialne / partnerzy	TREND	Termin realizacji
Społeczna	CEL 1	Rozwój usług społecznych i zdrowotnych	Liczba osób korzystająca z pomocy usług GOPS [liczba]	Urząd Gminy, GOPS	↗	2026–2035
		Aktywizacja mieszkańców	Liczba uczestników programów społecznych [liczba]	Urząd Gminy, placówki edukacyjne, GOPS, szkoły	↗	2026–2035
		Rozwój oferty edukacyjno-kulturalnej	Liczba wydarzeń kulturalnych rocznie [liczba]	Urząd Gminy, ośrodek kultury, OSP	↗	2026–2035
Gospodarcza	CEL 2	Wsparcie MŚP	Liczba nowo powstałych firm [liczba] Liczba uczestników szkoleń [liczba]	Urząd Gminy, PUP, lokalni przedsiębiorcy	↗	2026–2035
		Rozwój infrastruktury turystycznej	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	Urząd Gminy	↗	2026–2035
		Przyciąganie inwestorów i zielonej gospodarki	Liczba kampanii [szt.]	Urząd Gminy, WFOŚiGW, FESL, NFOŚ, mieszkańcy	↗	2026–2035
Przestrzenna	CEL 3	Rozwój infrastruktury technicznej	Liczba nowych miejsc rekreacji [szt.]	Urząd Gminy	↗	2026–2035
		Rewitalizacja obszarów	Powierzchnia zrewitalizowana [ha]	Urząd Gminy, wykonawcy, fundusze UE	↗	2026–2035
		Ład przestrzenny	Liczba nowych obiektów publicznych [szt.]	Urząd Gminy	↗	2026–2035
Klimatyczno-środowiskowa	CEL 4	Ograniczenie emisji	Liczba zmodernizowanych budynków [szt.]	Urząd Gminy, WFOŚiGW, fundusze UE	↗	2026–2035
		Ochrona zasobów środowiska	Liczba kampanii ekologicznych [szt.]	Urząd Gminy	↗	2026–2035
		OZE i zieleń	Powierzchnia terenów zielonych [m ²]	Urząd Gminy	↗	2026–2035

Tabela 10 Wskaźniki dla określonych kierunków działań

Źródło: opracowanie własne

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY ORNONTOWICE

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej opracowany został na podstawie art. 10e ust. 3 pkt 4 ustawy o samorządzie gminnym¹⁹, zgodnie z którym jest jednym z obowiązkowych elementów Strategii. Model rozumieć należy jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, który powinien określać strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych, system powiązań przyrodniczych, główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych oraz główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Ornontowice wraz z rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej to obraz strategicznej wizji rozwoju gminy, opierający się na wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowaniach, zdiagnozowanych potrzebach i posiadanym potencjale. Założenia do modelu zostały również oparte o wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzenno-klimatyczno-środowiskowej, o wyszczególnione w treści strategii kluczowe uwarunkowania, o wyznaczone w niej cele strategiczne i odpowiadające im kierunki działań oraz częściowo o założenia do prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Ornontowice, wyrażone w obowiązujących obecnie dokumentach planistycznych Gminy Ornontowice. Zaplanowany docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Ornontowice stanowi zilustrowanie założeń i zaplanowanych w strategii gminy procesów rozwoju, będąc jednocześnie wypadkową działań diagnostycznych, badawczych i konsultacyjnych. Zostały w nim ujęte obszary działań posiadające wymiar przestrzenny, określone w Strategii jako istotne dla osiągnięcia celów strategicznych. Tym samym model struktury funkcjonalno-przestrzennej jest docelowym obrazem przestrzeni gminy, który odpowiadać ma przyjętym w strategii założeniom rozwojowym oraz wizji Gminy Ornontowice w 2035 roku, przez co stanowi ilustrację założeń strategicznych ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju gminy.

Bazą modelu jest zatem przestrzeń, która jest dobrem i zasobem o strategicznym znaczeniu dla społeczności lokalnych. Główne zadania modelu to:

- obrazowanie kierunków rozwoju przestrzennego,
- określenie i hierarchizowanie obszarów kluczowych dla rozwoju gminy (OSI),
- definiowanie interesu publicznego (kształtowanie polityki rozwoju zgodnej z celami społeczno - ekonomicznymi, przeciwdziałanie kontrowersyjnym inwestycjom).

Podsumowując, model funkcjonalno-przestrzenny jest zatem przedstawieniem powiązanych ze sobą elementów zagospodarowania, które występują lub będą występować w granicach danego obszaru. Jest elementem szerszego procesu planowania przestrzennego gminy. Model składa się z części opisowej i graficznej. Część opisowa zawiera wyszczególnienie głównych priorytetów polityki przestrzennej, opis elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Ornontowice oraz ustalenia i rekomendacje do prowadzenia polityki przestrzennej na jej obszarze. Część graficzna reprezentowana jest przez mapy (załączniki do dokumentu strategii):

¹⁹ Ustawa o samorządzie gminnym (Dz. U. 2025 poz. 1153)

- Uwarunkowania i kierunki funkcjonalno-przestrzenne Gminy Ornontowice,
- Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Ornontowice (wraz z listą planowanych przedsięwzięć ujętych w strategii zgodnie z przyjętymi kierunkami działań).

PRIORYTETY POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY ORNONTOWICE

Model funkcjonalno-przestrzenny Gminy Ornontowice proponuje ukierunkowanie rozwoju na kreowanie atrakcyjnej przestrzeni do zamieszkania przy jednoczesnym wzmocnieniu potencjału gospodarczego gminy, wspieraniu potencjału społeczno-kulturowego oraz ochronie i wykorzystaniu potencjału przyrodniczego.

Podstawowym celem polityki przestrzennej Gminy Ornontowice jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych jej mieszkańców przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Głównym elementem do uzyskania tego celu jest rozwijanie funkcji mieszkaniowych Gminy Ornontowice oraz zagwarantowanie jakości miejsca zamieszkania poprzez dbałość o kształtowanie istniejącego ładu przestrzennego oraz dostępności do infrastruktury komunikacyjnej, technicznej, rekreacyjnej i społecznej. Celem wspierającym jest tutaj budowanie kapitału ludzkiego i społecznego, w tym poprzez integrację mieszkańców, wspieranie lokalnej tożsamości w oparciu o bogate wartości kulturowe i wzbogacanie miejscowości o obiekty użyteczności publicznej oraz miejsca rekreacji.

W wymiarze gospodarczym celem polityki przestrzennej jest tworzenie ram do rozwoju lokalnej gospodarki. Głównym elementem realizacji tego celu jest właściwe rozplanowanie przestrzenne poszczególnych funkcji gospodarczych gminy i wspieranie ich rozwoju, przy równoczesnym zminimalizowaniu możliwości wystąpienia konfliktów przestrzennych z zabudową mieszkaniową. Ważnym aspektem jest też umożliwienie rozwoju funkcji turystycznych o różnorodnej skali i typie, wykorzystujących walory kulturowe i krajobrazowe Gminy Ornontowice.

W wymiarze klimatyczno-środowiskowym priorytetem polityki przestrzennej jest zmniejszenie wpływu działalności człowieka na środowisko, co powinno być realizowane poprzez ochronę obszarów cennych przyrodniczo, ochronę walorów krajobrazowych, minimalizowanie wpływu naturalnych zagrożeń środowiskowych, kształtowanie terenów zurbanizowanych w sposób minimalizujący negatywny wpływ zabudowy i zagospodarowania na środowisko oraz ustalenie zasad lokalizacji odnawialnych źródeł energii.

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE ORNONTOWICE

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Za główną zasadę rozwoju gminy przyjęto zasadę rozwoju zrównoważonego wszystkich trzech sfer - gospodarczej, społecznej i środowiskowej. W rozwoju zagospodarowania przestrzennego Gminy Ornontowice zaleca się stosować rozwiązania chroniące, wykorzystujące i podkreślające walory środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz krajobrazu, z zachowaniem dużej dbałości o ich stan:

- ✓ utrzymanie obszarów nieurbanizowanych, do których zalicza się tereny rolne, tereny lasów i zadrzewień oraz tereny wód, ze szczególnym uwzględnieniem zachowywania wolnych od zabudowy terenów otwartych pomiędzy jednostkami osadniczymi;
- ✓ utrzymanie ponadlokalnych pasm powiązań przyrodniczych, w tym ochronę obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, w zasięgu których znajdują się obszary chronione;
- ✓ utrzymanie powiązań ekologicznych w obszarach zurbanizowanych poprzez zachowanie lokalnych pasm powiązań przyrodniczych, które tworzone są przez ciekі wodne i ciągi stawów wraz z towarzyszącą im zielenią przywodną i nieurządzoną;
- ✓ utrzymanie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnych w obszarach zurbanizowanych;
- ✓ wykorzystanie potencjału przyrodniczego i krajobrazowego gminy do rozwoju turystyki i rekreacji;
- ✓ uwzględnienie ochrony powierzchni ziemi, wód powierzchniowych oraz lokalnego klimatu poprzez: wspieranie retencji wodnej, w tym rozwój błękitno-zielonej infrastruktury;
- ✓ uwzględnienie ochrony zasobów wód i złóż kopalin, w tym w zasięgu obszaru zbiornika wód podziemnych;
- ✓ uwzględnienie zasięgu obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego, a także planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz planów przeciwdziałania skutkom suszy, w myśl przepisów ustawy Prawo wodne²⁰;
- ✓ uwzględnienie ochrony ustanowionych pomników przyrody zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody²¹;
- ✓ uwzględnienie ochrony szaty roślinnej i zwierząt, w szczególności w zasięgu korytarzy ekologicznych, zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody²²;
- ✓ uwzględnienie lokalizacji odnawialnych źródeł energii.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków powinna odbywać się poprzez:

²⁰ Ustawa - Prawo wodne (Dz. U. 2025 poz. 960)

²¹ Ustawa o ochronie przyrody (Dz.U. 2026 poz. 13)

²² Ustawa o ochronie przyrody (Dz.U. 2026 poz. 13)

- ✓ ochronę obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków, ochronę obiektów i obszarów zabytkowych wpisanych do gminnej ewidencji zabytków i/lub wskazanych do ochrony na mocy obowiązujących planów miejscowych, ochronę stanowisk archeologicznych;
- ✓ ochronę lokalnego krajobrazu zurbanizowanego poprzez ustalenie zasad ochrony ładu przestrzennego, w tym zasad realizacji zabudowy i zagospodarowania harmonizujących z otoczeniem,
- ✓ ochronę i wspieranie niematerialnego dziedzictwa historyczno-kulturowego Gminy Ornontowice, w tym poprzez rozwój bazy kulturalnej i turystycznej, zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, będących miejscami budowania lokalnej tożsamości oraz eksponowanie i rewitalizowanie obiektów zabytkowych.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym szczególne potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- ✓ utrzymanie istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia,
- ✓ kształtowanie przejrzystej i zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
- ✓ utrzymanie dominującej formy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej realizowanej indywidualnie i w zorganizowanych zespołach mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli nad charakterem zabudowy, jej intensywnością;
- ✓ wyznaczanie zróżnicowanych standardów zabudowy dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w dostosowaniu do charakteru miejsca - z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia dostępności do usług społecznych (przedszkola, szkoły, place zabaw, zieleń publiczna, usługi sportu, rekreacji i turystyki);
- ✓ kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu o układ komunikacyjny o parametrach dostosowanych do intensywności zabudowy i zapewniający przepustowość w skali lokalnej i ponadlokalnej;
- ✓ zachowanie gleb wysokiej jakości;
- ✓ utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych,
- ✓ ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz;
- ✓ uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej gminy;
- ✓ stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu;
- ✓ przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym poprzez zachowanie równowagi pomiędzy dostępnością usług, lokalizacji terenów działalności gospodarczej i terenów produkcyjnych a uciążliwością ich oddziaływania na tereny sąsiednie;

- ✓ podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami;
- ✓ wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii;
- ✓ przyjęcie rozwiązań wynikających z przepisów prawa wodnego oraz ograniczenie rozwoju nowej zabudowy na terenach zagrożonych ryzykiem powodziowym.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym²³

Nie przewiduje się wyznaczenia terenów przeznaczonych dla lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zasady lokalizacji inwestycji celu publicznego w Gminie Ornontowice wynikają z potrzeby zapewnienia zrównoważonego rozwoju przestrzennego, przy jednoczesnym poszanowaniu wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Kluczowe inwestycje powinny być realizowane w sposób zapewniający:

- spójność funkcjonalną i komunikacyjną z otoczeniem,
- efektywne wykorzystanie istniejącej infrastruktury technicznej,
- ochronę środowiska i dziedzictwa przyrodniczego,
- bezpieczeństwo mieszkańców oraz wysoką jakość przestrzeni publicznej.

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym²⁴, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami²⁵, m.in.:

- ✓ wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji;
- ✓ budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania lub ich wykorzystania w instalacji odnawialnego źródła energii wytwarzającej biogaz w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy o odnawialnych źródłach energii²⁶;
- ✓ budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz

²³ Ustawa z o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2024 poz. 1130)

²⁴ Ustawa z o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2024 poz. 1130)

²⁵ Ustawa o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 2024 poz. 1145)

²⁶ Ustawa o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. 2026 poz. 68)

urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;

- ✓ budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego;
- ✓ poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictwem;
- ✓ zakładanie i utrzymywanie cmentarzy;
- ✓ ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej;
- ✓ ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody;
- ✓ wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne przestrzenie i obiekty: ciągi piesze, place, parki, promenady lub bulwary, a także ich urządzenie, w tym budowa lub przebudowa.

W przypadku lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego na terenie Gminy Ornontowice przyjmuje się w szczególności:

- ✓ ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz;
- ✓ lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami chronionymi; glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi;
- ✓ uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej gminy;
- ✓ stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu;
- ✓ wykorzystanie istniejącej infrastruktury do realizacji inwestycji celu publicznego.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie transportu i komunikacji:

- ✓ zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych;
- ✓ dążenie do ograniczenia ruchu indywidualnych pojazdów samochodowych, szczególnie na obszarach o dużych walorach przyrodniczych i dużej wrażliwości środowiska na czynniki antropopresyjne;
- ✓ wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o szerokości zapewniającej możliwość wykonania wszystkich niezbędnych do prawidłowego wykorzystania drogi elementów, jak chodniki, parkingi, ciągi rowerowe;
- ✓ budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną na terenie całej gminy poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej.

W zakresie infrastruktury technicznej i społecznej:

- ✓ kreowanie połączeń pomiędzy zabudową mieszkaniową a infrastrukturą społeczną oraz dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej;

- ✓ dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej, będącej podstawą do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z działalnością gospodarczą;
- ✓ utrzymywanie i poprawa jakości usług o charakterze publicznym (szkoły, przedszkola, instytucje kultury, obiekty sportowe), w tym bazy infrastrukturalnej oraz rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami;
- ✓ kształtowanie centralnych przestrzeni publicznych na terenie całej Gminy Ornontowice umożliwiających aktywność społeczną, budowę oraz umacnianie więzi społecznych i budowanie lokalnej tożsamości;
- ✓ rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zapewnienie odpowiedniej retencji (powierzchnia biologicznie czynna);
- ✓ tworzenie warunków dla lokalizacji instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii na poziomie aktów planistycznych (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

Rozwój systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej w Gminie Ornontowice powinien prowadzić do: zwiększenia spójności funkcjonalno-przestrzennej, poprawy jakości życia mieszkańców, wzmocnienia potencjału inwestycyjnego i gospodarczego oraz budowy nowoczesnej, niskoemisyjnej i odpornej na zmiany klimatu gminy.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

W zakresie instalacji odnawialnych źródeł energii - należy postępować w myśl przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym²⁷ oraz ustawy o odnawialnych źródłach energii²⁸, w szczególności na terenach aktywności gospodarczej, na których w dokumentach planistycznych należy w pierwszej kolejności rozważyć dopuszczenie terenów produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Do wyznaczenia terenów elektrowni słonecznych predysponuje się tereny już wyznaczone w obowiązujących planach miejscowych oraz w dalszej kolejności planie ogólnym.

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV lub V lub VI lub nieużytkach i nie mogą wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru. W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- ✓ stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu;
- ✓ lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy

²⁷ Ustawa z o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2024 poz. 1130)

²⁸ Ustawa o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. 2026 poz. 68)

mieszkańcowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży;

- ✓ dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi;
- ✓ podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego;
- ✓ w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska;
- ✓ wyłącza się obszary chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikroinstalacji w rozumieniu przepisów ustawy o odnawialnych źródłach energii²⁹.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Tereny aktywności gospodarczej, produkcji rolnej i infrastruktury technicznej są wskazane do dopuszczenia przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Z kolei przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko mogą zostać dopuszczone w terenach zabudowy usługowej i wielofunkcyjnej, na zasadach określonych w planach miejscowych oraz przepisach ochrony środowiska i z uwzględnieniem ograniczenia oddziaływania na tereny mieszkaniowe i rekreacyjne oraz system przyrodniczy gminy.

Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko³⁰, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie Gminy Ornontowice należy uwzględnić:

- ✓ lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w gminie;
- ✓ rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego;
- ✓ realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko;
- ✓ przeprowadzenie indywidualnej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie³¹, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z treścią mpzp na terenie Ornontowic „zakazuje się lokalizacji nowych przedsięwzięć:

²⁹ Ustawa o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. 2026 poz. 68)

³⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839)

³¹ Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (Dz. U. 2024 poz. 1112)

- 1) mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko we wszystkich terenach objętych planem, z wyłączeniem przedsięwzięć związanych z wydobywaniem kopalin ze złóż podziemnych, infrastruktury technicznej, inwestycji celu publicznego z zakresu łączności,
- 2) potencjalnie mogących znacząco oddziaływać na środowisko we wszystkich terenach objętych planem, z wyłączeniem terenów o symbolach przeznaczenia UU, UP, PP, PU, US, NO oraz z wyłączeniem przedsięwzięć inwestycyjnych na obszarach miejskich, przedsięwzięć związanych z wydobywaniem kopalin ze złóż podziemnych, infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności, w tym infrastrukturą telekomunikacyjną o nieznacznym oddziaływaniu;
- 3) związanych z przetwarzaniem lub wytwarzaniem wyrobów z odpadów, z wyłączeniem terenów o przeznaczeniu NO oraz odzysku odpadów wydobywczych, elektrownianych oraz oczyszczania wód poprzez ich wykorzystanie w podziemnych technikach górniczych w terenach o przeznaczeniu PP.

Dla przedsięwzięć istniejących znacząco oddziaływujących na środowisko w dniu wejścia w życie planu ogólnego z wyłączeniem tych zlokalizowanych w terenach o symbolach przeznaczenia UU, UP, PP, PS, przedsięwzięć związanych z wydobywaniem kopalin ze złóż podziemnych, przedsięwzięć inwestycyjnych na obszarach miejskich, przebudowy dróg, uzbrojenia terenu, infrastruktury technicznej, inwestycji celu publicznego z zakresu łączności mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko lub potencjalnie mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dopuszcza się wyłącznie działania o charakterze remontu lub zmiany technologii na mniej uciążliwą oraz zmianę przeznaczenia na inne dopuszczone." (Rozdział 4. Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego § 9. 1. obowiązującego mpzp).

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Obszary produkcji rolniczej i leśnej, jako istotne z punktu widzenia struktury gospodarczej gminy, powinny zostać utrzymane. Dalsze użytkowanie obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej winno odbywać się w sposób racjonalny, ze szczególną ochroną gleb o wysokich klasach bonitacyjnych, mimo tendencji zanikania funkcji produkcji rolniczej. Należące do obszaru nieurbanizowanego otwarte tereny rolne obejmują grunty orne, łąki, pastwiska, uprawy sadownicze i ogrodnicze, stawy hodowlane, zbiorowiska zieleni śródpolnej, drogi i ścieżki śródpolne, ciekі powierzchniowe, zwłaszcza tworzące zwarte kompleksy o znacznej powierzchni. W otwartych terenach rolnych priorytetem jest zapewnienie obszarów dostępnych dla kontynuacji produkcji rolnej, ograniczenie możliwości realizacji nowej zabudowy, zapewnienie dostępności komunikacyjnej do pól, zwiększanie bioróżnorodności oraz utrzymanie atrakcyjności krajobrazowo-turystycznej. Leśną przestrzenią produkcyjną zapewniają otwarte tereny leśne, które obejmują lasy, polany, ścieżki i drogi śródleśne, zadrzewienia, zakrzewienia, ciekі powierzchniowe, zieleń przywodną. Dalsze użytkowanie obszarów leśnej przestrzeni produkcyjnej powinno odbywać się w sposób racjonalny, chroniący ich trwałe wartości, gwarantując utrzymanie równowagi przyrodniczej i zachowanie zdolności produkcyjnej lasów.

Dlatego wskazuje się następujące rekomendacje:

- ✓ przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych;
- ✓ zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych;
- ✓ kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową;
- ✓ utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi;
- ✓ zalesianie gruntów najstabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych;
- ✓ prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin;
- ✓ zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, poprzez polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk;
- ✓ dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny, zgodnie ze wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w gminie.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Gmina Ornontowice nie posiada wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w myśl ustawy o rewitalizacji³², jednak planuje się podjęcie działań służących ich wyznaczeniu zgodnie ze wskazaną ustawą. Na terenie Gminy Ornontowice występują również obszary wymagające rekultywacji, z kolei nie wyznacza się obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji i remediacji.

Główne zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na wskazanych terenach powinny uwzględniać:

1) w zakresie obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji:

- ✓ określenie rozwiązań planistycznych zgodnie z założeniami gminnego programu rewitalizacji;
- ✓ przywrócenie estetyki i funkcjonalności obszarów zdegradowanych;
- ✓ utworzenie wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych;
- ✓ zwiększenie dostępności do terenów zieleni oraz terenów rekreacyjnych;
- ✓ współpracę z instytucjami naukowymi i ekspertami w celu opracowania innowacyjnych rozwiązań technicznych i projektowych dla obszarów zdegradowanych;

2) w zakresie obszarów wymagających rekultywacji:

³² Ustawa o rewitalizacji (Dz. U. 2024 poz. 278)

- ✓ uwzględnienie wymogów wynikających z zasad zagospodarowania terenu w planie rekultywacji;
- ✓ wprowadzenie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Główne ustalenia i rekomendacje wraz z najważniejszymi planowanymi inwestycjami w Gminie Ornontowice zostały przedstawione w sposób graficzny w załączonych już mapach dla modelu struktury.

SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII GMINY ORNONTOWICE

REALIZACJA, MONITORING, EWALUACJA I AKTUALIZACJA STRATEGII

Realizacja założeń strategii powinna odbywać się zgodnie z zasadami takimi jak:

- ✓ Partnerstwo - podmioty realizujące strategię powinny kierować się zasadą równorzędnego traktowania reprezentantów poszczególnych środowisk. Istotne jest zachowanie niezależności poszczególnych podmiotów przy jednoczesnej współpracy na rzecz urzeczywistnienia zaplanowanej wizji rozwoju gminy,
- ✓ Otwartość - w prace nad realizacją założeń strategii powinni zostać zaangażowani przedstawiciele różnych środowisk i podmiotów, co zagwarantuje interdyscyplinarność zespołów roboczych,
- ✓ Efektywność - działania, które zostaną podjęte, powinny być zaplanowane w taki sposób, aby umożliwić osiągnięcie wymiernych rezultatów przy oszczędnym wykorzystaniu zasobów,
- ✓ Transparentność - realizacja założeń strategicznych powinna być jawna, z założeniem udostępniania wszystkich informacji. Istotną częścią działań jest dialog pomiędzy poszczególnymi interesariuszami. Wszystkie podejmowane działania powinny być publicznie przedstawiane oraz konsultowane,
- ✓ Konsekwencja - wdrażane działania powinny odbywać się w odpowiedniej kolejności, mając na uwadze komplementarność podejmowanych działań. Istotna jest determinacja w osiąganiu założonych celów,
- ✓ Elastyczność - w przypadku zmieniających się uwarunkowań należy odpowiednio zmodyfikować założenia strategii.

Na system zarządzania strategią składają się trzy główne elementy:

- ✓ formułowanie strategii,
- ✓ wdrażanie strategii,
- ✓ monitoring rezultatów i warunków wdrażania strategii.

System zarządzania składa się z procesów wymagających zaangażowania różnych podmiotów i jednostek, które są niezbędne do skutecznej realizacji założeń strategii. Podział realizacji działań zaplanowanych w strategii zapewni ciągłość prowadzonych prac oraz maksymalizację ich efektywności. Jest on również konieczny ze względu na zróżnicowany poziom oraz zakres odpowiedzialności podmiotów. Wiodącą rolę w realizacji zapisów strategii będzie pełnić Wójt Gminy Ornontowice wspierany przez Radę Gminy Ornontowice, Skarbnika Gminy i merytoryczne komórki Urzędu Gminy w Ornontowicach. W celu sprawnej realizacji strategii rekomendowane jest powołanie Koordynatora Strategii.

Wójt Gminy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Przygotowanie projektu strategii przy współpracy struktur Urzędu Gminy w Ornontowicach w uzgodnieniu z Radą Gminy i mieszkańcami (zmiana zapisów w dokumencie w oparciu o uzasadnione propozycje i wnioski mieszkańców), ✓ Zatwierdzenie zadań do realizacji w ramach strategii, ✓ Nawiązywanie współpracy z instytucjami, organizacjami i podmiotami (administracji wyższego i niższego szczebla, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi itp.), ✓ Działania lobbingsowe na rzecz realizacji założeń strategii.
Rada Gminy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Analiza postępów wdrażania strategii, ✓ Zatwierdzenie i zapewnienie finansowania dla rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań, ✓ Rozpatrywanie wniosków o aktualizację strategii i podejmowanie uchwał w tym zakresie.
Skarbnik Gminy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań wynikających z kierunków działań poprzez umieszczenie konkretnych zadań w budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej.
Poszczególne komórki Urzędu Gminy oraz inne podmioty zaangażowane w realizację Strategii	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie rocznych i wieloletnich programów branżowych oraz inwestycyjnych, w ramach których realizowane będą założenia strategiczne, ✓ Realizacja poszczególnych działań strategicznych, ✓ Informowanie Koordynatora Strategii o stopniu realizacji zadań oraz przekazywanie danych do monitoringu, ✓ Zgłaszanie problemów w realizacji zadań oraz konieczności zmian zapisów strategii.
Koordynator Strategii	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Koordynacja prac na rzecz wdrażania strategii pomiędzy poszczególnymi podmiotami zaangażowanymi w realizację strategii, ✓ Przygotowywanie analiz dotyczących Gminy Ornontowice w zakresie projektów zrealizowanych ze środków UE w kontekście realizacji strategii, ✓ Przygotowanie sprawozdań okresowych z realizacji strategii, ✓ Upowszechnianie założeń strategii wśród mieszkańców, ✓ Bieżący nadzór nad realizacją strategii i rekomendowanie ewentualnych zmian.

Bazę do skutecznego wdrażania strategii stanowi wiedza dotycząca postępów w zakresie realizacji wskazanych w niej instrumentów i działań. Poniżej przedstawiono planowaną procedurę monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2026-2035. Przegląd strategii będzie prowadzony przez cały okres jej obowiązywania, minimum raz w roku w oparciu o zestaw wskaźników opisanych w poprzednich rozdziałach. Wynikiem przeglądu będzie przygotowanie sprawozdania, w oparciu o analizę zaproponowanych wskaźników oraz uwzględniającego informacje na temat stopnia realizacji i zaawansowania poszczególnych zadań wybranych do realizacji w danym okresie. Rekomendowane jest zamieszczenie informacji o monitoringu w raportach o stanie gminy.

Monitoring bieżący pozwala na wykrycie ewentualnych problemów przy realizacji strategii. Monitoring jest podstawą do przeprowadzenia ewaluacji, której celem jest ocena skuteczności, efektywności i użyteczności realizowanych działań, jak również trafności i adekwatności doboru zadań i celów wobec zidentyfikowanych potrzeb i wyzwań rozwojowych. Ewaluacja umożliwi skuteczną modyfikację bądź aktualizację dokumentu strategii.

Rekomendowane jest przeprowadzenie minimum dwóch przeglądów ewaluacyjnych w okresie obowiązywania strategii, w roku 2029 (ewaluacja on-going) i 2032 r. (ewaluacja ex-post). Ewaluacja będzie opracowywana na podstawie raportów z monitoringu bieżącego. Wynikiem przeglądu będzie sprawozdanie zawierające wyniki monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji celów strategicznych. Raporty będą prezentowane Radzie Gminy Ornontowice przez Wójta wraz z rekomendacjami korekt i ewentualnej aktualizacji lub uzupełnienia treści dokumentu.

Zgodnie z zapisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju³³ zawarto zapis, że podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację (ex-ante) trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju przed jej przyjęciem (ewaluacja ex-ante). Ewaluacja ex-ante w przeciwieństwie do pozostałych rodzajów ewaluacji jest obowiązkowa - zawarto ją w niniejszej strategii. W uzasadnionych przypadkach może zająć konieczność aktualizacji zapisów strategii. Decyzja ta będzie podejmowana na podstawie przeprowadzonego monitoringu bieżącego, raportów ewaluacyjnych oraz w związku ze zmianą uwarunkowań rozwoju gminy bądź w jej otoczeniu.

³³ Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2025 poz. 198)

FINANSOWANIE STRATEGII

Dla prowadzenia efektywnej i skutecznej polityki rozwoju gminy powinny być wykorzystane wszystkie dostępne środki finansowe. W celu skutecznej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2026-2035, samorząd jako jej operator oraz inicjator będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów, aby urzeczywistnić zaproponowaną w dokumencie wizję.

Wśród potencjalnych źródeł finansowania działań, przewidzianych do realizacji w ramach strategii wskazuje się na:

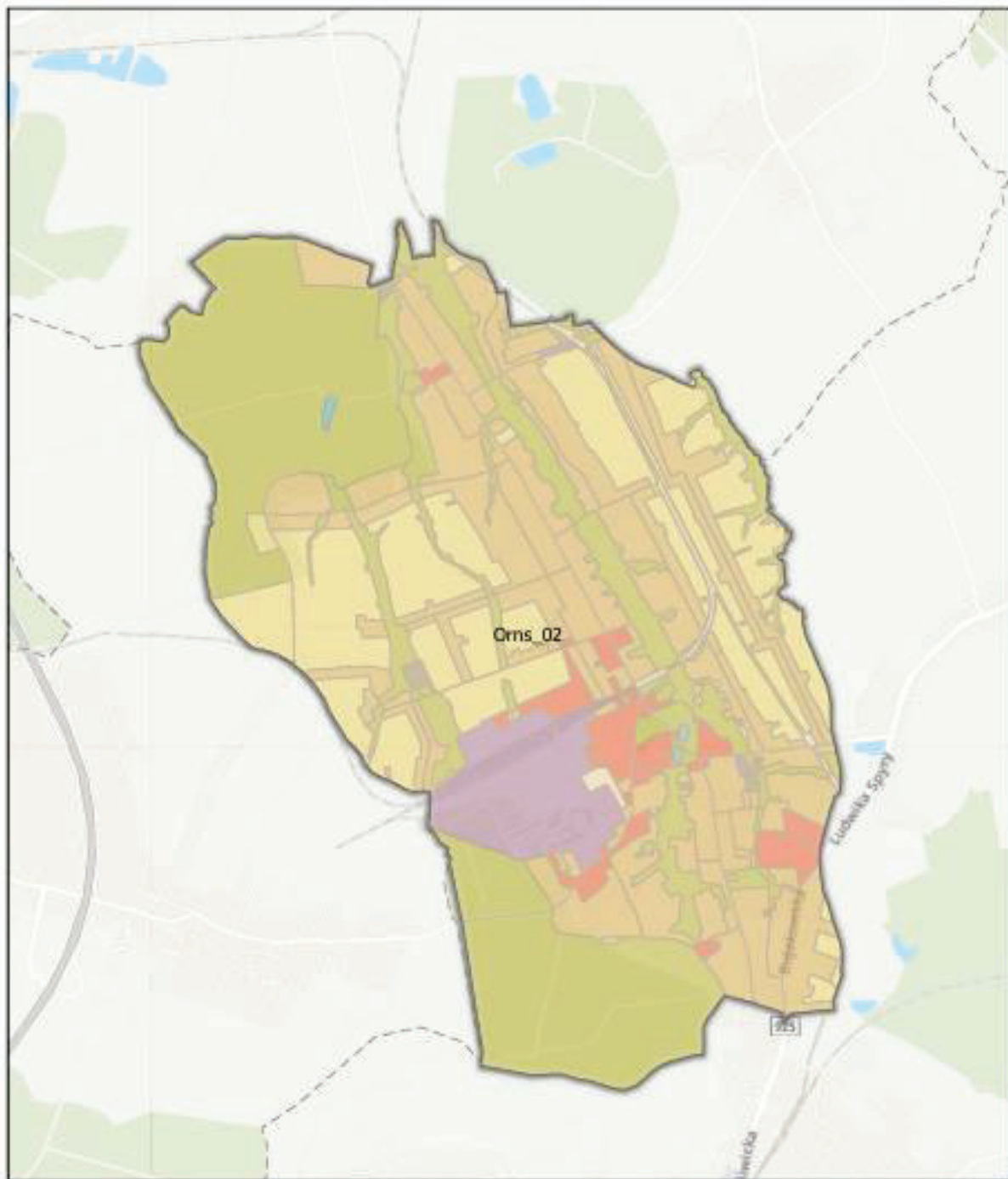
- środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego, w tym regionalne, powiatowe,
- środki własne gminy,
- środki pochodzące z budżetu państwa (pozostające w dyspozycji poszczególnych ministerstw, dedykowane fundusze i programy),
- środki funduszy celowych,
- Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027,
- inne fundusze ze źródeł europejskich, m.in.:
 - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS) - dotyczące finansowania projektów przyczyniających się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu;
 - Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) - fundusze te mogą zostać wykorzystane na realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które będą zwiększać konkurencyjność lokalnej gospodarki;
 - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) - odnoszą się do finansowania projektów związanych z poprawą sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy, zwiększeniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnieniem opieki nad dziećmi, podnoszeniem jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracją społeczną, rozwojem usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia;
 - Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) - dedykowane dla projektów związanych z rozwojem cyfryzacji, w tym z rozwojem e-usług oraz wzmocnieniem cyberbezpieczeństwa w przedsiębiorstwach i JST;
 - Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE) - fundusze przeznaczone na szkolenia dla beneficjentów korzystających ze środków Funduszy Europejskich, działania informacyjno-promocyjne oraz rozwój systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych,
- środki sektora prywatnego,

- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe,
- dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach specjalnych linii budżetowych np. tarczy antykryzysowych.

Tabela 1 Metodyka opracowania dokumentu strategii	9
Tabela 2 Komplementarność dokumentu strategii na szczeblu wojewódzkim	11
Tabela 3 Komplementarność dokumentu strategii na szczeblu lokalnym	13
Tabela 4 Komplementarność dokumentu strategii z OSI	22
Tabela 5 Zgodność z celami dla JCWP	23
Tabela 6 Zgodność z celami JCWPd	23
Tabela 7 Zgodność z zapisami Planu gospodarowania wód	26
Tabela 8 Wyniki diagnozy analitycznej i partycypacji społecznej.....	75
Tabela 9 Cele strategiczne, operacyjne, kierunki działań i proponowane działania inwestycyjne i adaptacyjne.....	87
Tabela 10 Wskaźniki dla określonych kierunków działań	89
Rysunek 1 Mapa JCWP	24
Rysunek 2 Mapa JCWPd	24
Rysunek 3 Położenie Gminy Ornontowice na tle województwa śląskiego.....	28
Rysunek 4 Reguła SMART	82
Rysunek 5 Schemat powiązań pomiędzy celem, kierunkami działań	83

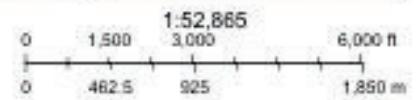
Załącznik nr 3

Uproszczona grafika Kierunków Zagospodarowania bez uwzględnienia kierunków działań

18.11.2025, 20:41:53

obowiązuje granica studium	M - obszary o funkcji mieszkaniowej
obowiązuje obszary studium	R - obszary użytkowne rolniczo
AG - obszary o funkcji aktywności gospodarczej	U - obszary o funkcji usługowej
IT - obszary o funkcji infrastruktury technicznej	WS - obszary wód
KD - obszary o funkcji komunikacyjnej	Z - obszary zieleni

Załącznik nr 4

Uproszczona grafika Kierunków Zagospodarowania z uwzględnieniem kierunków działań

